

Rolnummers 6082, 6136 en 6138
Arrest nr. 22/2016 van 18 februari 2016

A R R E S T

In zake : de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen, ingesteld door Rudi Goesaert, door R.W. en anderen en door de vzw « Ligue des Droits de l'Homme » en de vzw « Liga voor Mensenrechten ».

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van rechter A. Alen,

wijst na beraad het volgende arrest :

*
*   *   *

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 4 november 2014 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 5 november 2014, is beroep tot vernietiging ingesteld van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 juli 2014) door Rudi Goesaert.

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 8 januari 2015 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 9 januari 2015, is beroep tot gedeeltelijke vernietiging ingesteld van dezelfde wet door R.W., B.W., D.V., M. V.E., M.C., J.D., G.O., R.B., K. V.Z., K.D., P.L., S.A., J.C., A. E.B., F.M. en J. V.W., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Verpoorten, advocaat bij de balie te Herentals.

c. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 9 januari 2015 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 12 januari 2015, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 3, 4°, a), 6, § 1, tweede lid, en § 2, 11, 79, § 1, en 84, § 2, van dezelfde wet door de vzw « Ligue des Droits de l'Homme » en de vzw « Liga voor Mensenrechten », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. D. Dupuis, Mr. D. Ribant en Mr. F. Vansiliette, advocaten bij de balie te Brussel.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 6082, 6136 en 6138 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- de Vlaamse Regering (in de zaken nrs. 6136 en 6138), bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. B. Staelens, advocaat bij de balie te Brugge;

- de Ministerraad (in de drie zaken), bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Ronse en Mr. T. Quintens, advocaten bij de balie te Kortrijk.

De verzoekende partijen in de zaak nr. 6136 hebben een memorie van antwoord ingediend.

Memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- de Vlaamse Regering (in de zaak nr. 6136);

- de Ministerraad (in de zaak nr. 6136);

Bij beschikking van 14 oktober 2015 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J.-P. Snappe te hebben gehoord, beslist :

- de partijen uit te nodigen, in een uiterlijk op 29 oktober 2015 in te dienen aanvullende memorie, waarvan zij een kopie laten toekomen aan de andere partijen binnen dezelfde termijn, zich uit te spreken over de mogelijke gevolgen voor de onderhavige beroepen, van de interpretatie dat de wetgever in artikel 135, § 3, tweede lid, bedoelde te verwijzen naar artikel 76;

- dat de zaken in staat van wijzen zijn;

- dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking, een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 3 november 2015 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Aanvullende memories zijn ingediend door :

- de verzoekende partijen in de zaak nr. 6136;

- de Ministerraad (in de drie zaken).

Ingevolge het verzoek van de Ministerraad om te worden gehoord, heeft het Hof bij beschikking van 3 november 2015 de dag van de terechtzitting bepaald op 25 november 2015.

Op de openbare terechtzitting van 25 november 2015 :

- zijn verschenen :

. Rudi Goesaert, verzoekende partij in de zaak nr. 6082;

. Mr. P. Verpoorten en Mr. C. Segers, advocaat bij de balie te Turnhout, voor de verzoekende partijen in de zaak nr. 6136;

. Mr. D. Dupuis, tevens *loco* Mr. D. Ribant en Mr. F. Vansillette, voor de verzoekende partijen in de zaak nr. 6138;

. Mr. B. Staelens, voor de Vlaamse Regering, in de zaken nrs. 6136 en 6138;

. Mr. D. Smets, advocaat bij de balie te Kortrijk, *loco* Mr. S. Ronse en Mr. T. Quintens, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J.-P. Snappe verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde partijen gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. In rechte

- A -

Memorie van de Vlaamse Regering

A.1.1. De Vlaamse Regering, tussenkommende partij, merkt ten aanzien van alle ingediende verzoekschriften op dat de federale wetgever perfect binnen de eigen bevoegdheid kan voorzien in een specifieke regelgeving met betrekking tot de internering van personen. Het komt de Vlaamse Regering niet toe dat beleidsdomein van de federale wetgever te betreden.

Vervolgens voert zij aan dat de bestreden wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen (hierna : de Interneringswet 2014) de bevoegdheidsgrenzen van de federale wetgever respecteert en de federale wetgever heeft voorkomen dat het beleid van de Vlaamse Gemeenschap zou worden doorkruist en onmogelijk zou worden gemaakt door federale regeling. De Vlaamse Regering komt te dezen enkel tussen teneinde duidelijk te maken dat de verschillende verzoekende partijen ten onrechte menen dat de federale regels aan een grondwettigheidskritiek zouden kunnen worden onderworpen.

A.1.2. De Vlaamse Regering voert aan dat de middelen in de zaken nrs. 6136 en 6138 ongegrond zijn. In ieder geval ware het ten eerste te betreuren dat de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014, die in zoveel gunstige mogelijkheden voorziet ten voordele van de geïnterneerde personen, op een of andere wijze in het gedrang zou worden gebracht door de ingediende beroepen. De samenleving dient te worden beveiligd tegen wanbedrijven en misdaden van personen die geïnterneerd worden en geïnterneerd zijn, maar die geïnterneerde personen hebben uiteraard een recht, zelfs een subjectief recht, op een zo positief mogelijke behandeling. Daartoe biedt de Interneringswet 2014 bijkomende kansen en mogelijkheden en dit mag, volgens de Vlaamse Regering, niet in het gedrang worden gebracht.

Zaak nr. 6082

A.2. De verzoekende partij voert aan dat door artikel 135, § 3, van de Interneringswet 2014 een ongerechtvaardigd verschil in behandeling wordt ingevoerd tussen gewone geïnterneerden en ministerieel geïnterneerden, waarbij de gewone geïnterneerden een betere behandeling krijgen dan de ministerieel geïnterneerden en waarbij het onrechtvaardig is dat ministerieel geïnterneerden na het verlopen van hun vrijheidsstraf geïnterneerd kunnen blijven.

A.3.1. Allereerst merkt de Ministerraad op dat het beroep tot vernietiging onontvankelijk is omdat het verzoekschrift uiterst vaag is opgesteld. Het is, volgens de Ministerraad, gissen naar de specifieke wetsbepaling of wetsbepalingen die de verzoekende partij wenst aan te vechten en welke concrete middelen zij dienaangaande aanvoert.

A.3.2.1. Ten gronde meent de Ministerraad allereerst dat de internering dient te worden beschouwd als een beschermingsmaatregel. Internering kan in geen geval worden gekwalificeerd als een straf vermits zij tot doel heeft de geestesgestoorde te verzorgen alsmede hem te beschermen tegen de maatschappij en tegen zichzelf. De wetgever heeft ervoor gekozen om, door middel van de Interneringswet 2014, het systeem van ministerieel geïnterneerden te verlaten, waardoor gedetineerden die een psychische pathologie vertonen tijdens hun verblijf in de gevangenis niet langer ministerieel worden geïnterneerd, maar psychische verzorging krijgen. Indien zij zich in goede psychische gezondheid bevinden op het einde van hun straf tijd, worden zij in vrijheid gesteld. Wanneer zij echter op het einde van hun straf tijd, gezien hun psychische toestand, een ernstige bedreiging vormen voor de maatschappij, dan zullen zij vallen onder het toepassingsgebied van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke.

Ten aanzien van de geïnterneerden die ten tijde van de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014 reeds ministerieel geïnterneerd waren, heeft de wetgever evenwel in een overgangsbepaling voorzien (artikel 135, § 3, van de Interneringswet 2014), waardoor de beslissing tot internering van veroordeelden die door de minister van Justitie, overeenkomstig artikel 21 van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten, werd genomen, geldig is en blijft. Maar dit betekent alleen dat enkel aan de ministeriële beslissingen *an sich* een eerbiedigende werking wordt verleend; voor het overige vallen de geïnterneerde veroordeelden volledig onder het stelsel van de

Interneringswet 2014. Het is, volgens de Ministerraad, een beleidsbeslissing van de wetgever geweest, gebaseerd op het continuïteitsbeginsel en de bescherming van het algemeen belang, om de reeds genomen ministeriële interneringsbeslissingen te laten voortbestaan.

Voormelde beslissing kan niet worden geacht strijdig te zijn met de gerechtvaardigde verwachtingen van de betreffende geïnterneerden, aangezien zij redelijkerwijs mochten veronderstellen dat de internering bleef voortduren, gelet op de vaststelling dat internering een maatregel van onbepaalde duur is, die pas ophoudt wanneer de betrokken persoon genezen is en geen gevaar (meer) vormt voor de maatschappij. Daarnaast kan de nieuwe wet niet worden geacht een verslechtering in te houden van de situatie van de ministeriële geïnterneerden, omdat hun situatie onder de gelding van de oude wet van 9 april 1930 veel slechter was.

A.3.2.2. De stelling van de verzoekende partij als zou er ingevolge de Interneringswet 2014 een verschil in behandeling ontstaan tussen personen die door een rechterlijke beslissing werden geïnterneerd en personen die door een ministeriële beslissing werden geïnterneerd, kan, volgens de Ministerraad, niet worden gevolgd. De Interneringswet 2014 zorgt er immers voor dat twee categorieën van geïnterneerden op dezelfde wijze worden behandeld. Dit betekent onder meer dat de ministerieel geïnterneerden, net als de gewone geïnterneerden, te allen tijde aanvragen kunnen doen voor de toekenning van bepaalde modaliteiten onder dezelfde voorwaarden als de gewone geïnterneerden. Bovendien heeft het Hof in zijn arrest nr. 23/2011 geoordeeld dat de ministeriële internering, overeenkomstig artikel 21 van de voormelde wet van 9 april 1930, ook na het verstrijken van de straftijd niet strijdig is met artikel 12 van de Grondwet.

A.3.2.3. Ook ten aanzien van de vermeende schending van de vrijheid van de persoon kan de verzoekende partij, volgens de Ministerraad, niet worden gevolgd. Gelet op het arrest nr. 23/2011 kan worden aangenomen dat de internering, op grond van artikel 21 van de voormelde wet van 9 april 1930, de toets met artikel 12 van de Grondwet doorstaat.

Zaak nr. 6136

A.4. De verzoekende partijen vorderen, aan de hand van veertien middelen, de vernietiging van de artikelen 3, 4°, c), en 5°, 5, § 1, 9, §§ 1 en 2, 13, §§ 1 en 4, 14, § 3, 19, 29, §§ 1 en 2, 32, 33, 34, 41, §§ 4 en 5, 43, 46, §§ 1, 2 en 3, 48, §§ 1 en 2, 67, §§ 1 en 2, 79, § 1, 84, § 2, 135, §§ 3 en 5, van de Interneringswet 2014.

Allereerst tonen zij hun belang aan door te melden dat zij allen het voorwerp uitmaken van een interneringsmaatregel, waarvan de wettelijke regeling grondig wordt gewijzigd door de Interneringswet 2014.

A.5.1. Wat het eerste middel betreft, menen de verzoekende partijen dat artikel 9, § 1, van de Interneringswet 2014, de artikelen 13 en 150 van de Grondwet schendt, doordat het aan de onderzoeksgerechten de bevoegdheid geeft om ten gronde uitspraak te doen over misdaden, in de gevallen waarin de verdachte er niet in toestemt de beoordeling van de tenlasteleggingen en van zijn geestestoestand te onttrekken aan een volksjury.

Allereerst merken de verzoekende partijen op dat artikel 9, § 1, van de Interneringswet 2014 niet kan worden toegepast op misdaden, omdat het Strafwetboek geen misdaden kent die gestraft worden met een gevangenisstraf; misdaden worden gedefinieerd door het feit dat ze bestraft worden met een criminele straf, te weten de opsluiting, terwijl wanbedrijven worden bestraft met een correctionele straf, te weten de gevangenisstraf. Ook het Hof is van oordeel dat beide straffen van elkaar verschillen (arresten nrs. 193/2011, 199/2011 en 185/2014).

Vervolgens menen de verzoekende partijen dat, indien de internering wordt gevorderd voor feiten die door de wet worden gekwalificeerd als een misdaad, de strafprocedure een criminele zaak betreft, waarvoor artikel 150 van de Grondwet een jury instelt, als waarborg voor de verdachte. De bestreden wetsbepaling maakt het evenwel mogelijk dat het openbaar ministerie zijn vordering ten gronde bepleit, in criminele zaken, voor beroepsrechters, waardoor aan de burger het recht op een juryproces wordt ontnomen. Het is evenwel steeds de bedoeling geweest om in criminele zaken de burger te waarborgen dat hij niet aan de eindbeoordeling door een beroepsrechter zou worden blootgesteld indien de mogelijke vrijheidsberoving een bepaalde drempel overschrijdt, althans niet als hij daartoe zijn toestemming niet zou hebben gegeven.

De procedure voor de internering door de onderzoeksgerechten, zoals geregeld bij artikel 13 van de Interneringswet 2014, en de procedure voor het hof van assisen zijn fundamenteel verschillende procedures. Terwijl de proceswaarborgen voor de verdediging in de assisenprocedure zeer uitgebreid zijn, is dit niet het

geval voor de procedure voor de onderzoeksgerechten; er wordt zelfs niet voorzien in het recht van de verdachte om te verzoeken dat getuigen en deskundigen worden verhoord (zie arrest nr. 122/99). Daarnaast dient te worden vastgesteld dat, in geval van een betwisting van de feiten, men liever door een volksjury wenst berecht te worden dan door een beroepsrechter; volksjury's spreken meer mensen vrij dan beroepsrechters.

De verzoekende partijen merken op dat slechts één regel door de Grondwetgever als zo fundamenteel werd geacht dat de bevoegde rechter in de Grondwet werd verankerd, en dat is het recht op een juryproces in criminele zaken. De wetgever kan aldus de bevoegde rechter aanwijzen, doch slechts voor zover hij niet voorbijgaat aan de Grondwet. De aanwijzing van de beroepsrechters in artikel 9 van de Interneringswet 2014, zonder de toestemming van de verdachte, is derhalve strijdig met artikel 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 150 van de Grondwet.

A.5.2. De Ministerraad is van oordeel dat het eerste middel onontvankelijk is, wat de rechtstreekse schending van artikel 150 van de Grondwet betreft. Daarnaast is het gebruik van de term « gevangenisstraf » in het kader van criminele straffen een louter materiële vergissing; de wetgever beoogt in wezen de overkoepelende term « vrijheidsstraf ».

In ondergeschikte orde merkt de Ministerraad op dat de bestreden bepaling afwijkt van artikel 150 van de Grondwet; evenwel billijkt de bijzondere aard van de persoon van de geestesgestoorde verdachte dit. Immers, opdat de onderzoeksgerechten een internering kunnen bevelen dienen zij zeer strikte voorwaarden te respecteren: (1) de verdachte lijdt op het ogenblik van de beoordeling aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast, (2) ten aanzien van de verdachte bestaat het gevaar dat hij ten gevolge van zijn geestesstoornis, in voorkomend geval in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw misdrijven zal plegen en (3) de bevoegde rechter kan enkel beslissen tot internering na een wettelijk geregeld forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek of actualisatie van eerder uitgevoerde deskundigenonderzoeken. Die cumulatieve waarborgen werden doorgevoerd ter vrijwaring van de belangen van de persoon met een geestesstoornis. Tevens genieten die geesteszieke verdachten ingevolge de Interneringswet 2014 bijzondere procedurele waarborgen bij berechting voor de onderzoeksgerechten, waardoor zij een eerlijk proces in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens krijgen. Gelet op de vaak zeer lange doorlooptijden van assisenprocedures en de kwetsbare positie van de geïnterneerden is het zonder meer gerechtvaardigd om verdachten met een geestesstoornis te laten berechten door de onderzoeksgerechten. Die vereenvoudiging is zuiver in het belang van de geestesgestoorde verdachte.

Bovendien blijkt artikel 150 van de Grondwet, volgens de Ministerraad, geen absolute werking te hebben. Er zijn immers nog twee categorieën van personen die na het plegen van criminele feiten niet moeten verschijnen voor een volksjury, te weten de niet uit handen gegeven minderjarigen en de militairen voor politieke misdrijven. Daarnaast dient artikel 13 van de Grondwet zo te worden begrepen dat het de waarborg inhoudt dat alle personen die zich in dezelfde toestand bevinden het recht hebben om volgens dezelfde regels te worden berecht (arrest nr. 51/95 en 66/95). Derhalve dient te worden aanvaard dat slechts indien personen met een geestesstoornis zouden worden onttrokken aan de aan hen toegewezen rechter, te weten de onderzoeksrechter, er sprake zou kunnen zijn van een schending van artikel 13 van de Grondwet.

Artikel 13 van de Grondwet belet niet dat de wetgever de regels inzake de gerechtelijke organisatie wijzigt. In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren, hebben de artikelen 13 en 150 van de Grondwet niet tot doel de burger te beschermen tegen rechterlijke willekeur. Enige mogelijke willekeur vanwege de rechters wordt immers ontzenuwd door de vereiste *ex* artikel 149 van de Grondwet, dat stelt dat vonnissen met redenen omkleed moeten zijn.

A.5.3. In hun memorie van antwoord stellen de verzoekende partijen allereerst dat zij artikel 150 van de Grondwet niet hebben aangewezen als een autonome toetsingsgrond, zodat het eerste middel ontvankelijk is.

De stelling van de Ministerraad, als zou de afwijkende regeling van de Interneringswet 2014 zijn ingevoerd in het belang van de geesteszieke en als zou zij billijk zijn gelet op de bijzondere aard van de geestesgestoorde verdachte, kan, volgens de verzoekende partijen, niet worden gevolgd. Er is immers geen enkele grondwetsbepaling die de wetgever de toestemming geeft om af te wijken van artikel 150 van de Grondwet zonder de toestemming van de verdachte, zoals artikel 13 van de Grondwet daarin voorziet. Artikel 150 van de Grondwet stelt immers uitdrukkelijk dat de jury wordt ingesteld voor alle criminele zaken.

Ook de vergelijking van de Ministerraad tussen geesteszieken enerzijds, en minderjarigen en militairen anderzijds, kan niet worden gevolgd. Volgens de verzoekende partijen vergist de Ministerraad zich aangezien minderjarigen niet worden onttrokken aan het hof van assisen. Minderjarigen worden in beginsel onttrokken aan het volledige strafrecht. Indien zij, in geval van uithandengeving door de jeugdrechter, worden verwezen naar het gewone strafrecht, dan hebben zij recht op een juryproces. Bovendien zijn de militaire rechtscolleges thans bij de wet van 10 april 2003 afgeschaft in vredetijd, zodat die vermelde uitzonderingsregeling niet langer bestaat waardoor ook militairen vallen onder het gemene strafrecht. Daarnaast is er ook geen feitelijke discussie over wie minderjarig is en wie militair, terwijl dat wel het geval is voor de beoordeling van de geestestoestand van de verdachte. De wet geeft de beroepsrechter aldus een bevoegdheid om te beslissen welke beschuldigde de grondwettelijke waarborg op een juryproces geniet en welke beschuldigde niet.

De verzoekende partijen wijzen erop dat de internering deel uitmaakt van de strafprocedure en onder de op het strafrecht toepasselijke regelgeving valt. Indien immers de internering geen deel zou uitmaken van de strafprocedure, dan is het onderscheid met de collocatie niet te verantwoorden. Beide systemen zijn van toepassing op geesteszieken die op basis van artikel 5.1, e), van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens van hun vrijheid worden beroofd. Het volledige onderscheid tussen beide systemen is echter gebaseerd op het feit dat er bij de berechting geoordeeld werd dat de geïnterneerde een misdrijf heeft gepleegd. Ook het Hof oordeelde hetzelfde in het arrest nr. 78/99.

A.5.4. In zijn memorie van wederantwoord stelt de Ministerraad dat het primordiale doel van artikel 13 van de Grondwet is te waarborgen dat alle personen die zich in dezelfde toestand bevinden het recht hebben om volgens dezelfde regels inzake bevoegdheid en rechtspleging te worden berecht. *In casu* zullen alle personen die voldoen aan de criteria van artikel 9 van de Interneringswet 2014 ten gronde worden beoordeeld door de onderzoeksgerechten, dan wel de vonnisgerechten, aangaande het al dan niet uitspreken van een internering. Aangezien artikel 150 van de Grondwet betrekking heeft op criminele zaken en een geïnterneerde geen criminele feiten kan hebben gepleegd, is artikel 150 van de Grondwet niet van toepassing.

A.6.1. Als tweede middel voeren de verzoekende partijen een schending aan van de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 150 van de Grondwet, doordat de artikelen 5 en 9 van de Interneringswet 2014 onrechtmatig en zonder afdoende redelijke verantwoording fundamenteel verschillende situaties op een gelijke manier behandelen. De artikelen 5 en 9 van de Interneringswet 2014 regelen, enerzijds, de opdracht van de gerechtsdeskundige ten aanzien van een eventueel geesteszieke verdachte en, anderzijds, de bevoegdheid van de rechtscolleges om uitspraak te doen over een vordering tot internering. Voormelde artikelen gaan volledig voorbij aan het feit dat er een fundamenteel verschil is tussen de verdachten onderling: er zijn verdachten die door hun geestestoestand niet in staat zijn om berecht te worden en er zijn verdachten die, ondanks het feit dat zij ontoerekeningsvatbaar geacht moeten worden, wel degelijk perfect in staat zijn om een proces te krijgen (arrest nr. 122/99).

Er bestaat voor de verzoekende partijen geen discussie over de bevoegdheid van de onderzoeksgerechten, indien de verdachte instemt met de behandeling van de zaak door de onderzoeksgerechten. Er is voor de verzoekende partijen ook geen probleem aangaande de bevoegdheid van de onderzoeksgerechten indien de verdachte niet betwist dat hij de hem ten laste gelegde feiten gepleegd heeft en niet betwist dat hij ontoerekeningsvatbaar is. Er is echter wel een probleem in verband met de bevoegdheid van de onderzoeksgerechten als de verdachte de vordering tot internering betwist, ofwel omdat hij de hem ten laste gelegde feiten betwist, ofwel omdat hij stelt dat hij niet (meer) ontoerekeningsvatbaar is.

In geval van betwisting, dienen de onderzoeksgerechten, volgens de verzoekende partijen, na te gaan of de verdachte geschikt is om terecht te staan; indien er betwisting bestaat ten aanzien van de gevorderde internering en de verdachte geschikt is om berecht te worden, dan moet het onderzoeksgerecht zich onbevoegd verklaren ten aanzien van de vordering tot internering van het openbaar ministerie, en de verdachte verwijzen naar het bevoegde vonnisgerecht. De procedure voor de onderzoeksgerechten is een nuttige procedure met het oog op een efficiënte rechtsbedeling, maar zij kan niet tot gevolg hebben dat burgers aan hun gewone vonnisrechter worden onttrokken.

A.6.2. De Ministerraad is van oordeel dat de verdachten die geïnterneerd worden aan bepaalde voorwaarden voldoen en slechts één categorie vormen. De vaststelling dat een geïnterneerde op het ogenblik van de berechting al dan niet in staat is om terecht te staan is irrelevant in het licht van de interneringsbeslissing en zal ook geen gevolg hebben op het oordeel van de rechter. De door de verzoekende partijen opgeworpen opsplitsing tussen personen die geschikt zijn om terecht te staan en personen die niet geschikt zijn om terecht te staan is niet redelijk; immers, de wet kan niet elke bijzondere situatie in overweging nemen waarop zij van

toepassing is (arrest nr. 40/2008). De vraag of een verdachte wegens zijn geestestoestand al dan niet geschikt is om terecht te staan is bovendien een loutere feitenkwestie.

Daarnaast merkt de Ministerraad op dat de interneringsprocedure voor de onderzoeksgerechten in overeenstemming is met de voorwaarden van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (arrest nr. 122/99). Volgens de Ministerraad menen de verzoekende partijen verkeerdelijk dat uit een lezing *a contrario* van het arrest nr. 122/99 zou kunnen worden afgeleid dat een behandeling van een interneringszaak door de onderzoeksgerechten enkel dan rechtmatig zou zijn, indien de geïnterneerde « de lange en soms onmenselijke debatten » niet zou aankunnen. Het is voldoende dat de personen aan de bijzondere voorwaarden van artikel 9 van de Interneringswet 2014 voldoen, opdat zij door de onderzoeksgerechten kunnen worden berecht met het oog op internering.

A.6.3. De verzoekende partijen herhalen in hun memorie van antwoord dat er geen andere rechtsgrond dan artikel 13 van de Grondwet kan worden gevonden om de grondwettelijke waarborg van artikel 150 van de Grondwet aan een rechtsonderhorige te ontzeggen, indien die er niet in toestemt. Enkel in de gevallen dat met zekerheid is vastgesteld dat een proces te zwaar zou zijn voor een verdachte is er een bijkomende rechtsgrond die de wetgever toelaat om af te wijken van de grondwettelijke waarborg van een juryproces.

Indien de verdachte, ondanks de geestesstoornis, toch geschikt is om terecht te staan, valt de redelijke verantwoording om af te wijken van de Grondwet, volgens de verzoekende partijen, volledig weg. In die gevallen is het geen inbreuk op artikel 3 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens om die mensen te verwijzen naar de bodemrechter.

De in het middel bestreden artikelen vermelden echter het algemene begrip « geestesstoornis » om een onderscheid te maken naargelang de verdachte al dan niet een juryproces ontzegt kan worden. Dat begrip is echter niet pertinent en niet adequaat om het nagestreefde doel te bereiken, namelijk de bescherming van bepaalde verdachten tegen zware en onnodige procedures. Het gebruik van de algemene term « geestesstoornis » doet daardoor afbreuk aan de grondrechten van een belangrijke categorie verdachten : zij die op een bepaald vlak van hun handelen ontoerekeningsvatbaar worden geacht, maar die wel degelijk in staat zijn om berecht te worden.

A.6.4. In zijn memorie van wederantwoord herhaalt de Ministerraad dat de Belgische wetgever heeft gekozen voor een systeem waarbij alle verdachten die aan de voorwaarden van artikel 9 van de Interneringswet 2014 voldoen, op dezelfde wijze behandeld worden. Die personen zijn als één categorie te omschrijven. De omstandigheid dat een geestesgestoorde persoon op het ogenblik van de berechting al dan niet zogenaamd in staat is om terecht te staan is irrelevant in het licht van de interneringsbeslissing. Er wordt een grondig psychiatrisch deskundigenonderzoek gevoerd, zodat van enige willekeur geen sprake is.

A.7.1. Het derde middel vloeit voort uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat artikel 13 van de Interneringswet 2014 voorbijgaat aan de bijzondere aard van de vrijheidsberoving van geesteszieken, die vaak niet voor zichzelf kunnen optreden, en doordat het de rechten van verdediging op onrechtmatige wijze inperkt.

Met verwijzing naar het principiële arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 24 oktober 1979, *Winterwerp* t. Nederland, menen de verzoekende partijen dat de inkorting van de termijn tot drie dagen voor de behandeling van de zaak voor de onderzoeksgerechten, terwijl die termijn steeds minstens vier dagen bedraagt (Interneringswet 2014), niet redelijk verantwoord is. Er is geen enkele redelijke verantwoording om de termijn die aan de verdediging wordt gegeven ter voorbereiding van de zaak verder in te perken. Bovendien wordt in de artikelen 29 (aangaande de eerste verschijning voor de strafuitvoeringsrechtbank), 64 (aangaande de schorsing, herroeping en herziening van toegekende uitvoeringsmodaliteiten) en 67 (aangaande de definitieve invrijheidstelling van de geïnterneerde) van de Interneringswet 2014 nog steeds voorzien in de gebruikelijke termijn van vier dagen. De beslissing tot internering is een maatregel van onbepaalde duur en is toch minstens even belangrijk als de procedures tot verdere uitvoering van de internering waar wel nog vier dagen worden toegekend.

A.7.2. De Ministerraad wijst erop dat de Interneringswet 2014 afstapt van de enkelvoudige termijn van vier dagen tussen de aanhangigmaking van de vordering tot internering bij het onderzoeksgerecht en de verschijning van de partijen, en opteert voor een opsplitsing naargelang de inverdenkinggestelde al dan niet in voorlopige hechtenis is opgenomen. Enkel wanneer de inverdenkinggestelde zich in voorlopige hechtenis of in

een opsluiting overeenkomstig artikel 10 van de Interneringswet 2014 bevindt, geldt een termijn van drie dagen tussen de vordering tot internering en de verschijning voor het onderzoeksgerecht. In het andere geval geldt een termijn van minimum vijftien dagen. Artikel 13, § 1, van de Interneringswet 2014 is een nagenoeg exacte overname van artikel 11, § 1, van de wet van 21 april 2007 betreffende de internering van personen met een geestesstoornis (hierna : de Interneringswet 2007).

De inkorting van de termijn van vier tot drie dagen is volgens de Ministerraad niet strijdig met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Personen die kampen met een geestesziekte bevinden zich in een zwakke positie en hebben specifieke noden. De duur van de opsluiting krachtens artikel 10 van de Interneringswet 2014 of een voorlopige hechtenis dient dan ook tot een minimum beperkt te blijven. Hoewel in psychiatrische afdelingen van gevangenissen zorgequipes aanwezig zijn die de eerste noden van de geestesgestoorden moeten lenigen, mag een dergelijke situatie niet onredelijk lang aanhouden. Zulks neemt evenwel niet weg dat een opsluiting krachtens artikel 10 van de Interneringswet 2014 of een voorlopige hechtenis in voorkomend geval noodzakelijk is omdat er een ernstige vrees bestaat dat de geestesgestoorde verdachte zich zou onttrekken aan opgelegde veiligheidsmaatregelen ofwel een ernstig gevaar zou vormen voor de integriteit van derden of zichzelf.

Volgens de Ministerraad is de inkorting van de termijn van vier tot drie dagen niet onredelijk, mede gelet op het cassatiearrest van 29 september 1999 en het arrest van het Hof nr. 105/2007, die kortere termijnen reeds aanvaardden.

Bovendien dient, volgens de Ministerraad, te worden opgemerkt dat de interneringsbeslissing niet zomaar wordt genomen. De rechter dient zich, overeenkomstig artikel 9 van de Interneringswet 2014, te baseren op het forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek. In de loop van dat onderzoek beschikt de verdachte over de tijd om zijn zaak voor te bereiden, zodat het niet zo is dat de verdachte slechts over drie dagen beschikt. Daarnaast beschikt de verdachte, op grond van artikel 13, § 2, van de Interneringswet 2014, over de mogelijkheid om, overeenkomstig artikel 61quinquies van het Wetboek van strafvordering, de onderzoeksrechter te verzoeken bijkomende onderzoekshandelingen te stellen.

Rekening houdend met het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 24 oktober 1979, *Winterwerp* t. Nederland, dient te worden aangenomen dat de procesvoering voor geestesgestoorde personen aan beperkingen kan worden onderworpen, gelet op hun mentale toestand. Zulks kan evenwel niet tot gevolg hebben dat hun de toegang tot een rechtbank wordt ontzegd. De Ministerraad meent dat aan de voorwaarden is voldaan, zodat het middel als niet gegrond moet worden afgewezen.

A.7.3. De opmerking van de Ministerraad als zou men bij een internering niet over één nacht ijs gaan, is volgens de verzoekende partijen een grove miskennis van de realiteit. Er is immers geen enkele garantie op de bijstand van een raadsman die competent is in de materie van de internering. In die context is het van het allergrootste belang dat de raadsman van de inverdenkinggestelde voldoende tijd en faciliteiten krijgt om zijn verdediging voor te bereiden. De termijn vervat in artikel 13 van de Interneringswet 2014 is daarvoor ontoereikend.

A.8.1. Als vierde middel voeren de verzoekende partijen een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 148 van de Grondwet, doordat de artikelen 13, § 4, en 14, § 3, van de Interneringswet 2014 voorbijgaan aan het grondwettelijke vereiste dat, minstens op verzoek van de verdachte, indien de openbaarheid van zijn proces geen gevaar oplevert voor de orde of de goede zeden, de opening van de deuren moet kunnen worden bevolen. Voorheen verliep de rechtspleging achter gesloten deuren, maar kon de verdachte steeds om de openbaarheid verzoeken, die slechts in uitzonderlijke gevallen kon worden geweigerd. Thans is de openbaarheid afgeschaft, zonder mogelijkheid voor de verdachte om de openbaarheid te vragen. Hiermee schept de wetgever een niet te verantwoorden verschil in behandeling tussen de verdachten wier vordering tot internering voor een vonnisgerecht wordt behandeld en de verdachten die worden berecht door een onderzoeksgerecht. De mogelijkheid tot democratische controle door middel van een openbare terechtzitting is evenwel fundamenteel voor de ingrijpende vrijheidsbenemende maatregel van internering.

A.8.2. De Ministerraad meent dat de beslissing van de wetgever om de zittingen waarbij de onderzoeksgerechten vorderingen tot internering behandelen, achter gesloten deuren te laten plaatsvinden, voortvloeit uit de algemene werking van de onderzoeksgerechten. Het Hof van Cassatie (Cass., 27 november 1985, *Arr. Cass.*, 1985, nr. 211, pp. 446-452) heeft immers geoordeeld dat artikel 148 van de Grondwet in rechte enkel van toepassing is op de rechtbanken in de zin van de artikelen 144 en 145 van de Grondwet, en dus niet op

onderzoeksgerechten. Bovendien wordt dat gebrek aan openbaarheid gecompenseerd door de bijkomende procedurele waarborgen *ex* artikel 13 en volgende van de Interneringswet 2014.

A.8.3. De verzoekende partijen herhalen in hun memorie van antwoord dat de procedure tot internering van een verdachte een strafprocedure is in het licht van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Dit heeft ook gevolgen voor de openbaarheid van terechtzittingen, aangezien de openbaarheid principieel vereist is.

De stelling van de Ministerraad, als zou de behandeling achter gesloten deuren voortvloeien uit artikel 127 van het Wetboek van strafvordering, kan volgens de verzoekende partijen niet worden gevolgd. Immers, de voormelde wet van 9 april 1930 voorziet thans ook in de mogelijkheid om de opening van de deuren te bevelen.

A.9.1. De verzoekende partijen voeren als vijfde middel de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5.1 en 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat, ingevolge de artikelen 29, §§ 1 en 2, 32 en 33, van de Interneringswet 2014, de redelijke termijn van vrijheidsberoving in niet aan de geestestoestand van de geïnterneerde aangepaste omstandigheden overschreden wordt.

Reeds in het arrest van 30 juli 1998 van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (*Aerts t. België*) heeft dat Hof beslist dat de detentie van geesteszieken slechts rechtmatig is indien zij wordt uitgevoerd in een hospitaal, kliniek of aangepaste instelling. In recente arresten werd het begrip « hospitaal, kliniek of aangepaste instelling » verder uitgewerkt door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; een effectieve therapeutische tenlasteneming van de geïnterneerde is de toetssteen om te beoordelen of er al dan niet sprake is van een schending van artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EHRM, 10 januari 2013, *Swennen t. België*; 10 januari 2013, *Dufoort t. België*; 10 januari 2013, *Claes t. België*). Op 9 januari 2014 werd de Belgische Staat opnieuw in acht zaken veroordeeld voor de onrechtmatige gevangenhouding van geïnterneerden; het gebrek aan therapeutische tenlasteneming werd aangehaald als de reden om te besluiten tot een schending van artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens verwijst hiervoor naar het algemeen bekende structurele probleem bij de behandeling van geïnterneerden en heeft ook reeds herhaaldelijk beslist dat een plaatsing of vrijstelling op proef naar een dergelijke aangepaste instelling, die voorziet in een therapeutische tenlasteneming, binnen een redelijke termijn dient te worden gerealiseerd. Een geïnterneerde mag niet verwachten vanaf de allereerste dag van zijn internering overgebracht te worden naar een hospitaal, kliniek of aangepaste instelling en moet aanvaarden dat de overheid over een redelijke termijn beschikt om te bekijken welke zijn noden zijn en een plaatsing te bewerkstelligen. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft echter reeds herhaaldelijk geoordeeld dat een wachttijd van zes maanden de redelijke termijn overschrijft.

De bestreden bepalingen met betrekking tot de eerste verschijning maken het, volgens de verzoekende partijen, reeds mogelijk dat de geïnterneerde vijf maanden en veertien dagen moet wachten op een beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank, na het ingaan van zijn interneringsbeslissing. Die regelgeving zorgt ervoor dat de redelijke termijn voor de overbrenging naar een hospitaal, kliniek of aangepaste instelling overschreden is, nog vóór de geïnterneerde een eerste beslissing verkregen heeft (zie arrest nr. 142/2009).

A.9.2. De Ministerraad bevestigt, in navolging van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat het de plicht is van de overheid om de persoon die geïnterneerd is binnen een redelijke termijn te laten opnemen in een daartoe gespecialiseerde instelling die hem de gepaste behandelingen kan geven.

De Interneringswet 2014 voorziet in een regeling waarbij, na een uitspraak over internering, de kamer voor de bescherming van de maatschappij wordt verzocht uitspraak te doen over de eigenlijke plaatsing van de geïnterneerde. Die procedure heeft tot doel een psychiatrische instelling op maat van de geïnterneerde te vinden, op basis van de relevante gegevens in het dossier. De geïnterneerde persoon en zijn raadsman worden gehoord door de kamer voor de bescherming van de maatschappij. De wetgever heeft hiervoor een aantal ordeterminen opgenomen die die procedure mee vormgeven. Volgens de Ministerraad zijn het die termijnen die door de verzoekende partijen worden aangevochten, meer bepaald de vaststelling dat de termijnen het mogelijk zouden maken dat de geïnterneerde vijf maanden en veertien dagen moet wachten totdat de kamer voor de bescherming van de maatschappij een beslissing neemt. De Ministerraad meent dat dit moet worden genuanceerd; de bestreden termijnen zijn maximumtermijnen, zodat het mogelijk is dat de kamer een beslissing neemt binnen de maand nadat het vonnis of arrest tot internering in kracht van gewijsde is gegaan. De tijdsperiode tussen de aanhangigmaking en de uiteindelijke beslissing van de kamer is volledig afhankelijk van de concrete gegevens eigen aan het voorliggende dossier.

De Ministerraad meent derhalve dat, gelet op het feit dat de aangevochten termijnen maximumtermijnen zijn, die louter tot doel hebben de procedure te organiseren, daarbij rekening houdend met de bescherming van de belangen van de geïnterneerden, die termijnen geenszins een schending uitmaken van de artikelen van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.9.3. De argumentatie van de Ministerraad, als zouden de termijnen maximumtermijnen zijn die zijn opgelegd met het oog op de bescherming van de geïnterneerde, kan, volgens de verzoekende partijen, niet worden gevolgd. De Interneringswet 2014 moet in elke hypothese het Europees Verdrag voor de rechten van de mens naleven, zodat de door de wet voorgeschreven maximumtermijn van vijf maanden en veertien dagen als onredelijk lang dient te worden beschouwd.

A.9.4. In zijn memorie van wederantwoord stelt de Ministerraad dat uit het arrest *Brand t. Nederland* enkel kan worden afgeleid dat er een redelijk evenwicht moet worden gevonden tussen de mogelijk tegenstrijdige belangen, namelijk de belangen van de geïnterneerde en de belangen van de overheid.

A.10.1. Als zesde middel merken de verzoekende partijen op dat de artikelen 3, 19, 34 en 135, § 5, van de Interneringswet 2014 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5.1 en 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schenden, omdat daardoor de opnameplicht voor private psychiatrische ziekenhuizen wordt afgeschaft en het onmogelijk gemaakt wordt voor de strafuitvoeringsrechtbank om een beslissing tot plaatsing van de geïnterneerde te nemen indien die private psychiatrische ziekenhuizen hiermee niet instemmen. Reeds in 1999 heeft het Hof uitspraak gedaan over de vraag of er een discriminatie bestond tussen, enerzijds, de gecolloqueerden die vallen onder de voormelde wet van 26 juni 1990 (waar er een opnameplicht bestaat voor het aangewezen ziekenhuis) en, anderzijds, de geïnterneerden die vallen onder de voormelde wet van 9 april 1930 (waar er in beginsel geen opnameplicht bestaat voor de aangewezen instellingen). Daarbij werd uitdrukkelijk vastgesteld dat er geen discriminatie bestond tussen de gecolloqueerden en de geïnterneerden, omdat er in bijzondere gevallen ook een opnameplicht kon bestaan voor de geïnterneerden (arresten nrs. 78/99 en 142/2009).

Thans is de bestaande opnameplicht voor de psychiatrische instellingen afgeschaft; de strafuitvoeringsrechtbank kan enkel nog plaatsen indien de instellingen daar voorafgaandelijk, in een samenwerkingsakkoord, toestemming voor hebben gegeven en de geïnterneerden die momenteel geplaatst zijn door de commissies tot bescherming van de maatschappij mogen zelfs door die private instellingen terug naar de gevangenis worden gestuurd. De verzoekende partijen menen dat de vroegere rechtspraak van het Hof in het arrest nr. 78/99 duidelijk is en dat de bestreden wetsbepalingen dus een fundamentele en niet te verantwoorden discriminatie invoeren tussen de gecolloqueerden, enerzijds, en de geïnterneerden, anderzijds. Bovendien wordt de geïnterneerden een effectief rechtsmiddel ontnomen om een oplossing te vragen indien zij langer dan gedurende een redelijke termijn worden vastgehouden in de gevangenis vooraleer zij worden overgebracht naar een hospitaal, kliniek of aangepaste instelling.

A.10.2. De Ministerraad erkent dat, overeenkomstig de voormelde wet van 9 april 1930, private instellingen om bijzondere redenen ertoe kunnen worden verplicht een geïnterneerde persoon op te nemen. In de praktijk echter staan die privé-instellingen heel weigerachtig tegenover de opname die niet voorafgaandelijk onderhandeld is geweest; een rechterlijk optreden is dan veelal nodig om die dossiers te deblokken. In de nieuwe Interneringswet 2014 heeft de wetgever gekozen voor een opnameplicht in niet-federale instellingen waarmee een samenwerkingsovereenkomst is gesloten. Dit biedt meer rechtszekerheid en gelijke behandeling voor eenieder. Door de opnameplicht te beperken tot die instellingen die een samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten, wenst de wetgever de problemen omtrent de uitvoering van rechterlijke beslissingen te voorkomen. Die beperking is, volgens de Ministerraad, een loutere opportuniteitsbeslissing en roept geen ongelijkheden in het leven. Voorts is het een organisatiemaatregel die de geïnterneerden niet rechtstreeks raakt in hun fundamentele rechten en vrijheden.

In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren, is, volgens de Ministerraad, de opnameplicht geen effectief rechtsmiddel voor de geïnterneerde; de verplichte opname in een private instelling kan onder de werking van de voormelde wet van 9 april 1930 enkel en alleen worden bevolen door de commissies tot bescherming van de maatschappij, die dat, gelet op de bijzondere omstandigheden, cruciaal achten.

A.10.3. De Vlaamse Regering is van oordeel dat de verzoekende partijen een verkeerde weergave geven van de rechtspraak van het Hof. Met het arrest nr. 78/99 werd het onderscheid tussen een gecolloqueerde en een geïnterneerde immers niet onevenredig bevonden ten aanzien van de gevolgen daarvan. Het

onderscheidingscriterium werd als pertinent beschouwd. Slechts wie een feit heeft begaan dat *normaliter* gekwalificeerd wordt als een wanbedrijf waarop een gevangenisstraf staat of een misdaad kan worden geïnterneerd. Ten aanzien van die categorie van personen geldt de doelstelling dat de samenleving tegen die personen en tegen hun daden moet kunnen worden beveiligd (Cass., 20 december 2011, P.11.1912N/1). Primordiaal is en blijft de bescherming van de maatschappij tegen eventuele nieuwe wanbedrijven of misdaden van personen die niet *ipso facto* minder gevaarlijk worden omdat ze lijden aan een geestesstoornis en eventueel niet het minste schuldbesef kunnen hebben. In dit kader is het effectief zo goed als ondenkbaar dat een private instelling zou worden verplicht om die taak op zich te nemen. Zo is het ook ondenkbaar dat instellingen die ressorteren onder de bevoegdheid van de gemeenschappen zouden worden gedwongen om een verzorgingstraject aan te bieden ten aanzien van personen tegen wie ook in de beveiliging van de maatschappij moet worden voorzien.

Anders oordelen zou, volgens de Vlaamse Regering, de bevoegdheidsruimte van de Vlaamse Gemeenschap ten onrechte onevenredig beperken, waarbij de federale regelgever zich ten onrechte van zijn eigen verantwoordelijkheden zou ontdoen. Bovendien zou een dwang om geïnterneerden op te nemen, ertoe leiden dat de Vlaamse Gemeenschap in specifieke regelen zou moeten voorzien om daaraan tegemoet te komen, alhoewel internering een puur federale bevoegdheid is en alhoewel de Belgische Staat het nodige moet doen om de maatschappij te beveiligen tegen misdaden en wanbedrijven die begaan worden door geesteszieken.

De vaststelling dat er in Wallonië wel een federale instelling tot bescherming van de maatschappij (Paifve), die enkel geïnterneerde personen opneemt, bestaat, kan niet tot gevolg hebben dat de private instellingen, op het grondgebied van de andere gemeenschap, die geheel of gedeeltelijk ressorteren onder de Vlaamse bevoegdheid, zouden worden gedwongen om de taak van de beveiliging van de maatschappij en van de behandeling op zich te nemen.

Volgens de Vlaamse Regering verliezen de verzoekende partijen ook uit het oog dat een kwalitatieve behandeling, waarop de geïnterneerde personen uiteraard recht hebben, precies meer gebaat is met de door een instelling vrijwillig aangegane engagementen. Een instelling die wordt verplicht om tot behandeling over te gaan, is een instelling die *normaliter* niet volgens dezelfde kwalitatieve maatstaven in een therapie kan voorzien. De verzoekende partijen vergeten ook dat de therapie die moet worden gegeven, geen eenheidsworst is; er moet telkens worden gestreefd naar een adequate therapie, die anders is voor elke geïnterneerde persoon.

De verzoekende partijen mogen en kunnen, volgens de Vlaamse Regering, het ook niet voorstellen als zou er volgens de betwiste wettelijke bepalingen op geen enkele wijze een beroep worden gedaan op privaatrechtelijke organisaties. Integendeel, overeenkomstig een samenwerkingsakkoord, zoals gedefinieerd in artikel 3, 5°, van de Interneringswet 2014, worden de mogelijkheden vastgelegd tussen de federale minister van Justitie en de Vlaamse minister bevoegd voor het beleid inzake de zorgverstrekking in de private instellingen.

A.10.4. De verzoekende partijen vinden de argumentatie van de Ministerraad en de Vlaamse Regering onaanvaardbaar. De geïnterneerdenpopulatie bestaat uit vijf onderscheiden profielen, waarbij dient te worden vastgesteld dat nagenoeg al die groepen in Vlaanderen worden opgevangen in private psychiatrische ziekenhuizen, niettegenstaande de opmerking van de Ministerraad en de Vlaamse Regering dat die instellingen niet mogen worden gedwongen. De stelling van de Vlaamse Regering is dan ook volstrekt foutief en verraadt de beïnvloeding vanuit de sector van de geestelijke gezondheidszorg.

De discussie handelt dus over het feit of de strafuitvoeringsrechtbank, indien de geïnterneerde daar nood aan heeft, de opname in een private psychiatrische instelling kan bevelen. Dit kan, volgens de verzoekende partijen, enkel in een instelling die is aangepast aan zijn noden en die ofwel middelen van de Staat ter beschikking heeft gekregen om geïnterneerden op te nemen en te behandelen, ofwel de rekening mag doorspelen aan de Staat.

A.10.5. In zijn memorie van antwoord wijst de Vlaamse Regering erop dat de techniek van de samenwerkingsakkoorden door de regelgever zeer bewust is gekozen, vanuit het beleid dat de federale regelgever wil doorvoeren.

Daarnaast herhaalt de Vlaamse Regering dat de inbreuk op het recht van artikel 5.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens niet voortvloeit uit enige wetsbepaling, maar uit een gebrek aan voldoende plaatsen in de inrichtingen waarin de door de verwijzende rechter gelaste maatregel zou kunnen worden uitgevoerd. En de toepassing van de wet ging en gaat net zo moeilijk, vanwege een tekort aan

plaatsingsmogelijkheden, een tekort dat reëel is en dat behoort tot de reële wereld en dat niet kan worden weggetoverd door een nergens op rustende verplichting om mensen te plaatsen waar geen plaatsen zijn.

De Vlaamse Regering wenst erop te wijzen dat er thans op federaal niveau initiatieven zijn genomen om het tekort aan plaatsen op te vangen, zoals bijvoorbeeld de uitbouw van het FPC (forensisch psychiatrisch centrum) Gent; bovendien bestaan er concrete plannen voor een FPC te Antwerpen. De tweede beleidsmatige regel is het streven naar een samenwerking met de private instellingen, zodat op beredeneerde wijze en zonder bevoegdheidsoverschrijding, kan worden gewerkt aan een uitstroom naar de zorgsector.

De Vlaamse Regering wil tevens onderstrepen dat de Vlaamse Gemeenschap binnen de grenzen van haar eigen bevoegdheid, zich ten eerste inspannt om in coöperatie met de andere besturen, haar verantwoordelijkheid op zich te nemen. Zo heeft de Vlaamse Gemeenschap een beleidscoördinator aangesteld om samen met alle betrokken actoren het beleid van de Vlaamse overheid ten aanzien van de geïnterneerden die in het FPC Gent verblijven en er doorstromen, te ontwikkelen, rekening houdend met de door Justitie en Volksgezondheid federaal bepaalde rol van de exploitant. Er is eveneens een protocolakkoord gesloten tussen de federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap betreffende de uitoefening van inspectiebevoegdheden in het FPC Gent. Strikt genomen gaat het om een puur federale instelling, maar met betrekking tot die instelling *sui generis* is er een akkoord gesloten waarbij de Vlaamse zorginspectie effectief gaat toezien op psychiatrische zorg. Beide beleidsniveaus blijven dus wel degelijk binnen hun eigen bevoegdheid en streven naar een samenwerking.

A.11.1. De verzoekende partijen voeren als zevende middel de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat de artikelen 41, § 4, en 46, § 3, van de Interneringswet 2014 geen rekening houden met de bijzondere aard van de vrijheidsberoving van geesteszieken, die vaak niet voor zichzelf kunnen optreden, en de rechten van verdediging op onrechtmatige wijze inperken door de verschijningsstermijn te beperken tot twee dagen. De geestestoestand van de geïnterneerden, de eventuele verstandelijke ontwikkeling en de eventuele handicaps maken het hun nagenoeg onmogelijk om bij te dragen aan de voorbereiding van hun verdediging. Bovendien voorziet de Interneringswet 2014 in de artikelen 29, 64 en 67 nog steeds in de gebruikelijke termijn van vier dagen. Er is derhalve geen redelijke verantwoording om die termijn met betrekking tot de bestreden bepalingen in te korten tot twee dagen.

A.11.2. Allereerst merkt de Ministerraad op dat de termijn van twee dagen een minimumtermijn is; de bestreden artikelen bieden de procedurele garantie dat de geïnterneerde en zijn raadsman over minstens twee dagen beschikken om het dossier in te kijken. Voorts hebben de procedures enkel betrekking op een wijziging of een omzetting van de uitvoeringsmodaliteiten van de detentie. Bovendien zijn in de Interneringswet 2014 verschillende speciale procedurele waarborgen opgenomen met het oog op de bescherming van de (zwakke) positie van de geïnterneerde.

A.11.3. De verzoekende partijen merken in hun memorie van antwoord op dat zij niet begrijpen waarom de verdediging van de geïnterneerde slechts twee dagen krijgt, terwijl de rechters daarna veertien dagen krijgen om uitspraak te doen. Een termijn van twee dagen kan in bepaalde dringende omstandigheden gerechtvaardigd zijn, doch die argumentatie gaat niet op als de rechters daarna veertien of zeven dagen de tijd krijgen voor hun beraad.

A.12.1. Het achtste middel heeft betrekking op de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat de bestreden artikelen 29, §§ 3, 4 en 5, 41, § 5, 46, §§ 1 en 2, 48, §§ 1 en 2, en 67, § 1, van de Interneringswet 2014 geen rekening houden met de bijzondere aard van de vrijheidsberoving van geesteszieken, die vaak niet voor zichzelf kunnen opkomen. De bestreden bepalingen voorzien in het opstellen van tal van adviezen ter voorlichting van de strafuitvoeringsrechtbank en in de oproeping van de raadsman van de geïnterneerde via een gerechtsbrief, maar niet in de mededeling van de adviezen aan de raadsman van de geïnterneerde samen met die gerechtsbrief. Volgens de verzoekende partijen komt de niet-overzending van de adviezen van het openbaar ministerie en de directie, de hoofdgeneesheer of het justitiehuis op geen enkele manier tegemoet aan de door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vereiste procedurele waarborgen voor de belangen van de geïnterneerde; het opsturen van de adviezen aan de advocaten van de geïnterneerden is een minimale waarborg voor de verdediging van hun belangen. Bovendien was in het verzenden van de adviezen aan de raadsman van de geïnterneerde wel voorzien in de Interneringswet 2007, die evenwel nooit in werking is getreden. Het Hof heeft zelf die regeling van de Interneringswet 2007 als onvoldoende beschouwd in het arrest nr. 154/2008.

A.12.2. Allereerst merkt de Ministerraad op dat de regeling van de Interneringswet 2014 verschilt van de regeling van de Interneringswet 2007, zodat de rechtspraak van het Hof in het arrest nr. 154/2008 niet zomaar kan worden overgenomen. Thans bepaalt artikel 29 uitdrukkelijk dat de raadsman van de geïnterneerde, op zijn verzoek, een afschrift van het dossier kan verkrijgen. Bovendien bepaalt artikel 29, § 3, nauwkeurig waaruit dat dossier bestaat. Derhalve kan de raadsman van de geïnterneerde kennis nemen van alle adviezen indien hij op eenvoudig verzoek een afschrift van het dossier opvraagt, dan wel het dossier ter griffie gaat inkijken. Dat geeft de raadsman van de geïnterneerde de mogelijkheid om het recht, gewaarborgd bij artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, daadwerkelijk uit te oefenen.

A.12.3. Volgens de verzoekende partijen dient het dossier op de griffie met de hand te worden overgeschreven. De termijnen waarin de Interneringswet 2014 voorziet, zijn zo kort dat de mogelijkheid om een afschrift op te vragen een dure en tijdrovende bezigheid zal zijn. De verplichte mededeling van de adviezen zou een eenvoudige oplossing zijn om de raadsman toe te laten zijn werk naar behoren te doen voor zijn geesteszieke geïnterneerde cliënt.

De verzoekende partijen hopen dat het Hof oordeelt dat het essentieel is voor de vrijwaring van de rechten van verdediging dat de adviezen worden meegedeeld aan de raadslieden van de geïnterneerden, en dat de bestreden bepalingen, wel degelijk een miskenning uitmaken van artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.13.1. Het negende middel betreft de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5.1 en 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, door artikel 43 van de Interneringswet 2014, omdat het voormelde bestreden artikel de geïnterneerde de mogelijkheid ontzegt om op korte termijn de rechtmatigheid van zijn detentie te laten beoordelen en zijn invrijheidstelling te bevelen indien de gevangenhouding onrechtmatig is. De opsluiting van een geesteszieke delictpleger is slechts rechtmatig onder bepaalde voorwaarden. Indien die voorwaarden niet worden vervuld, is de gevangenhouding van de geïnterneerde onrechtmatig en dient de geïnterneerde binnen korte termijn bij de bevoegde rechter zijn vrijlating te kunnen vragen. Het bestreden artikel 43 stelt echter dat de strafuitvoeringsrechtbank de zaak kan uitstellen met maximaal één jaar. Dat uitstel met één jaar is een manifeste overschrijding van de redelijke termijn, zoals vereist door artikel 5.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, en is in strijd met het recht op toegang tot de rechter binnen een korte termijn, zoals vereist door artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.13.2. Volgens de Ministerraad schrijft artikel 43 van de Interneringswet 2014 enkel een maximumtermijn voor, die de strafuitvoeringsrechtbank in het vonnis moet opnemen, waarbinnen de geïnterneerde en zijn raadsman een verzoek tot beoordeling van de uitvoeringsmodaliteiten van de internering kunnen indienen. De voorgeschreven maximumtermijn garandeert dat, ongeacht de concrete omstandigheden van de zaak, in elk geval binnen één jaar een nieuw verzoek tot beoordeling van de uitvoeringsmodaliteiten kan worden ingediend door de geïnterneerde en zijn raadsman. In voorkomend geval kan de kamer voor de bescherming van de maatschappij uiteraard een veel kortere termijn in haar vonnis vastleggen.

Daarnaast vestigt de Ministerraad de aandacht op artikel 54 van de Interneringswet 2014, op grond waarvan de geïnterneerde of diens raadsman, die meent op onrechtmatige wijze van zijn vrijheid beroofd te zijn, over de mogelijkheid beschikt om via een schriftelijk verzoek bij de voorzitter van de kamer voor de bescherming van de maatschappij een procedure bij hoogdringendheid in te leiden. De kamer doet over die vordering bij hoogdringendheid uitspraak binnen vijf dagen. Voormelde procedure houdt een zeer sterke waarborg in voor de naleving van artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

A.14.1. Als tiende middel voeren de verzoekende partijen een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 3, 5.1, e), 5.4 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, aangezien de Interneringswet 2014 in geen enkel controlemechanisme voorziet op de opsluitingsomstandigheden van de van zijn vrijheid beroofde geïnterneerde die niet verblijft in instellingen die onder de regels van de FOD Volksgezondheid vallen. Aangezien de opsluiting van een geesteszieke delictpleger slechts rechtmatig is onder bepaalde voorwaarden en er geen controlemechanisme is om te beoordelen of aan die voorwaarden is voldaan, is de Interneringswet 2014 strijdig met de voormelde artikelen van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft België hier reeds op gewezen in het arrest van 10 januari 2013, *Claes t. België*, waarbij het uitdrukkelijk heeft besloten tot een schending van artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens vanwege het ontbreken van een voldoende diepgaande controle op één van de essentiële voorwaarden voor de rechtmatigheid van de opsluiting.

A.14.2. Allereerst merkt de Ministerraad op dat de Interneringswet 2014 geenszins de opsluiting in de gevangenis voor een lange periode faciliteert. Immers, geïnterneerden zullen overeenkomstig de artikelen 10 en 11 van de Interneringswet 2014 enkel worden opgesloten in een gevangenis in afwachting van hun plaatsing in een gespecialiseerde psychiatrische instelling. Bovendien kan een dergelijke opname in een penitentiaire instelling slechts plaatsvinden (1) indien de geïnterneerden op het ogenblik van internering in voorlopige hechtenis waren, of (2) indien de personen op het ogenblik van de internering niet waren aangehouden, maar hun onmiddellijke opsluiting bevolen wordt omdat te vrezen valt dat ze zich aan de internering zouden onttrekken of dat ze een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de fysieke of psychische integriteit van derden of voor zichzelf zouden vormen. Het is dus geen algemene regel dat geïnterneerden worden opgenomen in de psychiatrische annexe van een gevangenis, doch een uitzonderingsmaatregel met het oog op de openbare veiligheid en de bescherming van de geestelijke toestand van de geïnterneerde. Een verblijf in een psychiatrische annexe van een gevangenis heeft altijd een voorlopig karakter.

De Ministerraad stelt bovendien uitdrukkelijk vast dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens meermaals heeft erkend dat een geïnterneerde niet mag verwachten dat hij vanaf de eerste dag in een gespecialiseerde instelling wordt opgenomen. Volgens de Ministerraad voorziet de Interneringswet 2014 wel in een effectief rechtsmiddel, namelijk de mogelijkheid om op frequente wijze te verschijnen voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij en aldaar de grieven aangaande de opsluitingsomstandigheden kenbaar te maken. Bovendien is tevens voorzien in een reeks speciale procedurewaarborgen. Die speciale waarborgen geven de geïnterneerde de mogelijkheid om, overeenkomstig artikel 5 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, de wederrechtelijke toestand van hun opsluiting in rechte aan te vechten. Tegen de beslissingen van de kamer voor de bescherming van de maatschappij staat bovendien cassatieberoep open. Daarnaast vestigt de Ministerraad de aandacht op de procedure bij hoogdringendheid *ex* artikel 54 van de Interneringswet 2014. Dit is een bijkomende waarborg voor de geïnterneerde indien hij meent onrechtmatig te zijn opgesloten.

A.14.3. De Vlaamse Regering is van oordeel dat het tiende middel feitelijke grondslag mist, in elk geval met betrekking tot de instellingen die ressorteren onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap. De verzoekende partijen zijn blijkbaar vergeten dat de Vlaamse Gemeenschap beschikt over een zorginspectie. Die zorginspectie zal, ook wat de geïnterneerden betreft die zijn geplaatst via de samenwerkingsakkoorden, moeten nagaan of de zorg op een behoorlijke wijze wordt verstrekt. Het is, volgens de Vlaamse Regering, evident dat de geïnterneerde kan terugvallen op de controlemechanismen waarin de Vlaamse Gemeenschap heeft voorzien, binnen de eigen bevoegdheid en krachtens de eigen regelen.

A.14.4. De stelling van de Ministerraad als zou de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aangaande de voormelde wet van 9 april 1930 casuïstisch zijn en niet te wijten zijn aan de wet zelf maar aan de toepassing ervan, kan, volgens de verzoekende partijen, niet worden gevolgd. De benadering van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is immers dat er een structureel en algemeen bekend probleem is, en dat het de Belgische Staat de kans geeft om aan te tonen in elk individueel dossier dat de geïnterneerde in kwestie niet het slachtoffer zou zijn geworden van die systematische mensenrechtenschendingen, hetgeen tot op heden evenwel nog niet gelukt is.

De verzoekende partijen menen dat een gevangenis een strafinstrument is, een instrument voor het opleggen van leed. Vanwege zijn geestestoestand is echter door een psychiater vastgesteld dat een geïnterneerde geen straf mag krijgen. Het is dan ook onmenselijk en vernederend om hem, gezien zijn mentale en psychische toestand, na overschrijding van de redelijke termijn, verder op te sluiten in een strafinstelling, zonder enig concreet perspectief op een overplaatsing naar een aangepaste instelling, die de vereiste therapeutische tenlasteneming biedt. Die bijzondere kwetsbaarheid van een deel van de geïnterneerden maakt het tevens noodzakelijk dat er een effectief controlemechanisme op de opsluitingsomstandigheden bestaat.

Als laatste punt merken de verzoekende partijen op dat men inderdaad zou kunnen stellen dat de problematiek van een langdurige opsluiting van geïnterneerden in onaangepaste opsluitingsomstandigheden een probleem betreft van de uitvoering van de wet (arrest nr. 142/2009). Maar terwijl het Hof in zijn arrest nr. 142/2009 oordeelde dat de controle op die toepassing van de wet een bevoegdheid was van de burgerlijke rechtbanken, heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, 9 januari 2014, *Van Meroye t. België*) moeten vaststellen dat die gemeenrechtelijke weg niet volstaat. Het lijkt, volgens de verzoekende partijen, dan ook vanzelfsprekend dat die controle dient te zijn vervat in de Interneringswet 2014 en er aldus een leemte is in de Interneringswet 2014.

A.14.5. In zijn memorie van wederantwoord merkt de Ministerraad op dat de wetgever zich wel degelijk bewust was van de veroordelingen bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; dit vormt trouwens één van de beweegredenen waarom de nieuwe wet tot stand is gekomen. Daarnaast spreekt het voormelde arrest *Van Meroye t. België* zich uit over de praktijken van de commissies tot bescherming van de maatschappij, commissies die in de Interneringswet 2014 niet meer bestaan. De argumenten van de verzoekende partijen die betrekking hebben op de uitvoering of toepassing van de wet zijn voor onderhavige verzoekschriften niet relevant en de Interneringswet 2014 voorziet wel in een controlemechanisme over de opsluitingsomstandigheden van de geïnterneerden. De geïnterneerden beschikken namelijk over de mogelijkheid om op frequente wijze te verschijnen voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij, die ressorteert onder de strafuitvoeringsrechtbank, alwaar zij hun grieven aangaande hun opsluitingsomstandigheden kenbaar kunnen maken. Bovendien blijft de mogelijkheid bestaan om cassatieberoep in te dienen.

A.15.1. Het elfde middel heeft betrekking op de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 3, 5.1, e), 5.4 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, aangezien door de Interneringswet 2014 in geen enkele sanctie of rechtsmiddel is voorzien indien de opsluitingsomstandigheden van de van zijn vrijheid beroofde geïnterneerde niet in overeenstemming blijken te zijn met de vereisten van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Het elfde middel dient, volgens de verzoekende partijen, te worden beschouwd als een aanvulling op het tiende middel.

De verzoekende partijen menen dat in België de « *habeas corpus* » opgeschort is voor geïnterneerden. Zij moeten allereerst het bewijs leveren van het niet-aangepast karakter van hun detentie, wat nagenoeg onmogelijk is; vervolgens, indien zij daarin toch zouden slagen, dienen zij te bewijzen dat zij geen gevaar vormen voor de maatschappij. Indien men faalt in die dubbele bewijslast, dan beschikt de geïnterneerde over geen enkel rechtsmiddel meer. Derhalve schendt de Interneringswet 2014 artikel 5.1, e), van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens omdat de geïnterneerden recht hebben op een detentie aangepast aan de redenen van hun opsluiting; tevens wordt artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens geschonden, omdat de geïnterneerden recht hebben op een snelle toegang tot de rechter indien de detentie vermoed wordt onrechtmatig te zijn, en recht op vrijlating indien de vrijheidsberoving niet in overeenstemming is met de vereisten van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. De Interneringswet 2014 schendt ook artikel 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, dat een effectief rechtsmiddel waarborgt aan de burger wiens rechten worden geschonden, en in laatste instantie wordt ook artikel 3 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens geschonden omdat het de Staat verboden is burgers te folteren en onmenselijk of vernederend te behandelen.

A.15.2. Allereerst verwijst de Ministerraad naar hetgeen hij reeds heeft geponeerd met betrekking tot het vijfde, zesde, zevende en tiende middel.

Daarnaast meent de Ministerraad dat, indien de geïnterneerde toch onredelijk lang in een gevangenis zou moeten verblijven, bijvoorbeeld bij gebrek aan het vinden van een gepaste plaats in een inrichting, zulks niet zijn oorsprong vindt in de Interneringswet 2014, maar toe te schrijven is aan het gebrek aan voldoende plaatsen in de inrichtingen en dus aan de foutieve uitwerking en toepassing van de wet.

A.16.1. Het twaalfde middel vloeit voort uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, door artikel 135, § 3, van de Interneringswet 2014, omdat een volstrekt willekeurig onderscheid wordt ingevoerd in de groep van veroordeelde personen die tijdens hun hechtenis in staat van geestesstoornis worden bevonden. In de praktijk blijven de geïnterneerden onder het statuut van artikel 21 van de voormelde wet van 9 april 1930 nu ook na het einde van hun oorspronkelijke straftijd geïnterneerd, en mogen zij de gevangenis slechts verlaten onder de voorwaarden die de commissie tot bescherming van de maatschappij bepaalt. De Interneringswet 2007, die evenwel nooit in werking is getreden, stelde dat die personen na afloop van hun vrijheidsstraf dienden te worden vrijgelaten, of dat het openbaar ministerie diende te handelen zoals vereist door de voormelde wet van 26 juni 1990.

Thans wordt een fundamentele discriminatie ingevoerd aangezien de Interneringswet 2014 niet langer voorziet in de mogelijkheid tot internering van veroordeelden door de minister van Justitie. De wet handhaaft dus de gevolgen van reeds genomen beslissingen tot internering door de minister, maar er kunnen vanaf de datum van de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014 geen nieuwe beslissingen tot internering door de minister worden genomen. Dit is het fundamenteel verschillend behandelen van twee identieke groepen mensen, op basis van een volstrekt arbitrair criterium, te weten het ogenblik waarop wordt vastgesteld dat de veroordeelde zich in staat van geestesstoornis bevindt. Volgens de verzoekende partijen bestaat geen redelijke verantwoording voor dat onderscheid.

A.16.2. De Ministerraad voert allereerst aan dat de internering dient te worden beschouwd als een beschermingsmaatregel. Internering kan in geen geval worden gekwalificeerd als een straf vermits zij tot doel heeft de geestesgestoorde te verzorgen alsmede hem te beschermen tegen de maatschappij en tegen zichzelf. De wetgever heeft ervoor gekozen om, door middel van de Interneringswet 2014, het systeem van ministerieel geïnterneerden te verlaten, waardoor gedetineerden die een psychische pathologie vertonen tijdens hun verblijf in de gevangenis niet langer ministerieel worden geïnterneerd, maar psychische verzorging krijgen. Indien zij zich in goede psychische gezondheid bevinden op het einde van hun straftijd, worden zij in vrijheid gesteld. Wanneer zij echter op het einde van hun straftijd, gezien hun psychische toestand, een ernstige bedreiging vormen voor de maatschappij, dan zullen zij vallen onder het toepassingsgebied van de voormelde wet van 26 juni 1990.

Ten aanzien van de geïnterneerden die ten tijde van de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014 reeds ministerieel geïnterneerd waren, heeft de wetgever evenwel in een overgangsbepaling voorzien (artikel 135, § 3, van de Interneringswet 2014), waardoor de beslissing tot internering van een veroordeelde die door de minister van Justitie, overeenkomstig artikel 21 van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten werd genomen, geldig is en blijft. Maar dit betekent alleen dat enkel aan de ministeriële beslissingen *an sich* een eerbiedigende werking wordt verleend; voor het overige vallen de geïnterneerde veroordeelden volledig onder het stelsel van de Interneringswet 2014. Het is, volgens de Ministerraad, een beleidsbeslissing van de wetgever geweest, gebaseerd op het continuïteitsbeginsel en de bescherming van het algemeen belang, om de ministeriële interneringsbeslissingen te laten voortbestaan.

Voormelde beslissing kan niet worden geacht strijdig te zijn met de gerechtvaardigde verwachtingen van de betreffende geïnterneerden, aangezien zij redelijkerwijs mochten veronderstellen dat de internering bleef voortduren, gelet op de eenvoudige vaststelling dat internering een maatregel van onbepaalde duur is die pas ophoudt wanneer de betrokken persoon genezen is en geen gevaar (meer) vormt voor de maatschappij. Daarnaast kan de nieuwe wet niet worden geacht een verslechtering in te houden van de situatie van de ministerieel geïnterneerden, omdat hun situatie onder de gelding van de oude wet van 1964 veel slechter was.

De Ministerraad stelt ook vast dat wanneer blijkt dat een gedetineerde onder de Interneringswet 2014 geestesgestoord is aan het einde van zijn detentie en een gevaar vormt voor de maatschappij, die persoon gedwongen opgenomen zal worden overeenkomstig de voormelde wet van 26 juni 1990 op vordering van het openbaar ministerie. Op die wijze worden beide categorieën van geestesgestoorden toch weer op gelijke voet geplaatst; beiden zullen immers worden geplaatst in een gespecialiseerde instelling.

Ook merkt de Ministerraad op dat het Hof in zijn arrest nr. 23/2011 uitdrukkelijk heeft geoordeeld dat de ministeriële internering ook na het verstrijken van de straftijd niet strijdig is met artikel 12 van de Grondwet.

A.16.3. Volgens de verzoekende partijen kan de argumentatie van de Ministerraad omtrent de overgangsbepalingen niet worden gevolgd. Ofwel bestaat de noodzaak tot internering van geesteszieke veroordeelden (vroeger en nu), ofwel bestaat die noodzaak niet. Zij dienen echter als groep van geesteszieke veroordeelden op dezelfde manier door de wet behandeld te worden. De verschillende behandeling van mensen die in dezelfde situatie zitten, op basis van de datum van inwerkingtreding van de wet, kan echter op geen enkele manier worden verantwoord.

A.17.1. Het dertiende middel in de zaak nr. 6136 is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014, een verschil in behandeling invoert tussen twee categorieën van personen zonder dat hiervoor een redelijke verantwoording zou bestaan. Het betreft, enerzijds, de geesteszieken die vallen onder de voormelde wet van 26 juni 1990 of de personen die hun levensonderhoud verschuldigd zijn en, anderzijds, de geesteszieken die vallen onder de Interneringswet 2014 of de personen die hun levensonderhoud verschuldigd zijn. Door de bestreden bepaling zouden de onderhoudskosten van de geïnterneerden in een private psychiatrische inrichting kunnen worden verhaald, terwijl dit niet het geval zou zijn voor de personen bedoeld in de voormelde wet van 26 juni 1990, voor wie de Staat die kosten ten laste zou nemen door middel van de ziekteverzekering.

Door het bestreden artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014 kunnen de onderhoudskosten van de geïnterneerden in een private psychiatrische inrichting op henzelf worden verhaald. Dit is echter niet het geval voor de geïnterneerden, voor wie de Staat die kosten ten laste dient te nemen door middel van de ziekteverzekering. Volgens de verzoekende partijen is de opsluiting van beide groepen van geesteszieken een

gevolg van hun geestesziekte die een risico oplevert. Een onderscheid maken tussen beide groepen omdat de enen wel en de anderen niet een misdrijf gepleegd hebben, kan enkel in zoverre dit beoordeeld wordt volgens het risico dat de geesteszieke oplevert. Dat onderscheid kan echter niet tot gevolg hebben dat er ook een financieel verschil in behandeling wordt ingevoerd. Dit zou immers een element van bestraffing brengen in de juridische behandeling van de geesteszieke geïnterneerde. De kosten moeten immers betaald worden door degene die het misdrijf heeft gepleegd, waardoor een verschil in behandeling wordt ingevoerd dat tot gevolg heeft dat geesteszieken die een misdrijf plegen, ook een bestraffing kunnen krijgen bovenop de ten aanzien van hen genomen maatregel van internering. Er kan echter geen straf zijn zonder schuld, hetgeen de geïnterneerde, door zijn gebrek aan schuldbequaamheid, dus niet heeft.

A.17.2. Allereerst merkt de Ministerraad op dat artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014 slechts op vage wijze de krijtlijnen van een regeling schept. Die kostenregeling behoeft een integrale uitwerking door de Koning. Thans is het, bij gebreke aan een uitvoeringsbesluit, onmogelijk het exacte tijdstip te bepalen vanaf wanneer de onderhoudskosten al dan niet ten laste van de federale Staat zullen vallen. Overeenkomstig het arrest nr. 121/2009 van het Hof kan, bij gebreke aan een duidelijk aanwijsbare categorie van benadeelden, geen schending van het gelijkheidsbeginsel worden vastgesteld. Op grond van de Interneringswet 2014 kan niet de categorie worden aangewezen van de geïnterneerden die moet instaan voor de kosten van de private psychiatrische instelling en de categorie van de geïnterneerden waarvoor de federale Staat de onderhoudskosten vergoedt.

Vervolgens meent de Ministerraad dat, in weerwil van hetgeen de verzoekende partijen opwerpen, de tenlastelegging van de onderhoudskosten van de geïnterneerde geenszins als een straf kan worden gekwalificeerd. Het betreft een loutere vergoeding van kosten in het kader van een aangepaste psychiatrische behandeling; die behandeling heeft tot doel de gepaste verzorging aan de geïnterneerde te verlenen met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij. In die optiek kan er ook op generlei wijze sprake zijn van een collectieve bestraffing wanneer de onderhoudsplichtigen de onderhoudskosten van de internering moeten dragen.

In ondergeschikte orde voert de Ministerraad aan dat de geïnterneerden en de geestesgestoorde personen die geplaatst zijn op grond van de voormelde wet van 26 juni 1990 verschillende categorieën van personen zijn ten aanzien van wie de onderscheiden behandeling gerechtvaardigd is.

A.17.3. De Vlaamse Regering meent dat er een onderscheid bestaat tussen de geesteszieken die een wanbedrijf of een misdaad hebben begaan, enerzijds, en de andere geesteszieken, anderzijds. Dat onderscheid verantwoordt de gedifferentieerde behandeling waarin wordt voorzien door artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014. In elk geval is het, volgens de Vlaamse Regering, evident dat de subsidiëring van de instellingen die een samenwerkingsakkoord sluiten in de zin van artikel 3, 5°, van de Interneringswet 2014, gegarandeerd wordt.

A.18.1. Als laatste middel voeren de verzoekende partijen de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat artikel 79, § 1, van de Interneringswet 2014, het recht op een eerlijk proces schendt, door in een te beperkte periode te voorzien voor de raadsliden van de geïnterneerden voor het instellen van een cassatieberoep en het voorbereiden van hun memorie in cassatie. Door het afschaffen van de Hoge Commissie tot bescherming van de maatschappij, de beroepsinstantie tegen beslissingen van de commissie tot bescherming van de maatschappij, is het cassatieberoep het enige rechtsmiddel dat de geïnterneerde heeft tegen een negatieve beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank. Bovendien kan het dossier van de geïnterneerde tot één jaar worden uitgesteld, terwijl de cassatietermijn wordt verkort van vijftien dagen tot achtenveertig uren en men slechts vijf dagen de tijd heeft om zijn cassatiemiddelen toe te lichten. In het arrest nr. 154/2008 oordeelde het Hof reeds ten aanzien van de Interneringswet 2007 dat de inkorting van de termijn voor cassatieberoep niet verantwoord was, en heeft de wetgever de termijn opnieuw op vijftien dagen gebracht.

A.18.2. Volgens de Ministerraad zijn de cassatiemogelijkheden sterk uitgebreid, zodat nu tegen elke beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank die betrekking heeft op de modaliteiten van de internering cassatie kan worden ingesteld. Derhalve heeft de geïnterneerde alvast de objectieve mogelijkheid om een hoger beroep, in de vorm van een cassatievoorziening, in te stellen tegen de beslissingen van de strafuitvoeringsrechtbank.

De opgelegde termijn van 48 uur kan niet worden geacht onredelijk kort te zijn. De verwijzing naar het arrest nr. 154/2008 is niet relevant omdat daar de termijn op 24 uur was gesteld. Bovendien moet binnen de termijn van 48 uur enkel worden beslist of men formeel cassatieberoep wil instellen middels een eenvoudige

verklaring ter griffie. Er moeten immers nog geen middelen ten gronde worden uitgewerkt, daarvoor beschikt de raadsman van de geïnterneerde over een bijkomende termijn van vijf dagen, hetgeen redelijkerwijs zou moeten volstaan om een degelijke memorie op te stellen. Het cassatieberoep heeft, overeenkomstig artikel 79, § 3, van de Interneringswet 2014, een schorsende werking, zodat het van belang is voor de raadsman en de geïnterneerde om op korte termijn rechtszekerheid te hebben of dat rechtsmiddel al dan niet zal worden aangewend door het openbaar ministerie.

A.18.3. De verzoekende partijen wijzen erop dat de toegang tot het Hof van Cassatie werd gewijzigd bij de wet van 14 februari 2014 met betrekking tot de rechtspleging voor het Hof van Cassatie in strafzaken. Hoewel die wet wijzigingen van de Interneringswet 2014 meebrengt, is er niet uitdrukkelijk bepaald hoe die wetten in verhouding staan tot elkaar. Zo is er bijvoorbeeld nergens bepaald dat de raadsman die de geïnterneerde bijstaat in interneringszaken, een raadsman moet zijn die is opgeleid in cassatie in strafzaken. De gemiddelde pro-Deoadvocaat heeft die opleiding niet gevolgd. Die discrepantie heeft tot gevolg dat de geïnterneerde geesteszieke, indien hij cassatie wenst aan te tekenen, slechts een termijn van 48 uur heeft om een geaccrediteerde cassatieadvocaat in strafzaken te vinden, deze voor te lichten omtrent de zaak, deze cassatieberoep te laten aantekenen, en vervolgens binnen vijf dagen een memorie te laten neerleggen.

In geen enkele andere materie van de strafprocedure is in een dergelijke korte termijn voorzien. De enige vergelijkbare termijn bevindt zich in de wet betreffende de voorlopige hechtenis, waar men evenwel maandelijks voor het onderzoeksgerecht kan verschijnen. In interneringszaken kan de volgende verschijning echter tot een volledig jaar worden uitgesteld.

A.18.4. In zijn memorie van wederantwoord wijst de Ministerraad erop dat de bijkomende opleidingsvereiste voor raadsliden, dat zij houder dienen te zijn van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures, niet voortvloeit uit de Interneringswet 2014, maar uit de wijziging van het Wetboek van strafvordering bij de wet van 14 februari 2014 met betrekking tot de rechtspleging voor het Hof van Cassatie in strafzaken (artikel 425 van het Wetboek van strafvordering).

Zaak nr. 6138

A.19. In de zaak nr. 6138 wordt door de vzw « Ligue des Droits de l'Homme » en de vzw « Liga voor Mensenrechten » een beroep tot vernietiging ingesteld tegen de artikelen 3, 4°, a), 6, § 1, tweede lid, en § 2, 11, 79, § 1, en 84, § 2, van de Interneringswet 2014.

A.20.1.1. Als eerste onderdeel van het eerste middel voeren de verzoekende partijen een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 3 en 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en de artikelen 7, 9 en 10 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, door de artikelen 3, 4, a), 6, § 1, tweede lid, en § 2, en artikel 11 van de Interneringswet 2014, in zoverre zij de internering van de in de Interneringswet 2014 bedoelde personen in de psychiatrische afdelingen van de gevangenis mogelijk maken.

Door de bestreden bepalingen wordt een verschil in behandeling ingevoerd tussen geïnterneerden die in de gevangenis worden opgesloten en geïnterneerden die worden opgesloten in aangepaste psychiatrische inrichtingen en worden twee onderscheiden categorieën van personen ten onrechte gelijk behandeld. De psychiatrische afdelingen van strafinrichtingen vormen evenwel geen geschikte plaats voor de internering van iemand die aan een geestesstoornis lijdt, aangezien het plaatsen van opsluiting en niet van verzorging zijn. Internering is evenwel geen straf maar een veiligheidsmaatregel.

Zowel het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het Comité tegen Foltering van de Verenigde Naties, de Belgische afdeling van het « Observatoire international des prisons » als de minister van Justitie erkennen dat er in België een structureel probleem bestaat en dat België niet erin slaagt wetgeving aan te nemen die het mogelijk maakt de grondrechten van geïnterneerden in acht te doen nemen. Gezien de situatie van de psychiatrische gevangenisafdelingen in België stelt het toestaan van de internering in de psychiatrische afdelingen de betrokken geïnterneerden bloot aan onmenselijke en vernederende behandelingen, waardoor een onverantwoord verschil in behandeling wordt teweeggebracht tussen de geïnterneerden die zich in vergelijkbare, zo niet identieke situaties bevinden, naargelang zij in een psychiatrische gevangenisafdeling of in een specifieke en aangepaste psychiatrische inrichting worden geplaatst.

A.20.1.2. Als tweede onderdeel van het eerste middel voeren de verzoekende partijen aan dat de bestreden artikelen artikel 23 van de Grondwet schenden, in samenhang gelezen met het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vervatte beginsel van gelijkheid en met artikel 25 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Door de internering van delinquenten met geestesstoornissen in psychiatrische afdelingen van strafinrichtingen mogelijk te maken, schenden de bestreden bepalingen het in artikel 23 van de Grondwet vastgelegde recht op gezondheid.

Daarnaast is tevens artikel 25 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap van toepassing, omdat personen met een geestesstoornis een handicap hebben. Aangezien de internering in psychiatrische afdelingen van strafinrichtingen aan geïnterneerden met geestesstoornissen noch het adequate medische kader, noch de noodzakelijke verzorging biedt, schenden de bestreden bepalingen de voormelde artikelen. Daardoor worden de geïnterneerden in psychiatrische afdelingen van strafinrichtingen ook, zonder enige redelijke verantwoording, anders behandeld dan geïnterneerden die wel in specifieke en aangepaste psychiatrische inrichtingen worden geplaatst.

A.20.2.1. Allereerst merkt de Ministerraad op dat het bestreden artikel 6 van de Interneringswet 2014 geen betrekking heeft op de geïnterneerden, maar wel op de personen ten aanzien van wie er redenen bestaan om aan te nemen dat zij aan een geestesstoornis zouden lijden.

Wat het bestreden artikel 11 betreft, voert de Ministerraad aan dat het in elk geval bepaalt dat, wanneer de internering verloopt in de psychiatrische afdeling van een gevangenis, die alleen voorlopig is. De Ministerraad wenst te preciseren dat een dergelijke internering alleen mogelijk is wanneer er kan worden gevreesd dat de geïnterneerde zich tracht te onttrekken aan de uitvoering van de veiligheidsmaatregel of er kan worden gevreesd dat de geïnterneerde een ernstig en onmiddellijk gevaar vormt voor de fysieke en psychische integriteit van derden of voor hemzelf. Alleen in de voormelde gevallen zal de persoon die het voorwerp heeft uitgemaakt van een beslissing tot internering kunnen worden opgenomen in een psychiatrische afdeling van een gevangenis, en dit in afwachting van een plaats in een gespecialiseerde psychiatrische instelling waar een aangepaste verzorging aan de geïnterneerde kan worden verstrekt. Artikel 11 van de Interneringswet 2014 leidt dus geenszins tot een blijvende opsluiting in de psychiatrische afdeling van een gevangenis.

Bijgevolg dient, volgens de Ministerraad, het eerste onderdeel van het eerste middel te worden verworpen.

A.20.2.2. Noch artikel 6, noch artikel 11 van de Interneringswet 2014 voorziet erin dat de geïnterneerde op blijvende wijze kan worden opgenomen in de psychiatrische afdeling van een gevangenis. Artikel 6 voorziet immers in een maatregel die bestaat in een opneming ter observatie die moet toelaten zekerheid te hebben over het feit of de persoon al dan niet aan een geestesstoornis lijdt. Die maatregel mag niet langer duren dan twee maanden. De resultaten van die opneming ter observatie zijn essentieel bij het onderzoek van een verzoek tot internering van de beklagde of de verdachte. Artikel 11 maakt het daarentegen mogelijk, met naleving van specifieke voorwaarden, dat de internering, voor een beperkte periode, verloopt in de psychiatrische afdeling van een gevangenis tijdens het zoeken naar een plaats in een aangepaste psychiatrische instelling. Een en ander is in overeenstemming met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens op voorwaarde dat een redelijke termijn wordt nageleefd. Die twee artikelen hebben dus tot doel de aangepaste verzorging te kunnen verstrekken aan de persoon met een geestesstoornis. Om die reden zijn zij niet in strijd met de fundamentele rechten waarvan de schending door de verzoekende partijen wordt aangevoerd.

Tevens dient, volgens de Ministerraad, te worden onderstreept dat, in de psychiatrische afdelingen van de gevangenissen, zorgteams aanwezig zijn om in te staan voor de eerste behoeften van de personen met een geestesstoornis. De bestreden artikelen verantwoorden op objectieve en redelijke wijze, alsook in overeenstemming met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, waarom de personen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een beslissing tot internering (of de personen die ter observatie zijn opgenomen teneinde een psychiatrisch deskundigenonderzoek te ondergaan) kunnen worden opgenomen in de psychiatrische afdeling van een gevangenis.

A.21.1. Als tweede middel voeren de verzoekende partijen een schending aan door artikel 79, § 1, van de Interneringswet 2014, van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, omdat het recht op een eerlijk proces wordt geschonden door de inperking van de termijnen waarbinnen een cassatieberoep kan worden ingesteld tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank en een memorie bij het Hof van Cassatie kan worden ingediend. Zonder enige verantwoording heeft de wetgever beslist de termijn om een cassatieberoep in te dienen in te korten van 15 dagen tot 48 uur; de termijn om een memorie in te dienen is ingekort van 20 dagen tot 7 dagen. Die termijnen

zijn, volgens de verzoekende partijen, onredelijk kort in zoverre de beslissing om een cassatieberoep in te dienen en het opstellen van een ernstige memorie een grondige studie van de bestreden beslissing, van de wetgeving, van de rechtspraak en de rechtsleer, alsook een aandachtig onderzoek van de middelen die ter ondersteuning van het cassatieberoep moeten worden aangevoerd, vereisen. Bovendien lijken die termijnen volkomen onevenredig ten opzichte van de duur van de rechtspleging in haar geheel, temeer daar de Interneringswet 2014, in navolging van de Interneringswet 2007, de mogelijkheid heeft afgeschaft om tegen de beslissing hoger beroep in te stellen. Daarnaast verwijzen de verzoekende partijen naar het arrest nr. 154/2008 van het Hof van 6 november 2008, waarin het de termijn van 24 uur in de Interneringswet 2007 te kort vond.

A.21.2. De Ministerraad wenst te benadrukken dat de termijn die bij de Interneringswet 2014 is bepaald, twee keer langer is dan die waarin de Interneringswet 2007 voorzag, namelijk 48 uur in plaats van 24 uur. Vervolgens dient te worden onderstreept dat alleen de beslissing tot het instellen van een beroep - hetgeen gebeurt door middel van een eenvoudige aangifte op de griffie - moet plaatsvinden binnen die termijn van 48 uur. De cassatiemiddelen moeten niet worden uiteengezet binnen die termijn. Daartoe beschikt de advocaat van de geïnterneerde nog over een aanvullende termijn van 5 dagen, hetgeen redelijkerwijs volstaat om een kwalitatieve memorie op te stellen.

De Ministerraad wijst tevens erop dat het cassatieberoep, overeenkomstig artikel 79, § 3, van de Interneringswet 2014, een schorsende werking heeft. Het is belangrijk dat de geïnterneerde en zijn raadsman de juridische zekerheid kunnen hebben dat dat rechtsmiddel niet door het openbaar ministerie zal worden aangewend tegen een beslissing tot toekenning van de interneringsmodaliteiten. Om een goed evenwicht te waarborgen tussen het recht op een eerlijk proces en een situatie van vrijheidsberoving, blijkt de termijn van 48 uur (en van 5 extra dagen om een memorie in te dienen) een redelijke termijn.

A.22.1. Als derde middel merken de verzoekende partijen op dat artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, op zichzelf genomen en in samenhang gelezen met artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met het Twaalfde Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, schendt, omdat een onverantwoord verschil wordt ingevoerd tussen geïnterneerden volgens hun vermogenstoestand en tussen geïnterneerden en gemeenrechtelijke gedetineerden in zoverre die geen onderhoudskosten met betrekking tot hun opsluiting verschuldigd zijn. De situatie van gedetineerden en die van geïnterneerden is vergelijkbaar. Het verschil in behandeling berust evenwel niet op een objectief, legitiem en evenredig criterium. De parlementaire voorbereiding is niet duidelijk over de redenen die aan de basis hebben gelegen voor het aannemen van artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014; er werd geen enkele opmerking gemaakt en het werd zonder enige vorm van bespreking aangenomen. Er is derhalve geen wettig doel, en bijgevolg dient het bestreden artikel te worden vernietigd.

A.22.2. Volgens de Ministerraad dient het derde middel van de verzoekende partijen te worden opgesplitst in twee onderdelen. In het eerste onderdeel zouden de verzoekende partijen een schending aanvoeren van het beginsel van niet-discriminatie aangezien, enerzijds, de solvabele geïnterneerde zelf de kosten van zijn psychiatrische privé-inrichting zal moeten dragen, terwijl, anderzijds, voor de niet-solvabele geïnterneerde, de kosten van de inrichting ten laste zullen komen van de federale Staat. In een tweede onderdeel zouden de verzoekende partijen een schending aanvoeren van het beginsel van niet-discriminatie aangezien, enerzijds, de solvabele geïnterneerden zelf moeten instaan voor de kosten van hun psychiatrische instellingen, terwijl, anderzijds, de hechtenis van een « gewone » gedetineerde ten laste komt van de Staat.

Aangaande het eerste onderdeel van het derde middel merkt de Ministerraad op dat de betwiste bepaling slechts op zeer vage wijze de contouren van de reglementering bepaalt. Hierdoor moeten de voorwaarden inzake de tenlasteneming van de kosten het voorwerp uitmaken van een volledige uitvoering door de Koning. Thans is het, bij ontstentenis van een uitvoeringsbesluit, onmogelijk de precieze voorwaarden te kennen die het mogelijk maken om te bepalen wat ten laste van de Staat zal vallen en wat niet, zodat het onderdeel ongegrond is.

Aangaande het tweede onderdeel van het derde middel meent de Ministerraad dat, in tegenstelling tot wat de verzoekende partijen aanvoeren, de (solvabele) geïnterneerde personen, enerzijds, en de « gewone » gedetineerden, anderzijds, twee categorieën vormen die objectief gezien volkomen verschillend zijn. De gedetineerden zijn immers veroordeeld tot een straf na het plegen van een misdrijf. Zij moeten hun vrijheidsberovende straf uitzitten in een gevangenis. De geïnterneerde personen zijn daarentegen geïnterneerd op basis van een beslissing van een rechter die steunt op het feit (1) dat zij een misdaad of een wanbedrijf hebben gepleegd, (2) dat zij lijden aan een geestesstoornis, (3) en dat zij wegens die geestesstoornis een gevaar vormen voor de maatschappij. Bovendien zijn die twee onderscheiden categorieën opgenomen in twee verschillende

soorten instellingen. De hechtenis gebeurt in een strafinstelling, terwijl de internering gebeurt in een gespecialiseerde psychiatrische instelling. Er kan dus, volgens de Ministerraad, niet worden betwist dat, op basis van objectieve criteria, de gedetineerden en de geïnterneerde personen twee onderscheiden categorieën van personen vormen zodat een onderscheiden behandeling aanvaardbaar en vereist is. Bijgevolg is er geen schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Aanvullende memories

A.23.1 De Ministerraad merkt in zijn aanvullende memories op dat er sprake is van een materiële vergissing vanwege de wetgever. In plaats van te verwijzen naar artikel 135 van de Interneringswet 2014, diende het tweede lid van artikel 135, § 3, te verwijzen naar artikel 76 van die wet. De Ministerraad merkt op dat hij reeds initiatieven heeft genomen om die materiële vergissing recht te zetten en dat de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014 wordt uitgesteld tot 1 juli 2016.

A.23.2 De Ministerraad is van oordeel dat de materiële vergissing geen enkel gevolg heeft voor de vernietigingsberoepen.

A.23.3. In hun aanvullende memorie merken de verzoekende partijen in de zaak nr. 6136 op dat de interpretatie van het Hof, dat de wetgever in artikel 135, § 3, tweede lid, van de Interneringswet 2014 heeft willen verwijzen naar artikel 76, logisch en correct is. Dit doet, volgens de verzoekende partijen, geen afbreuk aan de ongrondwettigheid van artikel 135, § 3.

- B -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van het verzoekschrift in de zaak nr. 6082

B.1. De Ministerraad voert aan dat het verzoekschrift in de zaak nr. 6082 onontvankelijk is omdat het dermate vaag is opgesteld, dat het gissen is naar de wetsbepaling die door de verzoekende partij wordt aangevochten, alsook naar de middelen die er tegen worden aangevoerd.

B.2.1. Om te voldoen aan de vereisten van artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, moet een middel te kennen geven welke van de regels waarvan het Hof de naleving waarborgt, zouden zijn geschonden, alsook welke de bepalingen zijn die deze regels zouden schenden, en uiteenzetten in welk opzicht die regels door de bedoelde bepalingen zouden zijn geschonden. Die vereisten zijn ingegeven, enerzijds, door de noodzaak voor het Hof om vanaf het indienen van het verzoekschrift in staat te zijn de juiste draagwijdte van het beroep tot vernietiging te bepalen, en, anderzijds, door de zorg om aan de andere partijen in het geding de mogelijkheid te bieden op de argumenten van de verzoekende partijen te repliceren, waartoe een duidelijke en ondubbelzinnige uiteenzetting van het middel onontbeerlijk is.

B.2.2. Uit het verzoekschrift blijkt dat de verzoekende partij de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen (hierna : de Interneringswet 2014) bekritiseert omdat de beslissingen aangaande de ministerieel geïnterneerden geldig blijven. De verzoekende partij verwijst naar artikel 135, § 3, van die wet en zij werpt op dat er « een ongerechtvaardigd verschil in behandeling wordt ingevoerd » en dat « het onrechtvaardig is dat ministerieel geïnterneerden na het verlopen van hun vrijheidsstraf geïnterneerd kunnen blijven ».

De Ministerraad heeft overigens in zijn memorie en in zijn memorie van wederantwoord op die grieven geantwoord.

B.2.3. De exceptie wordt verworpen.

Ten gronde

1. Wat de ministerieel geïnterneerden betreft

B.3. Het enige middel in de zaak nr. 6082 en het twaalfde middel in de zaak nr. 6136 hebben betrekking op het statuut van de ministerieel geïnterneerden.

In de zaak nr. 6082 voert de verzoekende partij aan dat artikel 135, § 3, van de Interneringswet 2014 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre het een ongerechtvaardigd verschil in behandeling zou creëren tussen de gewone geïnterneerden en de ministerieel geïnterneerden, doordat de gewone geïnterneerden een betere behandeling zouden krijgen dan de ministerieel geïnterneerden (eerste onderdeel), en doordat het onrechtvaardig zou zijn dat ministerieel geïnterneerden na het verlopen van hun vrijheidsstraf geïnterneerd kunnen blijven (tweede onderdeel).

In de zaak nr. 6136 voeren de verzoekende partijen aan dat artikel 135, § 3, van de Interneringswet 2014, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt omdat het een willekeurig onderscheid zou maken binnen de groep van veroordeelde personen die tijdens hun hechtenis in staat van geestesstoornis worden bevonden. In de praktijk zouden de

ministerieel geïnterneerden, volgens de verzoekende partijen, ook na het einde van hun oorspronkelijke straftijd geïnterneerd blijven en zouden zij de gevangenis slechts mogen verlaten onder de voorwaarden die de commissie tot bescherming van de maatschappij bepaalt, terwijl de wet van 21 april 2007 betreffende de internering van personen met een geestesstoornis (hierna : de Interneringswet 2007), die evenwel nooit in werking is getreden, stelde dat die personen na afloop van hun vrijheidsstraf dienden te worden vrijgelaten of dat het openbaar ministerie diende te handelen zoals vereist door de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke. De Interneringswet 2014 voorziet niet meer in de mogelijkheid tot internering van veroordeelden door de minister van Justitie maar handhaaft wel de gevolgen van de reeds genomen beslissingen tot internering, waardoor twee identieke groepen van mensen verschillend worden behandeld op basis van een willekeurig criterium, te weten het ogenblik waarop wordt vastgesteld dat de veroordeelde zich in staat van geestesstoornis bevindt.

B.4.1. Artikel 135, § 3, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« De beslissing tot internering van veroordeelden die door de minister van Justitie overeenkomstig artikel 21 van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten werd genomen voor de inwerkingtreding van deze wet blijft geldig.

Met uitzondering van het eerste lid, is artikel 135 van toepassing op deze geïnterneerde veroordeelden ».

B.4.2. De tekst van de voormelde bepaling vloeit voort uit het amendement nr. 115 (*Parl. St.*, Senaat, 2013-2014, nr. 5-2001/3, p. 53), dat als volgt was geredigeerd en werd aangenomen in de commissie :

« 3° § 3 vervangen door wat volgt :

‘ De beslissing tot internering van veroordeelden die door de minister van Justitie overeenkomstig artikel 21 van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten werd genomen voor de inwerkingtreding van deze wet, blijft geldig.

Met uitzondering van het eerste lid is artikel 114 van toepassing op deze geïnterneerde veroordeelden. ’ ».

Het door het amendement beoogde artikel 114 verwees naar artikel 114 van de voormelde Interneringswet 2007, dat bepaalt :

« De persoon die zowel een vrijheidsstraf als een internering ondergaat, verblijft in een door de federale overheid georganiseerde inrichting of afdeling tot bescherming van de maatschappij die door de strafuitvoeringsrechtbank wordt aangewezen.

De artikelen [...] 90 tot 111 zijn van toepassing ».

Artikel 114 van de Interneringswet 2007 werd *mutatis mutandis* overgenomen in artikel 76 van de Interneringswet 2014, dat bepaalt :

« Een persoon die zowel een vrijheidsstraf als een internering ondergaat, wordt geplaatst in een federale instelling die wordt aangewezen door de kamer voor de bescherming van de maatschappij.

De bepalingen van deze wet zijn op hem van toepassing ».

Artikel 135, § 3, tweede lid, van de Interneringswet 2014 moet dus in die zin worden gelezen dat het verwijst naar artikel 76 van dezelfde wet.

B.5.1. Onder de gelding van artikel 21 van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten, konden veroordeelden die tijdens hun hechtenis in staat van krankzinnigheid werden bevonden, via een ministerieel besluit geïnterneerd worden op eensluidend advies van de commissie tot bescherming van de maatschappij.

B.5.2. Artikel 21 van de voormelde wet van 1 juli 1964 bepaalt :

« De wegens misdaad of wanbedrijf veroordeelde personen die, tijdens hun hechtenis, in staat van krankzinnigheid of in een ernstige staat van geestesstoornis of van zwakzinnigheid worden bevonden, die hen ongeschikt maakt tot het controleren van hun daden, kunnen geïnterneerd worden krachtens een beslissing van de minister van Justitie, genomen op eensluidend advies van de commissie tot bescherming van de maatschappij.

De internering heeft plaats in de inrichting die de commissie tot bescherming van de maatschappij aanwijst overeenkomstig artikel 14; de artikelen 15 tot 17 zijn mede van toepassing.

Indien de geestestoestand van de veroordeelde vóór het verstrijken van de straftijd voldoende is verbeterd zodat zijn internering niet meer nodig is, stelt de commissie dat vast en gelast de minister van Justitie de terugkeer van de veroordeelde naar de strafinrichting waar hij voordien in hechtenis was.

Voor de toepassing van de wet op de voorlopige invrijheidstelling wordt de tijd van de internering gelijkgesteld met hechtenis ».

B.5.3. In de Interneringswet 2014 heeft de wetgever ervoor gekozen geen specifieke procedure meer te organiseren voor de ministerieel geïnterneerden of anders gesteld de geïnterneerde veroordeelden.

Die keuze wordt gemotiveerd door de bekommernis om enkel nog in te zetten op de zorg voor veroordeelden die tijdens hun detentie komen te lijden aan een psychiatrische stoornis, « net zoals ze verzorgd dienen te worden voor fysieke problemen ». Tijdens de parlementaire voorbereiding werd geoordeeld dat het « een zuiver medische aangelegenheid [betreft], waarvoor de rechterlijke macht niet dient tussen te komen en voor dewelke de tussenstap van internering een overbodige stap is » (*Parl. St.*, Senaat, 2013-2014, nr. 5-2001/2, p. 57) :

« Veroordeelden die tijdens de detentie komen te lijden aan een ernstige geestesstoornis, dienen hiervoor behandeld te worden. Dit kan onder meer gebeuren in een psychiatrische afdeling van een gevangenis, een inrichting of afdeling bescherming maatschappij, een penitentiaire psychiatrische ziekenhuisafdeling [...].

[...]

Indien bij strafeinde blijkt dat de veroordeelde ten gevolge van zijn geestesstoornis een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit, meldt de directeur dit aan de procureur des Konings, die aan de vrederechter de toepassing van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke kan vragen » (*ibid.*, pp. 57-58).

« [De] geïnterneerde-veroordeelde - dit is een persoon die veroordeeld werd tot een klassieke gevangenisstraf, maar die tijdens de detentie een pathologie vertoont - [zal] niet langer [...] worden geïnterneerd. Veroordeelden met een psychiatrisch probleem moeten immers verzorgd worden. Zij kunnen deze verzorging krijgen zonder wijziging van hun juridisch statuut en zonder internering » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3527/002, p. 5).

B.5.4. Ingevolge het afschaffen van de bijzondere procedure voor de ministerieel geïnterneerden diende evenwel voor de personen die reeds ministerieel geïnterneerd waren een overgangsregeling te worden uitgewerkt. Zo bepaalt de wet dat de beslissingen tot

ministeriële internering geldig zijn en blijven (*Parl. St.*, Senaat, 2013-2014, nr. 5-2001/2, p. 35).

B.6. Met betrekking tot, in eerste instantie, de aangevoerde schending van het gelijkheidsbeginsel, doordat gewone geïnterneerden een betere behandeling zouden krijgen dan ministerieel geïnterneerden (eerste onderdeel van het middel in de zaak nr. 6082), moet worden opgemerkt dat, luidens artikel 135, § 3, van de Interneringswet 2014, zoals de draagwijdte ervan werd gepreciseerd in B.4.2, de ministerieel geïnterneerden binnen het toepassingsgebied van de Interneringswet 2014 vallen wat betreft de nieuwe procedure voor de kamers voor de bescherming van de maatschappij, waardoor meer bepaald beide categorieën van vergeleken personen dezelfde behandeling zullen krijgen.

Volgens artikel 2 van de Interneringswet 2014 is de internering van personen met een geestesstoornis een veiligheidsmaatregel die tegelijkertijd ertoe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor zorgt dat aan de geïnterneerde persoon de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij. Bovendien wordt hem de nodige zorg verstrekt, met inachtneming van zijn recht om een menswaardig leven te leiden. Die zorg is tevens gericht op een maximaal haalbare vorm van maatschappelijke re-integratie en verloopt waar aangewezen en mogelijk op een manier waarbij aan de geïnterneerde persoon telkens zorg op maat wordt aangeboden.

Daaruit volgt dat beide categorieën van geïnterneerden dezelfde behandeling krijgen.

B.7.1. De verzoekende partijen voeren vervolgens aan (tweede onderdeel van het middel in de zaak nr. 6082 en twaalfde middel in de zaak nr. 6136) dat een verschil in behandeling zou volgen uit het feit dat ministerieel geïnterneerden geïnterneerd zullen blijven tot het verstrijken van hun vrijheidsstraf en zelfs langer, terwijl dat niet meer het geval zal zijn, vanaf de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014, voor veroordeelden die gedurende hun hechtenis een mentale stoornis ontwikkelen, desnoods doordat die laatsten, indien hun geestestoestand dat vereist, bij het verstrijken van hun straf zouden kunnen worden onderworpen aan de gemeenrechtelijke regeling van de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke.

B.7.2. De wijziging van een wet impliceert noodzakelijkerwijze dat de situatie van diegenen die waren onderworpen aan de vroegere wet, verschillend is van de situatie van diegenen die zijn onderworpen aan de nieuwe wet. Een dergelijk verschil in behandeling is op zich niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Indien de wetgever een beleidswijziging noodzakelijk acht, vermog hij te oordelen dat die onmiddellijk ingaat en is hij in beginsel niet ertoe gehouden in een overgangsregeling te voorzien. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn slechts geschonden indien de overgangsregeling of de ontstentenis van een overgangsmaatregel tot een verschil in behandeling leidt waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat of indien aan het vertrouwensbeginsel op buitensporige wijze afbreuk wordt gedaan.

B.7.3. In de eerste plaats dient te worden vastgesteld dat beide categorieën van personen, vanaf de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014, moeten worden onderworpen aan de gespecialiseerde zorg in gespecialiseerde instellingen. Ook de veroordeelde, wanneer bij zijn strafeinde blijkt dat hij, ten gevolge van zijn geestesstoornis, een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit, zal gedwongen opgenomen kunnen worden in een ziekenhuis met toepassing van de voormelde wet van 26 juni 1990.

Overigens zullen, met toepassing van artikel 135, § 3, tweede lid, waarvan de draagwijdte werd gepreciseerd in B.4.2, de bepalingen van titel V van de wet, die van toepassing zijn op diegenen die zijn veroordeeld na de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014 en die gelijktijdig het voorwerp zijn van een interneringsmaatregel, van toepassing zijn op de ministerieel geïnterneerde veroordeelden. Zo zullen, met inachtneming van de voorwaarden vastgesteld in de Interneringswet 2014, de ministerieel geïnterneerden, met toepassing van artikel 77 van de wet, een uitgaansvergunning, verlof, beperkte detentie, elektronisch toezicht en invrijheidstelling op proef kunnen genieten overeenkomstig de tijdsvoorwaarden bepaald in de artikelen 4, 7, 23, § 1, 25 of 26 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.

B.8.1. Het Hof moet nog onderzoeken of de bestreden bepaling artikel 12 van de Grondwet schendt in zoverre de internering kan worden verlengd tot na het verstrijken van de straftijd.

B.8.2. Allereerst dient te worden vastgesteld dat, wanneer een verdragsbepaling die België bindt, een draagwijdte heeft die analoog is aan die van één van de grondwetsbepalingen waarvan de toetsing tot de bevoegdheid van het Hof behoort en waarvan de schending wordt aangevoerd, de waarborgen vervat in die verdragsbepaling een onlosmakelijk geheel vormen met de waarborgen die in de betrokken grondwetsbepalingen zijn opgenomen.

Vermits zowel artikel 12 van de Grondwet als artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens het recht op individuele vrijheid waarborgen, dient het Hof, bij de toetsing aan artikel 12 van de Grondwet, rekening te houden met de voormelde verdragsbepaling.

B.8.3. Opdat de gevangenhouding van een geesteszieke rechtmatig is, dient er, volgens de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, te worden voldaan aan drie minimumvoorwaarden : er moet, op basis van een objectieve, medische expertise worden aangetoond dat er een reële en voortdurende mentale stoornis bestaat; die stoornis moet bovendien van dien aard zijn dat zij de internering kan rechtvaardigen; de internering mag slechts zolang duren als de persoon geestsgestoord blijft, in die zin dat de geïnterneerde de mogelijkheid moet krijgen om vrij te komen zodra hij opnieuw gezond is (EHRM, 24 oktober 1979, *Winterwerp t. Nederland*, § 39).

B.8.4. Internering is geen straf, maar een maatregel om ervoor te zorgen dat een geesteszieke geen schade meer kan toebrengen en, terzelfder tijd, om hem een curatieve behandeling te doen ondergaan. Gelet op de aard van die maatregel is het redelijk verantwoord dat, indien de geestestoestand van een veroordeelde die wordt geïnterneerd krachtens een beslissing van de minister van Justitie, op het ogenblik van het verstrijken van de straftijd niet voldoende is verbeterd, zodat zijn internering nodig blijft, die maatregel voortduurt totdat de kamer voor de bescherming van de maatschappij gelast dat de geïnterneerde definitief (artikelen 67 en volgende van de Interneringswet 2014) in vrijheid zal worden gesteld. De risico's die uit een gevaarlijke psychische toestand voortvloeien en die de internering beoogt tegen te gaan, blijven immers voortbestaan totdat de kamer voor de bescherming van de maatschappij van oordeel is dat de geestestoestand van de geïnterneerde voldoende is verbeterd « zodat redelijkerwijze niet te vrezen valt dat de geïnterneerde persoon

ten gevolge van zijn geestesstoornis zich in een staat bevindt die een gevaar uitmaakt voor het plegen van ernstige strafbare feiten of voor de fysieke of psychische integriteit van derden » (artikel 66 van de Interneringswet 2014).

B.8.5. Bovendien zullen de ministerieel geïnterneerden, vanaf de inwerkingtreding van de Interneringswet 2014, en rekening houdend met hetgeen in B.4.2 is vermeld, op dezelfde manier worden behandeld als de gewone geïnterneerden, waardoor zij eveneens de mogelijkheid verkrijgen om uitvoeringsmodaliteiten van de internering en van de bijhorende voorwaarden te verkrijgen (titels IV en V van de Interneringswet 2014), zodat is voldaan aan de in artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens besloten vereisten.

B.9. Het enige middel in de zaak nr. 6082 en het twaalfde middel in de zaak nr. 6136 zijn niet gegrond.

2. Wat de geïnterneerden betreft

B.10. De Interneringswet 2014 regelt het statuut van de geïnterneerden, te weten mensen die feiten hebben gepleegd waarop een gevangenisstraf is gesteld, en die ontoerekeningsvatbaar zijn verklaard.

De parlementaire voorbereiding vermeldt :

« Meestal begint het interneringstraject in de gevangenis waar deze mensen verblijven na hun aanhouding. Vanaf dat moment moeten ze wachten tot een voldoende geïndividualiseerd en recidivebeperkend reclasseringsplan werd afgewerkt, *i.c.* tot er een plaats vrijkomt in een gespecialiseerde instelling of tot er een aangepast ambulante reclasseringsplan op punt staat. Voor één op de vier geïnterneerden is deze wachttijd eindeloos. Zij blijven in de gevangenis, waar ze niet thuishoren. Deze zieke mensen zijn immers geen veroordeelde misdadigers en de gevangenis is niet bij machte om hen de noodzakelijke en wettelijk verplichte zorgen te verlenen. [...]

[...]

De in dit wetsvoorstel uitgewerkte wijzigingen beogen een constructieve bijdrage voor meer verfijning en vooral verbetering van de wet van 21 april 2007. Het wetslagen van dit voorstel kan echter niet zonder een parallelle uitbouw van een uitgebreid zorgnetwerk. Het samenspel tussen een adequaat wettelijk kader en een dito slagkrachtig hulp- en

begeleidingsaanbod biedt de enige waarborg om niet terug in een systeem van vergeetputten te belanden » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, pp. 1 en 6).

B.11.1. De Interneringswet 2014 vervangt de voormelde wet van 1 juli 1964, omdat de wetgever van oordeel was dat de bestaande wetgeving « zowel op juridisch-technisch vlak als inhoudelijk voor verbetering vatbaar » was. Een goede regeling van de internering dient, blijkens de parlementaire voorbereiding, hoofdzakelijk met twee fundamentele belangen rekening te houden : « enerzijds de bescherming van de maatschappij en anderzijds een intensieve, kwaliteitsvolle zorg voor de geïnterneerde » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3527/002, p. 3).

Zo stelt artikel 2 van de Interneringswet 2014 dat de internering van personen met een geestesstoornis een veiligheidsmaatregel is die « er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan de geïnterneerde persoon de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij. Rekening houdend met het veiligheidsrisico en de gezondheid van de geïnterneerde persoon zal hem de nodige zorg aangeboden worden om een menswaardig leven te leiden. Die zorg is gericht op een maximaal haalbare vorm van maatschappelijke re-integratie en verloopt waar aangewezen en mogelijk via een zorgtraject waarin aan de geïnterneerde persoon telkens zorg op maat aangeboden wordt ».

B.11.2. Bovendien is, blijkens de parlementaire voorbereiding, de Interneringswet 2014 vernieuwend op volgende punten :

« - Op het vlak van de beslissingsinstanties : in het wetsontwerp wordt niet langer verwezen naar de strafuitvoeringsrechtbank, maar naar een kamer binnen die SURB. De kamer ter bescherming van de maatschappij wordt opgericht binnen de strafuitvoeringsrechtbank (KBM) en bestaat uit een alleenzettelende rechter (de interneringsrechter). Die interneringsrechter zal worden bijgestaan door assessoren, onder wie klinische psychologen;

- Op het vlak van de procedure : een flexibele regeling maakt het mogelijk dat de KBM zonodig bij hoogdringendheid kan beslissen. Daarnaast worden de procedures tot toekenning, aanpassing, schorsing en herroeping van de uitgangsmodaliteiten vereenvoudigd en versoepeld;

- Vrijheid op proef wordt mogelijk vanaf de eerste zitting en er is geen minimumtermijn van voorafgaande residentiële plaatsing in een zorginstelling vereist.

[...]

- Er wordt voorzien in een afsluiting van samenwerkingsakkoorden met zorginstellingen die geïnterneerden opnemen. [...]

- Het psychiatrisch onderzoek zal voortaan worden uitgevoerd door een college van ‘gedragswetenschappers’ (psychologen/criminologen/maatschappelijk assistenten) dat onder leiding van een psychiater staat.

- Het psychiatrisch deskundigenonderzoek wordt tegensprekelijk en verplicht.

- Het interneringsdossier wordt meegedeeld aan de zorginstelling.

- Er wordt voorzien in een verbeterde opvolging van het dossier door middel van een betere rapportage aan de KBM :

[...]

- De positie van het slachtoffer wordt verbeterd [...]. Daartoe wordt eveneens een ‘slachtoffermoment’ op de zitting van de KBM ingevoerd.

- De bepalingen in verband met het woonverbod in de wet van 17 mei 2006, werden ook naar analogie van toepassing gemaakt » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3527/002, pp. 3-5).

2.1. De beslissing tot internering

B.12.1. Het eerste middel in de zaak nr. 6136 is afgeleid uit een schending van de artikelen 13 en 150 van de Grondwet, door artikel 9, § 1, van de Interneringswet 2014, doordat het, volgens de verzoekende partijen, aan de onderzoeksgerechten de bevoegdheid zou geven om een uitspraak ten gronde te doen voor misdaden, « in gevallen waar de ten aanzien van de vordering tot internering betwisting voerende verdachte er niet in toestemt om de beoordeling van de tenlasteleggingen en van zijn geestestoestand te onttrekken aan een jury ».

B.12.2. In het tweede middel in de zaak nr. 6136 voeren de verzoekende partijen een schending aan van de artikelen 10, 11 en 13 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 150 van de Grondwet, doordat de artikelen 5 en 9 van de Interneringswet 2014, onrechtmatig en zonder afdoende redelijke verantwoording fundamenteel verschillende situaties op een gelijke wijze zouden behandelen.

B.13.1. Artikel 5 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« § 1. Wanneer er redenen zijn om aan te nemen dat een persoon zich bevindt in een in artikel 9 bedoelde toestand, bevelen de procureur des Konings, de onderzoeksrechter of de onderzoeks- of vonnisgerechten een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek teneinde na te gaan :

1° of de persoon op het ogenblik van de feiten en op het ogenblik van het onderzoek leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of ernstig heeft aangetast;

2° of er mogelijk een oorzakelijk verband bestaat tussen de geestesstoornis en de feiten;

3° of het gevaar bestaat dat betrokkene ten gevolge van de geestesstoornis, desgevallend in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw misdrijven pleegt;

4°a) dat en hoe de persoon desgevallend kan worden behandeld, begeleid, verzorgd met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij;

b) dat desgevallend, indien de tenlastelegging betrekking heeft op de in artikelen 372 tot 378 van het Strafwetboek bedoelde feiten of de in de artikelen 379 tot 387 van hetzelfde Wetboek bedoelde feiten indien ze gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming, de noodzaak bestaat om een gespecialiseerde begeleiding of behandeling op te leggen.

§ 2. Het forensisch psychiatrisch onderzoek wordt uitgevoerd onder de leiding en de verantwoordelijkheid van een deskundige die voldoet aan de voorwaarden welke zijn gesteld in artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen.

Het deskundigenonderzoek kan ook in college of met bijstand van andere gedragswetenschappers uitgevoerd worden, telkens onder leiding van voormelde deskundige.

Daarenboven dient de leidende deskundige vooraf erkend te zijn door de bevoegde minister of door zijn afgevaardigde.

Binnen zes maanden te rekenen van de inwerkingtreding van dit artikel bepaalt de Koning, op voorstel van de ministers die Volksgezondheid en Justitie tot hun bevoegdheid hebben, de voorwaarden en de procedure voor het verlenen van de erkenning. Hij bepaalt de rechten en de plichten van de erkende deskundigen. Hij bepaalt de sancties die kunnen worden opgelegd bij het niet-naleven van de erkenningsvoorwaarden.

De expertises die zijn uitgevoerd door deskundigen, vooraleer voormelde erkenningsvoorwaarden van kracht zijn, blijven rechtsgeldig.

De deskundige dient in het kader van het deskundigenonderzoek alle nuttige inlichtingen in te winnen bij de huisarts van de betrokkene, en desgevallend bij zijn andere of vroegere psychiatrische behandelaars. Dit overleg dient plaats te vinden binnen het toepasselijk deontologisch kader.

§ 3. Onverminderd de mogelijkheid van de bevelende instantie om een nieuw deskundigenonderzoek te laten uitvoeren overeenkomstig de bepalingen van deze wet, blijven de deskundigenonderzoeken die zijn uitgevoerd voor de inwerkingtreding van het koninklijk besluit bedoeld in § 2, rechtsgeldig.

De bevelende instantie kan een actualisering van het deskundigenonderzoek vragen wanneer zij dit nodig acht. De deskundige maakt van de actualisering een verslag op, overeenkomstig het door de Koning vastgestelde model.

§ 4. De deskundige maakt van zijn bevindingen een omstandig verslag op, overeenkomstig het door de Koning vastgestelde model.

§ 5. Binnen de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid wordt een cel ' uitgebreide kwaliteitsbewaking ' opgericht. Deze heeft als taak na te gaan of de verslagen van de deskundigen voldoen aan de kwaliteitsnormen, zowel inhoudelijk als vormelijk, voordat ze naar de rechtbank worden doorgestuurd, zonder te raken aan de onafhankelijkheid van de deskundige bij de beslissing.

§ 6. De deskundige ontvangt een honorarium per uur, dat wordt vastgesteld overeenkomstig het tarief dat voor een psychotherapeutische behandelingszitting van een geaccrediteerde geneesheer is vastgelegd in de nomenclatuur voor de geneeskundige verstrekkingen ».

Artikel 5 geeft aldus aan de onderzoeksrechter, de procureur des Konings en de onderzoeks- en vonnisgerechten de mogelijkheid om een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek te bevelen.

B.13.2. Artikel 9 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« § 1. De onderzoeksgerechten, tenzij het gaat om misdaden of wanbedrijven die worden beschouwd als politieke misdrijven of als drukpersmisdrijven, en de vonnisgerechten kunnen de internering bevelen van een persoon :

a) die een als misdaad of wanbedrijf omschreven feit heeft gepleegd waarop een gevangenisstraf is gesteld; en

b) die op het ogenblik van de beoordeling aan een geestesstoornis lijdt die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast, en

c) ten aanzien van wie het gevaar bestaat dat hij tengevolge van zijn geestesstoornis desgevallend in samenhang met andere risicofactoren opnieuw misdrijven zal plegen.

§ 2. De rechter beslist na uitvoering van het in artikel 5 bedoelde forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek of actualisatie van een eerder uitgevoerd deskundigenonderzoek ».

Overeenkomstig artikel 9 dient een misdaad of wanbedrijf te zijn gepleegd dat strafbaar is met een gevangenisstraf, vooraleer de dader kan worden geïnterneerd. Paragraaf 2 bepaalt dat de rechter zich voortaan enkel kan uitspreken over de internering na de uitvoering van een psychiatrisch deskundigenonderzoek of actualisatie van een eerder deskundigenonderzoek.

B.14. De verzoekende partijen voeren in essentie aan dat het recht op toegang tot de bevoegde rechter wordt geschonden, omdat een internering voor een als misdaad omschreven feit enkel mogelijk zou zijn mits toestemming van de betrokkene en omdat er in de Interneringswet 2014 geen onderscheid wordt gemaakt naargelang men al dan niet in staat is om berecht te worden, waardoor personen die in staat zijn om berecht te worden opnieuw worden onttrokken aan de aan hen toegewezen bevoegde rechter.

B.15.1. Overeenkomstig de Interneringswet 2014 worden alle personen die zich in de in artikel 9, § 1, van de wet vermelde voorwaarden bevinden, berecht, wat hun internering betreft, hetzij door een onderzoeksgerecht, hetzij door een vonnisgerecht. Derhalve worden alle personen die zich in dezelfde toestand bevinden, te weten zij die een misdaad of een wanbedrijf hebben begaan in een staat van geestesstoornis, berecht volgens regels waarvan het parallelisme is verzekerd inzake bevoegdheid en rechtspleging, zodat artikel 13 van de Grondwet niet is geschonden.

B.15.2. Aangezien de internering een maatregel is die tot doel heeft ervoor te zorgen dat een persoon die zich bevindt in de voorwaarden vermeld in het voormelde artikel 9, § 1, geen schade meer kan toebrengen en, terzelfder tijd, hem een curatieve behandeling te doen ondergaan, is zij geen straf.

B.15.3. De wetgever vermocht redelijkerwijze de bevoegdheid tot het gelasten van de internering in de eerste plaats aan de onderzoeksgerechten toe te kennen, om een doeltreffende rechtsbedeling te waarborgen en een verwijzing van de zaak naar het vonnisgerecht te vermijden, en bijgevolg lange en soms onmenselijke debatten, wanneer het misdrijf bewezen is en de geestestoestand van de verdachte duidelijk is (*Pasin*. 1930, p. 82).

Bovendien dient, opdat onderzoeksgerechten een internering kunnen bevelen, aan bepaalde voorwaarden strikt te worden voldaan : (1) de verdachte moet op het ogenblik van de beoordeling aan een geestesstoornis lijden die zijn oordeelsvermogen of de controle over

zijn daden tenietdoet of ernstig aantast, (2) ten aanzien van de verdachte bestaat het gevaar dat hij ten gevolge van zijn geestesstoornis, in voorkomend geval in samenhang met andere risicofactoren, opnieuw misdrijven zal plegen, (3) de bevoegde rechter kan enkel beslissen tot internering na een wettelijk geregeld forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek of een actualisatie van een eerder uitgevoerd deskundigenonderzoek en (4) de verdachte moet worden bijgestaan door een advocaat.

B.15.4. Het feit dat een verdachte op het ogenblik van de berechting al dan niet mentaal in staat is om terecht te staan, is niet relevant met betrekking tot de eventueel te nemen interneringsbeslissing, en kan geen weerslag hebben op de beslissing van het onderzoeksgerecht, dat precies moet beoordelen of de geestestoestand van de verdachte al dan niet een internering vereist.

Het is enkel relevant te oordelen of de verdachte aan een geestesstoornis lijdt als nader bepaald in artikel 9, § 1, b), van de Interneringswet 2014, wat een feitenkwestie is, zonder dat daarnaast dient te worden nagegaan of de verdachte in staat is berecht te worden.

B.15.5. Er zijn bijzondere waarborgen van toepassing ook wanneer een onderzoeksgerecht een internering uitspreekt. Zo voorziet artikel 7 van de Interneringswet 2014 in de bijstand door een vertrouwenspersoon of een advocaat van degene die aan een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek wordt onderworpen. Bovendien kan de onderzochte alle dienstige inlichtingen van de door hem gekozen arts of psycholoog verzenden aan de gerechtelijk deskundige. Hiertoe moet de arts of psycholoog kennis hebben van het doel van het onderzoek, wat betekent dat die arts of psycholoog op de hoogte gebracht moet worden van de precieze finaliteit van het psychiatrisch deskundigenonderzoek. Daarnaast waarborgt artikel 8 van de Interneringswet 2014 het contradictoir karakter van het deskundigenonderzoek in het raam van de evaluatie van de toerekeningsvatbaarheid.

Overeenkomstig artikel 13, § 1, van de Interneringswet 2014 kan de in verdenkinggestelde inzage hebben in zijn dossier en er een kopie van opvragen; de in verdenkinggestelde kan aan de onderzoeksrechter bijkomende onderzoeksmaatregelen vragen overeenkomstig artikel 61*quinquies* van het Wetboek van strafvordering (artikel 13, § 2). De raadkamer doet uitspraak op verslag van de onderzoeksrechter na de procureur des Konings, de burgerlijke partij en de in verdenkinggestelde gehoord te hebben (artikel 13, § 3,

eerste lid). De inverdenkinggestelde wordt steeds bijgestaan door een raadsman (artikel 13, § 3, tweede lid). Artikel 14 van de Interneringswet 2014 regelt de rechtsmiddelen die ingesteld kunnen worden tegen een beslissing tot internering; zowel verzet als hoger beroep kan worden ingesteld tegen de beslissing van de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling.

B.15.6. Als laatste element wordt door de verzoekende partijen in de zaak nr. 6136 nog gewezen op artikel 150 van de Grondwet, dat bepaalt dat de jury wordt ingesteld voor criminele zaken.

Artikel 216*novies* van het Wetboek van strafvordering bepaalt :

« Het hof van assisen neemt kennis van misdaden, met uitzondering van de gevallen waarin toepassing gemaakt wordt van artikel 2 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden ».

Artikel 1 van het Strafwetboek bepaalt :

« Het misdrijf, naar de wetten strafbaar met een criminele straf, is een misdaad.

[...] ».

De kwalificatie van een misdrijf als misdaad hangt af van de wettelijk voorgeschreven strafmaat. Pas wanneer een misdrijf wordt bestraft met een criminele straf, wordt het gekwalificeerd als misdaad. Aangezien internering echter geen straf is, maar een beschermingsmaatregel, kan het « als misdaad of wanbedrijf omschreven feit [...] waarop een gevangenisstraf is gesteld », bedoeld in artikel 9, § 1, a), van de Interneringswet 2014, niet binnen het toepassingsgebied vallen van artikel 150 van de Grondwet, dat betrekking heeft op criminele zaken.

B.16. Het eerste en het tweede middel in de zaak nr. 6136 zijn niet gegrond.

2.2. De termijnen

B.17. Het derde middel in de zaak nr. 6136 is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat artikel 13 van de Interneringswet 2014 de rechten van verdediging op onrechtmatige wijze inperkt, door te voorzien in een inkorting van de termijn tot drie dagen voor de behandeling van de zaak voor de onderzoeksgerechten, terwijl dit steeds minstens vier dagen is.

B.18.1. Artikel 13 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« § 1. Wanneer de vordering of het verzoek tot internering bij de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig is gemaakt, laat zij ten minste vijftien dagen vooraf in een daartoe bestemd register ter griffie melding maken van plaats, dag en uur van verschijning. De termijn wordt teruggebracht tot drie dagen indien een van de inverdenkinggestelden zich in voorlopige hechtenis bevindt of onmiddellijk werd opgesloten bij toepassing van artikel 10. De griffier stelt de inverdenkinggestelde, de burgerlijke partij en hun raadsliden in kennis, per faxpost of bij een ter post aangetekende brief, dat het dossier op de griffie in origineel of in kopie ter beschikking ligt en dat ze er inzage van kunnen hebben en er kopie van kunnen opvragen.

Op dezelfde wijze verwittigt de griffier, op aangeven van het openbaar ministerie, eveneens de benadeelden die zich nog geen burgerlijke partij hebben gesteld.

§ 2. Binnen de in § 1 bepaalde termijn kunnen de inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij de onderzoeksrechter overeenkomstig artikel 61*quinquies* van het Wetboek van strafvordering verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten. In dat geval wordt de regeling van de rechtspleging geschorst. Als het verzoek definitief is behandeld, wordt de zaak opnieuw vastgesteld voor de raadkamer overeenkomstig de in § 1 bepaalde vormen en termijnen.

§ 3. De raadkamer doet uitspraak op verslag van de onderzoeksrechter na de procureur des Konings, de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde gehoord te hebben.

De burgerlijke partijen kunnen bijgestaan of vertegenwoordigd worden door een raadsman. De inverdenkinggestelde wordt steeds bijgestaan door een raadsman. De raadkamer kan evenwel de persoonlijke verschijning van de partijen bevelen. Tegen deze beschikking staat geen rechtsmiddel open. De beschikking wordt betekend aan de desbetreffende partij op vordering van de procureur des Konings en brengt dagvaarding mee om te verschijnen op de vastgestelde datum. Als deze partij niet verschijnt, wordt uitspraak gedaan en geldt de beschikking als op tegenspraak gewezen.

Wanneer de raadkamer de zaak in beraad houdt om haar beschikking uit te spreken, bepaalt zij de dag voor die uitspraak.

§ 4. De debatten vóór de raadkamer verlopen met gesloten deuren en de uitspraak is openbaar ».

B.18.2. De procedure van internering voor de onderzoeksgerechten en de rechtsmiddelen zijn bepaald in de artikelen 13 en 14. De termijnen om te verschijnen worden gewijzigd, zijnde vijftien dagen wanneer de betrokken inverdenkinggestelde zich niet in voorlopige hechtenis bevindt en drie dagen indien dit wel het geval is (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 25).

B.19. De Interneringswet 2014 stapt, in tegenstelling tot de Interneringswet 2007 en de voormelde wet van 1 juli 1964, af van de eenvormige termijn van vier dagen tussen de aanhangigmaking van de vordering tot internering bij het onderzoeksgerecht en de verschijning van de partijen. De wetgever heeft gekozen voor een opsplitsing naargelang de inverdenkinggestelde zich al dan niet in voorlopige hechtenis bevindt.

Enkel wanneer de inverdenkinggestelde zich in voorlopige hechtenis of in een opsluiting, met toepassing van artikel 10 van de Interneringswet 2014, bevindt, geldt een termijn van drie dagen tussen de vordering tot internering en de verschijning voor het onderzoeksgerecht. In het andere geval geldt een termijn van minstens vijftien dagen.

B.20.1. Overeenkomstig artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens dient een verdachte te beschikken over voldoende tijd om zijn zaak voor te bereiden, terwijl terzelfder tijd de duur van de opsluiting met toepassing van artikel 10 van de Interneringswet 2014 dan wel de voorlopige hechtenis tot een minimum dient te worden beperkt. Immers, de opsluiting in een gevangenis kan dan wel noodzakelijk zijn, gelet op de vrees dat de geestesgestoorde verdachte zich zou onttrekken aan de opgelegde veiligheidsmaatregelen ofwel een ernstig gevaar zou vormen voor zijn integriteit of die van derden, een dergelijke situatie mag echter niet onredelijk lang duren.

B.20.2. Vergeleken met de termijnen die van toepassing zijn bij andere verschijningen voor de onderzoeksgerechten, blijkt niet dat de termijn van 72 uur voorgeschreven in artikel 13, § 1, van de Interneringswet 2014, waarover de partijen beschikken om hun verschijning voor het onderzoeksgerecht voor te bereiden, als onevenredig kort kan worden beschouwd.

Bovendien moet het onderzoeksgerecht zich baseren op het contradictoir forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek, waardoor de verdachte reeds gedurende de loop van dat onderzoek over tijd beschikt om zijn verschijning voor te bereiden; daarnaast heeft hij, op grond van artikel 13, § 2, van de Interneringswet 2014, ook de mogelijkheid om de onderzoeksrechter te verzoeken bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten, die tevens, indien ze worden toegestaan, tot gevolg hebben dat de verdachte over meer tijd beschikt.

B.20.3. Rekening houdend met het voorgaande, is artikel 13 van de Interneringswet 2014 niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.21. Het derde middel is niet gegrond.

B.22. De verzoekende partijen voeren in de zaak nr. 6136 als vijfde middel de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5.1 en 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Zij oordelen dat het feit dat de artikelen 29, §§ 1 en 2, 32 en 33 van de Interneringswet 2014 niet aangepast zijn aan de geestestoestand van de geïnterneerde, leidt tot een schending van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht.

B.23.1. Artikel 29, §§ 1 en 2, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« § 1. Het openbaar ministerie bij het gerecht dat de internering bevolen heeft, maakt binnen de twee maanden die volgen op het in kracht van gewijsde gegane vonnis of arrest tot internering de zaak aanhangig bij de kamer voor de bescherming van de maatschappij met het oog op het laten aanwijzen van de inrichting waar de internering ten uitvoer dient te worden gelegd of met het oog op de toekenning van een andere uitvoeringsmodaliteit, zoals bepaald in de artikelen 20, 21, 23, 24, 25 en 28.

De zaak wordt door het openbaar ministerie aanhangig gemaakt bij wijze van gewone brief gericht aan de kamer voor de bescherming van de maatschappij; de griffie meldt hiervan ontvangst. Bij deze brief wordt het strafdossier gevoegd dat aanleiding gaf tot de internering.

Het openbaar ministerie bij het gerecht dat het in kracht van gewijsde getreden vonnis of arrest heeft uitgesproken, vat eveneens binnen de maand die volgt op het in kracht van gewijsde treden van de beslissing, de Dienst Justitiehuisen teneinde de gekende slachtoffers, die door haar in de vatting worden aangeduid, te contacteren.

§ 2. De zaak wordt behandeld op de eerste nuttige zitting van de kamer voor de bescherming van de maatschappij. Deze zitting moet plaatsvinden uiterlijk drie maanden nadat het vonnis of arrest tot internering in kracht van gewijsde is gegaan ».

Artikel 29, §§ 1 en 2, van de Interneringswet 2014 bepaalt de regels wanneer de behandeling van de zaak met het oog op het aanwijzen van een inrichting zal plaatsvinden en regelt de formaliteiten die de behandeling van de zaak voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij voorafgaan (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, pp. 33-34). Uiterlijk twee maanden na het definitief worden van het vonnis of het arrest moet de zaak aanhangig worden gemaakt bij de kamer voor de bescherming van de maatschappij en uiterlijk binnen drie maanden na het vonnis of arrest door die kamer worden behandeld. Het is daarenboven essentieel dat het zorgtraject voor de geïnterneerde begint vanaf de eerste dag (*ibid.*, p. 34).

B.23.2. Artikel 32 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« De kamer voor de bescherming van de maatschappij kan de behandeling van de zaak eenmaal uitstellen tot een latere zitting, zonder dat die zitting meer dan twee maanden na het uitstel mag plaatsvinden.

De kamer voor de bescherming van de maatschappij kan eveneens bij gemotiveerde beschikking een aanvullend forensisch psychiatrisch onderzoek bevelen, dat voldoet aan de vereisten van artikel 5, §§ 2, 4 en 5 ».

Die bepaling voorziet in de mogelijkheid van de kamer voor de bescherming van de maatschappij om de behandeling van de zaak eenmaal uit te stellen naar een latere zitting. Die termijn wordt beperkt tot twee maanden.

B.23.3. Artikel 33 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« De kamer voor de bescherming van de maatschappij beslist binnen veertien dagen nadat de zaak in beraad is genomen ».

B.23.4. De bestreden artikelen voorzien derhalve in een regeling waarbij, na een uitspraak over een internering door een onderzoeksgerecht of een vonnisgerecht, de kamer voor de bescherming van de maatschappij wordt verzocht uitspraak te doen over de eigenlijke plaatsing van de geïnterneerde. De voormelde procedure heeft tot doel een psychiatrische

instelling aangepast aan de geïnterneerde te vinden, op basis van de relevante gegevens in het dossier.

B.24. Artikel 5.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« Eenieder heeft recht op persoonlijke vrijheid en veiligheid. Niemand mag van zijn vrijheid worden beroofd, behalve in de navolgende gevallen en langs wettelijke weg :

[...]

e) in het geval van rechtmatige gevangenhouding van personen die een besmettelijke ziekte zouden kunnen verspreiden, van geesteszieken, van verslaafden aan alcohol of verdovende middelen of van landlopers;

[...] ».

B.25. Artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« Eenieder die door arrestatie of gevangenhouding van zijn vrijheid is beroofd heeft het recht voorziening te vragen bij de rechter opdat deze op korte termijn beslist over de wettigheid van zijn gevangenhouding en zijn invrijheidstelling beveelt, indien de gevangenhouding onrechtmatig is ».

B.26.1. Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens blijkt dat de gevangenhouding van een geesteszieke slechts rechtmatig is in de zin van het voormelde artikel indien ze plaatsvindt in een inrichting die is aangepast aan de bijzondere behoeften van geesteszieken (EHRM, 28 mei 1985, *Ashingdane* t. Verenigd Koninkrijk, § 44; 30 juli 1998, *Aerts* t. België, § 46), te weten een hospitaal, kliniek of aangepaste instelling, waarbij de effectieve therapeutische tenlasteneming van de geïnterneerde de toetssteen is om te beoordelen of er al dan niet sprake is van een schending van artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EHRM, 10 januari 2013, *Swennen* t. België, § 81; 10 januari 2013, *Dufoort* t. België, § 86; 10 januari 2013, *Claes* t. België, § 98; 9 januari 2014, *Van Meroye* t. België, §§ 82-83).

Het Europees Hof heeft ook geoordeeld dat er in België sprake is van « een structureel probleem [...] inzake tenlasteneming van delinquente personen met een mentale stoornis » (EHRM, 9 januari 2014, *Van Meroye* t. België, § 82).

B.26.2. Bovendien dient de plaatsing van de geïnterneerde in een aangepaste instelling te gebeuren binnen een redelijke termijn (EHRM, 24 oktober 1997, *Johnson t. Verenigd Koninkrijk*, § 66; 11 mei 2004, *Brand t. Nederland*, § 65; 11 mei 2004, *Morsink t. Nederland*, § 68).

B.26.3. Het Hof van Cassatie oordeelde bij zijn arrest van 23 december 2014 (P.14.1422.N) :

« Zoals de internering zelf van een geesteszieke noodzakelijk en evenredig moet zijn, zo ook moet de begane onrechtmatigheid bij de uitvoering van de interneringsmaatregel evenredig worden gesanctioneerd : een onaangepaste verzorging kan een onrechtmatigheid in de zin van artikel 5.1 en 5.4 EVRM opleveren, zonder daarom de invrijheidstelling van de geesteszieke te kunnen verantwoorden indien de samenleving daardoor in gevaar komt.

Het feit dat de invrijheidstelling van een geïnterneerde een gevaar voor de samenleving zou uitmaken, kan een zelfstandige reden zijn op grond waarvan de hoge commissie vermag te beslissen tot het behoud van de detentie van die geïnterneerde, mits zij een afweging doet tussen het belang van de samenleving die moet worden beschermd en de eventuele onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving van de geïnterneerde, die een invrijheidstelling zou kunnen verantwoorden ».

B.27. Rekening houdend met de omstandigheid dat de in de bestreden artikelen vermelde termijnen, maximumtermijnen zijn die tot doel hebben de procedure voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij te organiseren, met aandacht voor de bescherming van de belangen van de geïnterneerden en van de maatschappij, en rekening houdend met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, ten gevolge waarvan de opname in een gespecialiseerde instelling na de interneringsbeslissing dient te gebeuren binnen een redelijke termijn, zijn de bestreden bepalingen niet onbestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5.1 en 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.28. Het vijfde middel in de zaak nr. 6136 is niet gegrond.

B.29. Als zevende middel wordt door de verzoekende partijen in de zaak nr. 6136 de schending aangevoerd van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat de artikelen 41, § 4, en 46, § 3, van de Interneringswet 2014 de rechten van verdediging op onrechtmatige

wijze inperken door de verschijningstermijn voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij te beperken tot twee dagen.

B.30. De artikelen 41, § 4, en 46, § 3, van de Interneringswet 2014 bepalen :

« Art. 41. [...]»

§ 4. Vijftien dagen voor het einde van de in § 3 bepaalde termijn beslist de strafuitvoeringsrechtbank over de verlenging van de toegekende modaliteit, of over de omzetting van de maatregel van beperkte detentie [...] in [een] maatregel van elektronisch toezicht.

De geïnterneerde persoon en zijn raadsman, de directeur, indien de geïnterneerde persoon in beperkte detentie is, en het slachtoffer worden bij gerechtsbrief in kennis gesteld van de dag, het uur en de plaats van de zitting.

Het dossier wordt gedurende ten minste twee dagen voor de datum waarop de zitting is vastgesteld voor inzage ter beschikking gesteld van de geïnterneerde persoon en zijn raadsman op de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank of, indien de geïnterneerde persoon in beperkte detentie is, op de griffie of het secretariaat van de inrichting waar hij verblijft.

De geïnterneerde persoon kan, op zijn verzoek, een afschrift van het dossier verkrijgen. Ook de raadsman van de geïnterneerde persoon kan, op zijn verzoek, een afschrift van het dossier krijgen.

De interneringsrechter kan, op advies van de psychiater van de inrichting, aan de geïnterneerde persoon de toegang tot zijn dossier ontzeggen wanneer deze toegang een klaarblijkelijk ernstig nadeel voor zijn gezondheid kan meebrengen ».

« Art. 46. [...]»

§ 3. De procedure verloopt verder overeenkomstig de artikelen 29 § 5, met dien verstande dat de inzagetermijn wordt beperkt tot ten minste twee dagen, 30, 31, 33 met dien verstande dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij binnen de zeven dagen beslist, 44, §§ 1 en 2, en 45 ».

B.31. De termijnen bepaald in de artikelen 41, § 4, en 46, § 3, van de Interneringswet 2014 zijn minimumtermijnen die de procedurele garantie bieden dat de geïnterneerde en zijn raadsman over minstens twee dagen beschikken om het dossier in te kijken. Bovendien hebben de bestreden inzagetermijnen betrekking op procedures die enkel zullen worden gevolgd bij een wijziging of een omzetting van de uitvoeringsmodaliteiten van de detentie, namelijk wanneer de geesteszieke reeds geïnterneerd is.

Daarnaast voorzien de artikelen 46 en 48 van de Interneringwet 2014 in andere specifieke procedurele waarborgen met het oog op de bescherming van de rechtspositie van de geïnterneerde.

B.32. Het zevende middel in de zaak nr. 6136 is niet gegrond.

B.33. Het negende middel in de zaak nr. 6136 is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5.1 en 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, door artikel 43 van de Interneringswet 2014, omdat die bepaling de geïnterneerde de mogelijkheid zou ontzeggen om op korte termijn de rechtmatigheid van zijn detentie te laten beoordelen en zijn invrijheidstelling te bevelen indien de gevangenhouding onrechtmatig is.

B.34.1. Artikel 43 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« Indien de kamer voor de bescherming van de maatschappij een uitvoeringsmodaliteit zoals bedoeld in de artikelen 20, § 2, 3°, 21, 23, 24, 25 en 28 niet toekent, bepaalt zij in haar vonnis de datum waarop de geïnterneerde persoon en zijn raadsman een verzoek kunnen indienen en de datum waarop de directeur van de inrichting of de hoofdgeneesheer van de inrichting zoals bedoeld in artikel 3, 4°, b), c) en d) een nieuw advies moet uitbrengen.

Deze termijn mag niet langer zijn dan één jaar te rekenen van de datum van het vonnis ».

B.34.2. Artikel 43 van de Interneringswet 2014 bepaalt wat er gebeurt indien de kamer voor de bescherming van de maatschappij de invrijheidstelling op proef niet toekent. In dat geval bepaalt die kamer de datum waarop de geïnterneerde of zijn raadsman een verzoek kunnen indienen en de datum waarop de directeur of de hoofdgeneesheer van de inrichting of de directeur van het justitiehuis een nieuw advies moet uitbrengen over de verschillende modaliteiten. Die termijn bedraagt maximum één jaar.

Volgens de parlementaire voorbereiding wordt op die wijze « het periodiek onderzoek van het dossier van de geïnterneerde door de directeur en strafuitvoeringskamer verzekerd. Tegelijk laat het de [strafuitvoeringskamer] toe in het individuele geval een zekere ‘ bezinningsperiode ’ in te lassen, met een maximumgrens van één jaar » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 38).

B.35.1. Rekening houdend met het feit dat artikel 43 van de Interneringswet 2014 vermeldt dat de termijn om de situatie opnieuw te beoordelen « niet langer [mag] zijn dan één jaar », moet de kamer voor de bescherming van de maatschappij, in haar vonnis, de maximumtermijn van één jaar opnemen, waarbinnen de geïnterneerde en zijn raadsman een verzoek tot beoordeling van de uitvoeringsmodaliteiten van de internering kunnen indienen. Aldus kan, ongeacht de concrete omstandigheden van de zaak, in elk geval een nieuw verzoek tot beoordeling van de uitvoeringsmodaliteiten worden ingediend door de geïnterneerde en zijn raadsman, uiterlijk binnen het jaar te rekenen vanaf het vonnis. Echter, niets belet de kamer voor de bescherming van de maatschappij om een kortere termijn in haar vonnis op te nemen indien zij dat aangewezen acht.

B.35.2. Tevens dient rekening te worden gehouden met artikel 54 van de Interneringswet 2014, volgens hetwelk de geïnterneerde, die meent op onrechtmatige wijze van zijn vrijheid beroofd te zijn, of zijn raadsman, over de mogelijkheid beschikt om via een schriftelijk verzoek bij de voorzitter van de kamer voor de bescherming van de maatschappij een procedure bij hoogdringendheid in te stellen. De kamer doet over die vordering bij hoogdringendheid uitspraak binnen vijf dagen. Voormelde procedure houdt een zeer sterke waarborg in voor de naleving van artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.36. Het negende middel in de zaak nr. 6136 is niet gegrond.

B.37. Het veertiende middel in de zaak nr. 6136 en het tweede middel in de zaak nr. 6138 zijn afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 5.4 (in de zaak nr. 6136), dan wel met artikel 6 (in de zaak nr. 6138), van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat artikel 79, § 1, van de Interneringswet 2014, het recht op een eerlijk proces zou schenden, door in een te beperkte periode te voorzien voor de raadslieden van de geïnterneerden voor het instellen van een cassatieberoep en het voorbereiden van hun memorie.

B.38. Artikel 79, § 1, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« Het openbaar ministerie en de raadsman van de geïnterneerde persoon, desgevallend de veroordeelde, stellen het cassatieberoep in binnen een termijn van achtenveertig uur, te rekenen vanaf de kennisgeving van het vonnis.

De cassatiemiddelen worden voorgesteld in een memorie die op de griffie van het Hof van Cassatie moet toekomen ten laatste op de vijfde dag na de datum van het cassatieberoep.

De beroepen worden ingediend bij een verklaring ter griffie van de strafuitvoeringsrechtbank ».

B.39.1. In dat artikel is het cassatieberoep het enige mogelijke beroep tegen de beslissingen van de kamer voor de bescherming van de maatschappij.

« De beslissingen van de strafuitvoeringskamer waartegen men cassatieberoep kan instellen zijn deze met betrekking tot :

- de toekenning, de afwijzing of de herroeping van de beperkte detentie, het elektronisch toezicht, de vrijlating op proef, de vervroegde invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied of met het oog op de overlevering en de definitieve invrijheidstelling;

- de herziening van de bijzondere voorwaarden,

- Ook tegen de overeenkomstig titel V genomen beslissingen tot internering van een veroordeelde, staat cassatieberoep open voor openbaar ministerie en veroordeelde » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 55).

B.39.2. De nooit in werking getreden Interneringswet 2007 voorzag in korte cassatietermijnen. De parlementaire voorbereiding van die wet vermeldt dat de toegang tot het Hof van Cassatie aanzienlijk werd uitgebreid, als compensatie voor de afschaffing van het beroep dat vroeger ter zake bestond :

« Actueel staat tegen de beslissingen van de commissies tot bescherming van de maatschappij aangaande de invrijheidstelling op proef hoger beroep open bij de hoge commissie tot bescherming van de maatschappij. Tegen de beslissing van de hoge commissie is cassatieberoep mogelijk.

De mogelijkheid van hoger beroep tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank wordt niet voorzien, vanuit een parallellisme met de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf. Er wordt benadrukt dat het dossier van de geïnterneerde wel steeds op periodieke wijze onderzocht wordt, zonder dat de geïnterneerde daar enig initiatief toe moet nemen.

Het cassatieberoep van de geïnterneerde, dat nu slechts mogelijk is tegen de beslissingen van de hoge commissie in verband met de invrijheidstelling op proef, wordt wel fors uitgebreid. Cassatieberoep zal mogelijk zijn tegen elke beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank die betrekking heeft op een modaliteit die de geïnterneerde toelaat de inrichting te verlaten » (*Parl. St.*, Kamer, 2006-2007, DOC 51-2841/001, p. 66).

B.40.1. Het behoort tot de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever om te bepalen welke beroepen mogelijk moeten zijn tegen de beslissingen van de kamers voor de bescherming van de maatschappij.

Hij vermag de termijnen van beroep eenvormig te maken teneinde de rechtsonzekerheid te vermijden die ontstaat uit het gelijktijdig bestaan van verschillende termijnen in vergelijkbare procedures.

B.40.2. De vaststelling van de zeer korte termijnen bepaald in artikel 79, § 1, van de Interneringswet 2014 werd verantwoord door de zorg om die af te stemmen op de termijnen die betrekking hebben op « de externe rechtspositie van veroordeelden tot een vrijheidsstraf » (artikel 97 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten).

B.40.3. Artikel 97, § 1, van de voormelde wet van 17 mei 2006 bepaalt :

« [...] »

De veroordeelde stelt het cassatieberoep in binnen een termijn van vijftien dagen, te rekenen van de uitspraak van het vonnis. De verklaring van cassatieberoep wordt neergelegd ter griffie van de strafuitvoeringsrechtbank en moet door een advocaat worden ondertekend. De cassatiemiddelen worden voorgesteld in een memorie die op de griffie van het Hof van Cassatie moet toekomen ten laatste op de vijfde dag na de datum van het cassatieberoep ».

Het enige beroep dat voortaan mogelijk is inzake internering, is een cassatieberoep. De geïnterneerde moet verplicht worden bijgestaan door een advocaat, aangezien het verzoekschrift door die laatste moet worden ondertekend en neergelegd ter griffie van de strafuitvoeringsrechtbank.

De bestreden maatregel stemt niet overeen met de wil van de wetgever en houdt bovendien geen rekening met het feit dat een termijn van 48 uur te dezen uitermate kort is, aangezien de geïnterneerde niet steeds verblijft in een instelling dichtbij de griffie van de strafuitvoeringsrechtbank waar zijn advocaat het beroep moet indienen, onverminderd het feit dat de voorwaarden inzake communicatie met de geïnterneerde moeilijk kunnen zijn.

Ten slotte houdt de vaststelling van dergelijke termijnen geen rekening met « de bijzondere procedurele waarborgen die mogelijk vereist zijn om diegenen te beschermen die, wegens hun mentale stoornissen, niet volledig bekwaam zijn om voor zichzelf op te treden » (EHRM, 24 oktober 1979, *Winterwerp* t. Nederland, § 60).

B.41. Het veertiende middel in de zaak nr. 6136 en het tweede middel in de zaak nr. 6138 zijn gegrond. Artikel 79, § 1, eerste lid, dient derhalve te worden vernietigd.

2.3. De openbaarheid van de procedure

B.42. Het vierde middel in de zaak nr. 6136 is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 148 van de Grondwet, doordat de artikelen 13, § 4, en 14, § 3, van de Interneringswet 2014 voorbij zouden gaan aan het grondwettelijke vereiste dat, minstens op verzoek van de verdachte, indien de openbaarheid van zijn proces geen gevaar oplevert voor de orde of de goede zeden, de opening van de deuren moet kunnen worden bevolen.

B.43. Artikel 13, § 4, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« De debatten vóór de raadkamer verlopen met gesloten deuren en de uitspraak is openbaar ».

Artikel 14, § 3, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« De debatten vóór de kamer van inbeschuldigingstelling verlopen met gesloten deuren en de uitspraak is openbaar ».

B.44.1. De parlementaire voorbereiding vermeldt :

« De wet van 21 april 2007 bepaalt niets over de openbaarheid. Bijgevolg lijkt de procedure altijd openbaar te moeten verlopen. [Het] Hof van Cassatie besliste ondertussen - op 30 augustus 2006 - dat de raadkamer/kamer van inbeschuldigingstelling altijd met gesloten deuren zetelt en dat derhalve de debatten die het arrest voorafgaan, geacht worden te hebben plaatsgevonden achter gesloten deuren.

Bijgevolg dient in het oud artikel 11 van de wet van 21 april 2007 een nieuwe paragraaf 4 te worden ingevoegd, waardoor uitdrukkelijk wordt bepaald dat de rechtspleging verloopt met gesloten deuren en de uitspraak in openbaarheid » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, pp. 25-26).

B.44.2. De openbaarheid van de terechtzittingen en de uitspraak van de vonnissen in openbare terechtzitting, voorgeschreven door de artikelen 148 en 149 van de Grondwet, is enkel van toepassing op de hoven en rechtbanken en niet op onderzoeksgerechten.

B.44.3. Bovendien wordt het gebrek aan openbaarheid bij de procedure tot internering gecompenseerd door de bijkomende procedurele waarborgen van de Interneringswet 2014, zoals reeds vermeld in B.15.5.

B.45. Het vierde middel in de zaak nr. 6136 is niet gegrond.

2.4. De opnameplicht voor een private instelling

B.46. In het zesde middel in de zaak nr. 6136 wordt aangevoerd dat de artikelen 3, 19, 34 en 135, § 5, van de Interneringswet 2014, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 5.1 en 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schenden, omdat daardoor de opnameplicht voor private psychiatrische ziekenhuizen zou worden afgeschaft en het onmogelijk zou worden gemaakt voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij om een beslissing tot plaatsing van de geïnterneerde te nemen indien die private psychiatrische ziekenhuizen hiermee niet instemmen.

B.47.1. Artikel 3 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :

1° minister : de minister van Justitie;

2° de directeur :

a) de ambtenaar die belast is met het lokaal bestuur van een gevangenis of van een door de federale overheid georganiseerde inrichting of afdeling tot bescherming van de maatschappij;

b) de verantwoordelijke of de door de verantwoordelijke aangewezen persoon van een forensisch psychiatrisch centrum of van een door de bevoegde overheid erkende inrichting die is georganiseerd door een privé-instelling, door een gemeenschap of een gewest of door een lokale overheid, die in staat is aan de geïnterneerde persoon de gepaste zorgen te verstrekken en die een samenwerkingsovereenkomst zoals bedoeld in het 5°, heeft afgesloten inzake de toepassing van deze wet;

3° hoofdgeneesheer : de hoofdpsychiater of zijn vervanger van een inrichting bedoeld in het 4° c), of het 4°, d);

4° de inrichting :

a) de psychiatrische afdeling van een gevangenis;

b) de door de federale overheid georganiseerde inrichting of afdeling tot bescherming van de maatschappij;

c) het door de federale overheid georganiseerd forensisch psychiatrisch centrum, aangewezen bij een besluit vastgelegd na overleg in de Ministerraad op voorstel van de voor Justitie, Volksgezondheid en Sociale Zaken bevoegde ministers;

d) de door de bevoegde overheid erkende inrichting die is georganiseerd door een privé-instelling, door een gemeenschap of een gewest of door een lokale overheid, die in staat is aan de geïnterneerde persoon de gepaste zorgen te verstrekken en die een samenwerkingsovereenkomst zoals bedoeld in het 5° heeft afgesloten inzake de toepassing van deze wet;

5° samenwerkingsovereenkomst : een overeenkomst die wordt afgesloten tussen één of meerdere instellingen, enerzijds, en de minister van Justitie en de minister bevoegd voor het beleid inzake de zorgverstrekking in deze instellingen, anderzijds, waarbij de volgende aspecten worden vastgelegd : het minimum aantal geïnterneerde personen dat de instelling of instellingen onder de vorm van plaatsing willen opnemen, de profielen voor dewelke een plaatsing kan gebeuren en de te volgen procedure om tot plaatsing over te gaan;

6° kamer voor de bescherming van de maatschappij : de kamer van de strafuitvoeringsrechtbank die uitsluitend bevoegd is voor interneringszaken, behoudens de door de Koning bepaalde uitzonderingen;

7° interneringsrechter : de magistraat-voorzitter van de kamer van de strafuitvoeringsrechtbank die uitsluitend bevoegd is voor interneringszaken;

8° openbaar ministerie : het openbaar ministerie bij de strafuitvoeringsrechtbank;

9° het slachtoffer : de volgende categorieën van personen die bij de toekenning van een uitvoeringsmodaliteit kunnen vragen om te worden geïnformeerd en/of te worden gehoord in de door deze wet bepaalde gevallen, volgens de door de Koning bepaalde regels :

a) de natuurlijke persoon wiens burgerlijke vordering ontvankelijk en gegrond wordt verklaard;

b) de natuurlijke persoon voor wie een vonnis of een arrest bepaalt dat er ten aanzien van hem strafbare feiten zijn gepleegd, of zijn wettelijke vertegenwoordiger;

c) de natuurlijke persoon die zich omwille van een situatie van materiële onmogelijkheid of kwetsbaarheid geen burgerlijke partij heeft kunnen stellen;

d) de nabestaande van de persoon van wie het overlijden rechtstreeks is veroorzaakt door het strafbaar feit of de nabestaande van een overleden persoon die zich burgerlijke partij had gesteld; onder nabestaande wordt verstaan de echtgenoot van de overleden persoon, de persoon die met hem samenleefde en met hem een duurzame affectieve relatie had, zijn bloedverwanten in opgaande of neerdalende lijn, zijn broers of zussen, alsook anderen die van hem afhankelijk waren;

e) de naaste van een niet-overleden slachtoffer die zich omwille van een situatie van materiële onmogelijkheid of kwetsbaarheid geen burgerlijke partij heeft kunnen stellen; onder naaste wordt verstaan de echtgenoot van het niet-overleden slachtoffer, de persoon die met hem samenleeft en met hem een duurzame affectieve relatie heeft, zijn bloedverwanten in opgaande of neerdalende lijn, zijn broers of zussen, alsook anderen die van hem afhankelijk zijn.

Ten aanzien van de personen die onder de categorieën *c)*, *d)* en *e)* vallen, oordeelt de interneringsrechter op hun verzoek, overeenkomstig de bepalingen van Titel III, of ze een direct en legitiem belang hebben;

10° hoogdringendheid : een omstandigheid die aan de discretionaire beslissing van de kamer voor de bescherming van de maatschappij van de strafuitvoeringsrechtbank wordt overgelaten en die betrekking heeft op een verzoek tot toekenning, wijziging of intrekking van een uitvoeringsmodaliteit, waarover het beraad onmiddellijk moet plaatsvinden, in het belang van de veiligheid en/of van de maatschappelijke re-integratie van de geïnterneerde persoon, zonder oproeping noch verschijning van de partijen;

11° kabinetsbeslissing : een beslissing van de alleenzettelende voorzitter van de kamer voor de bescherming van de maatschappij, zonder oproeping noch verschijning van de partijen ».

B.47.2. Artikel 19 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« De plaatsing is de beslissing van de kamer voor de bescherming van de maatschappij, al dan niet bij hoogdringendheid, tot aanwijzing van één van de inrichtingen bedoeld in artikel 3, 4°, *b*), *c*) en *d*) waar de internering ten uitvoer zal worden gelegd.

De overplaatsing is de beslissing van de kamer voor de bescherming van de maatschappij, al dan niet bij hoogdringendheid tot aanwijzing van één van de inrichtingen bedoeld in artikel 3, 4°, *b*) en *c*) waarnaar de geïnterneerde persoon dient te worden overgebracht, uit oogpunt van veiligheid of aangepaste zorg ».

B.47.3. Artikel 34 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« Indien de strafuitvoeringsrechtbank een beslissing tot plaatsing of overplaatsing neemt, bepaalt zij naar welke inrichting de geïnterneerde persoon dient te worden overgebracht. De inrichting wordt gekozen uit hetzij de door de federale overheid georganiseerde inrichtingen of afdelingen tot bescherming van de maatschappij, hetzij de door de federale overheid georganiseerde forensische psychiatrische centra, aangewezen door de Koning, hetzij, overeenkomstig de modaliteiten vermeld in de samenwerkingsovereenkomst, uit de door de bevoegde overheid erkende inrichtingen die georganiseerd zijn door een privé-instelling, door een gemeenschap of een gewest of door een lokale overheid, die in staat is aan de geïnterneerde persoon de gepaste zorgen te verstrekken en die een samenwerkingsovereenkomst, zoals bedoeld in artikel 3, 5° heeft afgesloten inzake de toepassing van deze wet.

Aan deze uitvoeringsmodaliteit kunnen geïndividualiseerde voorwaarden gekoppeld worden, zoals bedoeld in artikel 37 ».

B.47.4. Artikel 135, § 5, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« De geïnterneerde personen die op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet geplaatst zijn in een inrichting die niet door de bevoegde overheid erkend is, kunnen er gedurende één jaar geplaatst blijven na de inwerkingtreding van deze wet ».

B.48.1. Uit de bestreden artikelen blijkt dat de internering kan worden bevolen door de kamer voor de bescherming van de maatschappij, in door de federale overheid georganiseerde inrichtingen of afdelingen tot bescherming van de maatschappij of in de door de federale overheid georganiseerde forensische psychiatrische centra, aangewezen door de Koning, of in de door de bevoegde overheid erkende inrichtingen die georganiseerd zijn door een privé-instelling, door een gemeenschap of een gewest of door een lokale overheid, overeenkomstig de modaliteiten vermeld in een samenwerkingsovereenkomst.

Alleen de inrichtingen waarmee de federale overheid een samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten, kunnen worden verplicht geïnterneerden op te nemen, wat impliceert dat voortaan geen enkele inrichting van een gemeenschap, een gewest of van een lokale overheid, noch een privé-instelling zullen kunnen worden verplicht een internering te aanvaarden wanneer zij niet zulk een overeenkomst hebben gesloten.

B.48.2. De bestreden bepalingen voeren de mogelijkheid van een onderhandelde plaatsing of overplaatsing in. Het is de bedoeling van de wetgever de plaatsing van geïnterneerden « gedifferentieerd » te laten verlopen, « aangepast aan de geestesstoornis en de risicotaxatie van de geïnterneerde en met respect voor de regels die eigen zijn aan de inrichting waar de plaatsing wordt beoogd » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 29).

« Het is duidelijk dat een psychiatrische eenheid van een regulier psychiatrisch ziekenhuis en de forensische psychiatrische ziekenhuisdiensten alleen geïnterneerden kunnen opnemen waarvoor zij een behandelproject hebben en op voorwaarde dat de geïnterneerde zich hierbij kan aansluiten. In die zin is het belangrijk dat de mogelijkheid wordt geboden aan de strafuitvoeringskamer om hierover te onderhandelen en te zoeken waar de betrokken geïnterneerde het beste een zorgtraject op maat kan doorlopen » (*ibid.*).

B.49.1. Overeenkomstig de voormelde wet van 26 juni 1990 kan de vrederechter, op verzoek van een belanghebbende - in spoedeisende gevallen kan de procureur des Konings ambtshalve optreden -, de psychiatrische dienst aanwijzen waarin de geesteszieke ter observatie en in voorkomend geval tot verder gedwongen verblijf wordt opgenomen.

B.49.2. Het verschil in behandeling tussen beide categorieën van geesteszieken bestaat erin dat de opname van een geesteszieke op grond van de voormelde wet van 26 juni 1990 steeds in een private psychiatrische instelling kan worden gelast, terwijl tot de plaatsing van een geïnterneerde geesteszieke op grond van de Interneringswet 2014 in een private psychiatrische instelling slechts kan worden beslist wanneer met die instelling een samenwerkingsovereenkomst is gesloten.

B.50. Zoals reeds is vermeld in B.26.2, blijkt uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat de vrijheidsberoving van een geesteszieke slechts rechtmatig is in de zin van artikel 5.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens indien ze plaatsvindt in een inrichting die is aangepast aan de bijzondere behoeften van

geesteszieken (EHRM, 28 mei 1985, *Ashingdane* t. Verenigd Koninkrijk, § 44; 30 juli 1998, *Aerts* t. België, § 46).

B.51.1. Het criterium van onderscheid dat het verschil in behandeling doet ontstaan, vloeit voort uit het toepassingsgebied van de respectieve wetten.

De opname in een psychiatrische instelling waarin de voormelde wet van 26 juni 1990 voorziet is, bij gebrek aan enige andere geschikte behandeling, toegestaan wanneer de toestand van de geesteszieke zulks vereist, hetzij omdat hij zijn gezondheid en zijn veiligheid ernstig in gevaar brengt, hetzij omdat hij een ernstige bedreiging vormt voor andermans leven of integriteit.

De maatregel van internering waarin de Interneringswet 2014 voorziet, kan worden genomen ten aanzien van de persoon die een als misdaad of wanbedrijf omschreven feit heeft gepleegd waarop een gevangenisstraf is gesteld en die aan een geestesstoornis lijdt die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast.

De vervolging van een geesteszieke die een als misdaad of wanbedrijf omschreven feit heeft gepleegd, is weliswaar afhankelijk van het optreden van het openbaar ministerie of van een burgerlijke partij, maar dat procedurele gegeven staat niet eraan in de weg dat de geesteszieke ten laste van wie is bewezen dat hij een als misdaad of wanbedrijf omschreven feit heeft gepleegd en die daarvoor wordt vervolgd, op objectieve wijze kan worden onderscheiden van de geesteszieke die zich niet in die situatie bevindt.

B.51.2. Het verschil in behandeling betreft dus twee verschillende categorieën van geesteszieken : de enen hebben niet en de anderen hebben wel een als misdaad of wanbedrijf omschreven feit gepleegd. Dat verschil rechtvaardigt dat de voormelde wet van 26 juni 1990 de klemtoon legt op de bescherming van de geesteszieken, terwijl de Interneringswet 2014 ook ertoe strekt de maatschappij te beschermen. De internering op grond van deze laatste wet blijft, ook tijdens een eventueel verblijf in een private psychiatrische inrichting, een strafvervangende veiligheidsmaatregel.

B.51.3. Het verschil in behandeling is niet zonder redelijke verantwoording, ermee rekening houdend dat de Interneringswet 2014 niet de opname verhindert van een geïnterneerde geesteszieke in een private psychiatrische inrichting wanneer met die private inrichting een samenwerkingsovereenkomst werd gesloten.

Door de opnameplicht te beperken tot die private inrichtingen die een principiële samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten, wenst de wetgever de problemen omtrent de uitvoering van de rechterlijke beslissingen te voorkomen, in die zin dat de doeltreffendheid van de rechterlijke beslissing niet langer afhangt van de voorafgaande instemming van de inrichting, telkens wanneer een individuele beslissing wordt genomen.

B.52. Het zesde middel in de zaak nr. 6136 is niet gegrond.

2.5. De adviezen

B.53. Het achtste middel in de zaak nr. 6136 is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, doordat de artikelen 29, §§ 3, 4 en 5, 41, § 5, 46, §§ 1 en 2, 48, §§ 1 en 2, en 67, § 1, van de Interneringswet 2014 voorzien in het meedelen, ter voorlichting, van tal van adviezen aan de kamer voor de bescherming van de maatschappij en in de oproeping van de raadsman van de geïnterneerde via een gerechtsbrief, zonder dat diezelfde adviezen aan hem worden meegedeeld, samen met die gerechtsbrief.

B.54.1. Artikel 29, §§ 3, 4 en 5, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« § 3. Het dossier, dat door het openbaar ministerie wordt samengesteld, bestaat ten minste uit het vonnis of arrest tot internering, de uiteenzetting van de feiten, een uittreksel uit het strafregister, de verslagen van het deskundigenonderzoek en, desgevallend, de slachtofferfiche(s) of slachtofferverklaringen.

Het openbaar ministerie verleent een eerste schriftelijk advies voor wat de uitvoering van de internering betreft.

Het dossier wordt door het openbaar ministerie aangevuld met een verslag van de psychosociale dienst van de gevangenis, indien de geïnterneerde persoon gedetineerd is, of met een beknopt voorlichtingsverslag of een maatschappelijke enquête van de dienst Justitiehuisen, indien de geïnterneerde persoon niet gedetineerd is.

De inhoud van dit beknopt voorlichtingsverslag en van deze maatschappelijke enquête wordt door de Koning bepaald.

Het openbaar ministerie vult het dossier ook aan met het advies van de directeur van de inrichting zoals bedoeld in artikel 3, 4°, *a*) en *b*), of van de hoofdgeneesheer van de inrichting zoals bedoeld in artikel 3, 4°, *c*) en *d*), voor wat de uitvoering van de internering betreft.

§ 4. De geïnterneerde persoon en zijn raadsman en desgevallend ook het slachtoffer worden bij gerechtsbrief in kennis gesteld, de directeur van de inrichting, indien de geïnterneerde persoon gedetineerd is, of de hoofdgeneesheer van de inrichting zoals bedoeld in artikel 3, 4°, *c*) en *d*), indien de geïnterneerde persoon in een inrichting opgenomen werd, worden schriftelijk in kennis gesteld van de dag, het uur en de plaats van de zitting.

§ 5. Het dossier wordt gedurende ten minste vier dagen voor de datum waarop de zitting is vastgesteld voor inzage ter beschikking gesteld van de geïnterneerde persoon en zijn raadsman op de griffie van de kamer voor de bescherming van de maatschappij of, indien de geïnterneerde persoon gedetineerd is, op de griffie van de inrichting. Op advies van de psychiater van de inrichting of van de behandelende psychiater kan de interneringsrechter de geïnterneerde persoon in een met redenen omklede beschikking inzage van zijn dossier ontzeggen wanneer die inzage een klaarblijkelijk ernstig nadeel voor zijn gezondheid kan meebrengen.

De raadsman van de geïnterneerde persoon kan, op zijn verzoek, een afschrift van het dossier verkrijgen ».

Die bepaling bevat de regels van de behandeling van de zaak met het oog op het aanwijzen van een inrichting en regelt de formaliteiten die de behandeling van de zaak voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij voorafgaan (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, pp. 33-34).

« De geïnterneerde en zijn raadsman kunnen het dossier raadplegen, vier dagen voor de behandeling van de zaak. Naar analogie van de wet betreffende de rechten van de patiënt wordt hen dit recht toegekend. Enkel op advies van de psychiater kan de strafuitvoeringskamer in een met redenen omklede beschikking beslissen de inzage te ontzeggen aan de geïnterneerde. De raadsman kan dan een afschrift krijgen » (*ibid.*, p. 34).

B.54.2. Artikel 41, § 5, van de Interneringwet 2014 bepaalt :

« De kamer voor de bescherming van de maatschappij hoort de geïnterneerde persoon en zijn raadsman, de directeur, indien de geïnterneerde persoon in beperkte detentie is, en het openbaar ministerie.

De geïnterneerde persoon verschijnt persoonlijk. Hij wordt door zijn raadsman vertegenwoordigd indien medisch-psychiatrische vragen in verband met zijn toestand gesteld worden en het bijzonder schadelijk is om deze in zijn aanwezigheid te behandelen.

Het slachtoffer wordt gehoord over de bijzondere voorwaarden die in zijn belang moeten worden opgelegd. Het slachtoffer is aanwezig op de zitting voor de tijd die nodig is om deze voorwaarden te onderzoeken. Het openbaar ministerie en, in voorkomend geval de directeur, lichten bij deze gelegenheid de voorwaarden toe die zij in hun advies hebben geformuleerd in het belang van het slachtoffer. Het slachtoffer kan zijn opmerkingen voordragen.

Het slachtoffer kan zich laten vertegenwoordigen of bijstaan door een raadsman en kan zich laten bijstaan door de gemachtigde van een overheidsinstelling of een door de Koning hiertoe erkende vereniging.

De zitting vindt plaats met gesloten deuren ».

Artikel 41 « bepaalt de mogelijke beslissingen van de strafuitvoeringskamer, in het bijzonder de toekenning van een beperkte detentie, elektronisch toezicht, voorlopige invrijheidstelling of invrijheidstelling op proef voor seksuele delinquenten op minderjarigen » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 37).

« Er wordt bepaald dat de strafuitvoeringskamer de mogelijkheid heeft om voorwaarden op te leggen voor het volgen van een begeleiding of behandeling bij een dienst die in de begeleiding of de behandeling van seksuele delinquenten gespecialiseerd is » (*ibid.*).

B.54.3. Artikel 46, §§ 1 en 2, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« § 1. Indien zich, nadat de beslissing tot toekenning van een uitvoeringsmodaliteit door de kamer voor de bescherming van de maatschappij is genomen maar voor de uitvoering ervan, een situatie voordoet die onverenigbaar is met de modaliteit zelf of met de voorwaarden die in deze beslissing zijn bepaald, kan de kamer voor de bescherming van de maatschappij, ambtshalve of op vordering van het openbaar ministerie, een nieuwe beslissing nemen, met inbegrip van de intrekking van de modaliteit die werd toegekend.

§ 2. De geïnterneerde persoon en zijn raadsman en desgevallend ook het slachtoffer worden bij gerechtsbrief opgeroepen om binnen zeven dagen na de vaststelling van de onverenigbaarheid te verschijnen voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij. De oproeping bij gerechtsbrief schorst de tenuitvoerlegging van de beslissing tot toekenning van de desbetreffende modaliteit.

De directeur of de hoofdgeneesheer van de inrichting en desgevallend het slachtoffer worden schriftelijk in kennis gesteld van de dag, het uur en de plaats van de zitting ».

Artikel 46 voorziet in de mogelijkheid voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij om de beslissing tot toekenning van een uitvoeringsmodaliteit te wijzigen. Dit dient te gebeuren wanneer zich na de beslissing maar vóór de uitvoering ervan een situatie voordoet die onverenigbaar is met de voorwaarden die in de beslissing zijn bepaald (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 39).

Het bestreden artikel voorziet in een op tegenspraak gevoerde procedure : het slachtoffer kan, indien het dit wenst, worden gehoord.

B.54.4. Artikel 48, §§ 1 en 2, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« § 1. De griffie van de kamer voor de bescherming van de maatschappij vult het dossier, zoals samengesteld overeenkomstig artikel 29, § 3, aan met :

- 1° in voorkomend geval een recent afschrift van de opsluitingsfiche;
- 2° een recent uittreksel uit het strafregister;
- 3° het advies van de directeur van de inrichting of hoofdgeneesheer van de inrichting zoals bedoeld in artikel 3, 4°, *b)*, *c)* en *d)*;
- 4° een recent multidisciplinair psychosociaal-psychiatrisch verslag;
- 5° desgevallend een recent verslag van het justitiehuis;
- 6° desgevallend de slachtofferverklaring(en) en de nieuwe slachtofferfiche(s);
- 7° indien de betrokkene geïnterneerd is voor de in de artikelen 372 tot 378 van het Strafwetboek bedoelde feiten of voor de in de artikelen 379 tot 387 van hetzelfde Wetboek bedoelde feiten indien ze gepleegd werden op minderjarigen of met hun deelneming, het met redenen omkleed advies dat een beoordeling van de noodzaak om een begeleiding of behandeling op te leggen omvat en dat opgesteld is door een dienst of persoon die gespecialiseerd is in de diagnostische expertise van seksuele delinquenten.

§ 2. Een afschrift van het advies van de directeur van de inrichting of de hoofdgeneesheer van de inrichting zoals bedoeld in artikel 3, 4°, *b)*, *c)* en *d)* wordt overgezonden aan het openbaar ministerie en aan de raadsman van de geïnterneerde persoon ».

De parlementaire voorbereiding vermeldt :

« Het artikel bepaalt een vrij zware procedure om net de rechten van alle betrokkenen te vrijwaren. Maar ook daarom is er altijd een tussentijdse aanpassing mogelijk of het nemen van maatregelen die dringend zijn » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 41).

B.54.5. Artikel 67, § 1, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« Eén maand voor het einde van de proeftermijn waaraan de invrijheidstelling op proef overeenkomstig artikel 42, § 1, onderworpen is, beslist de kamer voor de bescherming van de maatschappij over de definitieve invrijheidstelling.

Met het oog op het nemen van die beslissing laat de kamer voor de bescherming van de maatschappij, zo nodig, een nieuw forensisch psychiatrisch onderzoek uitvoeren dat voldoet aan de vereisten van artikel 5, §§ 2, 4 en 5.

Drie maanden voor het einde van de proeftermijn maakt de Dienst Justitiehuisen een syntheseverslag over aan de kamer voor de bescherming van de maatschappij, dat in kopie aan het openbaar ministerie wordt gezonden.

Twee maanden voor het einde van de proeftermijn stelt het openbaar ministerie een met redenen omkleed advies op, zendt dit over aan de strafuitvoeringsrechtbank en deelt het in afschrift mee aan de geïnterneerde persoon en zijn raadsman ».

Artikel 67 bepaalt wanneer de kamer voor de bescherming van de maatschappij dient te beslissen over de definitieve invrijheidstelling, te weten één maand vóór het einde van de proeftermijn waaraan de invrijheidstelling op proef overeenkomstig artikel 43, § 1, is onderworpen.

« Aangezien een beslissing tot definitieve invrijheidstelling niet op lichtzinnige wijze mag worden genomen, dient de strafuitvoeringskamer zo nodig te beschikken over een recent forensisch psychiatrisch en/of psychologisch verslag » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 49).

B.55.1. Hoewel artikel 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens de Staten in de regel niet verplicht tot mededeling van adviezen en andere dossierstukken aan de raadsman van de persoon over wiens gevangenhouding de rechter dient te beslissen, vloeit uit die bepaling echter voort dat bijzondere procedurele waarborgen noodzakelijk zouden kunnen blijken voor de belangen van personen die, gelet op hun mentale stoornissen, niet volledig bekwaam zijn om voor zichzelf op te treden (EHRM, 24 oktober 1979, *Winterwerp t. Nederland*, § 60). Het algemeen beginsel van de rechten van de verdediging houdt

overigens het recht in op de bijstand van een advocaat om voor een rechtscollege te verschijnen wanneer uit de omstandigheden blijkt dat het zeer onwaarschijnlijk is dat de betrokkene zijn zaak op nuttige wijze kan verdedigen. Dat is het geval wanneer het gaat om personen die wegens een geestesstoornis van hun vrijheid zijn beroofd en van wie redelijkerwijs niet kan worden verwacht dat zij in staat zijn zelf de beslissingen te nemen die in het kader van de rechtspleging vereist zijn.

Het is dan ook terecht dat de wetgever heeft geoordeeld dat de verplichte bijstand van een advocaat gerechtvaardigd is « gelet op de toestand waarin betrokkene zich bevindt en rekening houdend met het feit dat er geen hoger beroep (enkel cassatie) mogelijk is » (*Parl. St.*, Senaat, 2012-2013, nr. 5-2001/1, p. 56) en dat hij in artikel 13, § 3, tweede lid, en in artikel 81 van de Interneringswet 2014 heeft bepaald dat de rechtscolleges slechts over de verzoeken tot internering kunnen beslissen indien de betrokkenen worden bijgestaan of vertegenwoordigd door een raadsman.

B.55.2. Artikel 29, § 5, van de Interneringswet 2014 bepaalt tevens uitdrukkelijk dat de raadsman van de geïnterneerde, op zijn verzoek, een afschrift van het dossier kan verkrijgen. Daarnaast wordt in artikel 29, § 3, van de Interneringswet 2014 nauwkeurig geregeld waaruit het dossier ten minste dient te bestaan, te weten het « vonnis of arrest tot internering, de uiteenzetting van de feiten, een uittreksel uit het strafregister, de verslagen van het deskundigenonderzoek en, desgevallend, de slachtofferfiche(s) of slachtofferverklaringen ». Het dossier wordt door het openbaar ministerie aangevuld met « een verslag van de psychosociale dienst van de gevangenis, indien de geïnterneerde persoon gedetineerd is, of met een beknopt voorlichtingsverslag of een maatschappelijke enquête van de dienst Justitiehuisen, indien de geïnterneerde persoon niet gedetineerd is ».

Derhalve kan de raadsman van de geïnterneerde kennis nemen van alle adviezen wanneer hij op eenvoudig verzoek een afschrift van het dossier opvraagt, dan wel wanneer hij het dossier ter griffie gaat inkijken.

B.55.3. De opmerking van de verzoekende partijen als zou het dossier van de geïnterneerde op de griffie met de hand dienen te worden overgeschreven, vloeit niet als zodanig uit de wet voort maar in voorkomend geval uit de manier waarop door de verschillende griffies de interneringswet wordt uitgevoerd. Indien het noodzakelijk zou zijn

op te treden tegen een dergelijke handelswijze, dan behoort dit toe aan de hoven en rechtbanken.

B.56. Het achtste middel in de zaak nr. 6136 is niet gegrond.

2.6. Het gebrek aan een controle- en sanctiemechanisme, indien men, als geïnterneerde, niet wordt opgenomen in een aangepaste inrichting

B.57. Het tiende en het elfde middel in de zaak nr. 6136 zijn afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 3, 5.1, e), 5.4 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, aangezien de Interneringswet 2014 in geen enkel controle-, noch sanctiemechanisme zou voorzien inzake de opsluitingsomstandigheden van de van zijn vrijheid beroofde geïnterneerde. Aangezien de opsluiting van een geesteszieke delinquent slechts rechtmatig is onder bepaalde voorwaarden en er geen controlemechanisme, noch sanctiemechanisme is om te beoordelen of aan die voorwaarden is voldaan, zou de Interneringswet 2014 strijdig zijn met de voormelde artikelen van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.58.1. Er dient te worden opgemerkt dat, overeenkomstig artikel 11 van de Interneringswet 2014, geïnterneerden enkel « voorlopig » in een gevangenis kunnen worden geïnterneerd, in afwachting van hun plaatsing in een gespecialiseerde psychiatrische inrichting, en dat een dergelijke internering dus steeds moet worden beschouwd als een voorlopige maatregel.

Daarnaast kan een dergelijke opname in een penitentiaire instelling enkel plaatsvinden indien de geïnterneerde op het ogenblik van de internering in voorlopige hechtenis is, of indien de persoon op het ogenblik van de internering niet is aangehouden, maar voor hem de onmiddellijke opsluiting bevolen wordt omdat te vrezen valt dat hij zich aan de internering zou onttrekken of dat hij een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de fysieke of psychische integriteit van derden of voor zichzelf zou vormen (artikel 10 van de Interneringswet 2014).

B.58.2. Vervolgens kan, overeenkomstig de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, de geïnterneerde niet eisen dat hij vanaf de eerste dag van zijn

internering in een gespecialiseerde inrichting zou moeten worden opgenomen (EHRM, 12 februari 2008, *Pankiewicz t. Polen*, § 44; 11 mei 2004, *Morsink t. Nederland*, §§ 67-69; 11 mei 2004, *Brand t. Nederland*, §§ 64-66).

Zo heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens bij zijn voormeld arrest *Pankiewicz t. Polen* geoordeeld :

« 44. Het Hof aanvaardt de argumenten van de Regering volgens welke de benadering niet realistisch en te strikt zou zijn indien van de overheid wordt verwacht dat zij verzekert dat in een gekozen psychiatrisch ziekenhuis onmiddellijk een plaats beschikbaar is. Er dient evenwel een billijk evenwicht te worden verwezenlijkt tussen de aanwezige belangen ».

B.58.3. Bovendien dient erop te worden gewezen dat de geïnterneerde het recht heeft om regelmatig te verschijnen voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij en aldaar de grieven omtrent de interneringsomstandigheden kenbaar te maken. Tegen de beslissingen van de kamer voor de bescherming van de maatschappij staat cassatieberoep open en artikel 54 van de Interneringswet 2014 regelt de procedure bij hoogdringendheid in het geval waarin de geïnterneerde meent dat hij onrechtmatig is opgesloten.

B.58.4. Overigens is in diverse specifieke procedurele waarborgen ter bescherming van de geïnterneerde voorzien in de Interneringswet 2014.

Zo is de bijstand door een raadsman verplicht (artikel 81), bestaat de kamer voor de bescherming van de maatschappij uit een beroepsrechter (de zogenaamde interneringsrechter), « bijgestaan door assessoren, onder wie klinische psychologen » (*Parl. St.*, Kamer, 2013-2014, DOC 53-3527/002, p. 3), verkrijgt de raadsman van de geïnterneerde, op eenvoudig verzoek, een afschrift van het dossier (artikel 29, § 5), dient de geïnterneerde in persoon te verschijnen voor de kamer voor de bescherming van de maatschappij (artikel 30, tweede lid) en wordt hij ook door die kamer gehoord (artikel 30, eerste lid), moet de kamer uitspraak doen binnen veertien dagen nadat de zaak in beraad is genomen (artikelen 33 en 41, § 6) en wordt het vonnis of de beschikking binnen vierentwintig uur bij gerechtsbrief ter kennis gebracht van de geïnterneerde en zijn raadsman (artikel 44, § 1). Tegen beslissingen van de kamer voor de bescherming van de maatschappij staat bovendien cassatieberoep open (artikel 78).

B.59.1. De Interneringswet 2014 maakt het niet mogelijk dat een gedetineerde voor onbepaalde duur in een gevangenis wordt opgesloten. Wanneer het bevoegde rechtscollege heeft geoordeeld dat een geïnterneerde persoon moet worden opgenomen in een aangepaste inrichting, staat het aan de bevoegde overheden ervoor te zorgen dat die persoon daar kan worden opgenomen (EHRM, 24 oktober 1997, *Johnson t. Verenigd Koninkrijk*; 11 mei 2004, *Brand t. Nederland*; 11 mei 2004, *Morsink t. Nederland*). Wanneer de door de kamer voor de bescherming van de maatschappij aangewezen inrichting de geïnterneerde persoon niet kan opnemen, moet een redelijk evenwicht worden gezocht tussen de belangen van de overheden en die van de betrokkene. Dat evenwicht wordt verbroken wanneer een geïnterneerde voor onbepaalde tijd in een inrichting wordt gelaten die het bevoegde rechtscollege met het oog op diens reclassering onaangepast heeft geacht.

B.59.2. Evenwel vloeit een mogelijke inbreuk op de fundamentele rechten van de artikelen 5.1 en 5.4 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens niet voort uit een van de wetsbepalingen waartegen een beroep tot vernietiging is ingesteld. Ze volgt in voorkomend geval uit het gebrek aan voldoende plaatsen in de inrichtingen waarin de door de verwijzende rechter gelaste maatregel zou kunnen worden uitgevoerd.

B.59.3. Een dergelijke situatie betreft echter de toepassing van de wet, waarvoor het Hof niet bevoegd is. Het tiende en het elfde middel in de zaak nr. 6136 zijn niet gegrond.

2.7. De onderhoudsplicht

B.60.1. Het dertiende middel in de zaak nr. 6136 is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014, een verschil in behandeling invoert tussen twee categorieën van personen zonder dat hiervoor een redelijke verantwoording zou bestaan. Het betreft, enerzijds, de geesteszieken die vallen onder de voormelde wet van 26 juni 1990 of de personen die hun levensonderhoud verschuldigd zijn, en, anderzijds, de geesteszieken die vallen onder de Interneringswet 2014 of de personen die hun levensonderhoud verschuldigd zijn. Door de bestreden bepaling zouden de onderhoudskosten van de geïnterneerden in een private psychiatrische inrichting kunnen worden verhaald, terwijl dit niet het geval zou zijn voor de personen bedoeld in de

voormelde wet van 26 juni 1990, voor wie de Staat die kosten ten laste zou nemen door middel van de ziekteverzekering.

B.60.2. Het derde middel in de zaak nr. 6138 voert aan dat artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met het Twaalfde Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, schendt, omdat een onverantwoord verschil zou worden ingevoerd tussen de geïnterneerden volgens hun vermogenstoestand en tussen de geïnterneerden en gemeenrechtelijke gedetineerden in zoverre die laatsten geen onderhoudskosten met betrekking tot hun opsluiting verschuldigd zijn.

B.61.1. Artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« De onderhoudskosten van de personen die met toepassing van artikel 9 geïnterneerd zijn en overeenkomstig artikel 19 verblijven in een in artikel 3, 4°, d), vermelde inrichting, komen onder de door de Koning gestelde voorwaarden ten laste van de geïnterneerde persoon zelf of van de personen die [...] hun levensonderhoud zijn verschuldigd. De Koning bepaalt de kosten die in geval van onvermogen ten laste vallen van de Federale Staat ».

B.61.2. Die bepaling betreft de overname, *mutatis mutandis*, van artikel 27 van de thans van toepassing zijnde wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten en heeft een tweeledige bedoeling :

« - geïnterneerden die over financiële middelen beschikken, dienen zelf in te staan voor de kosten van levensonderhoud;

- ingeval van onvermogen betaalt de overheid die kosten waarvan bij koninklijk besluit werd bepaald dat ze door de overheid gedragen zullen worden.

Actueel betaalt Justitie zowel voor de vermogende als de onvermogende geïnterneerden. De kosten die door de instellingen gefactureerd worden zijn zeer uiteenlopend. Het is belangrijk om dit te harmoniseren » (*Parl. St.*, Senaat, 2013-2014, nr. 5-2001/3, p. 52).

B.61.3. Oorspronkelijk, krachtens de voormelde wet van 9 april 1930, waren de onderhoudskosten integraal ten laste van de geïnterneerden zelf of van de personen die hun levensonderhoud verschuldigd waren. Zulks werd verantwoord door de omstandigheid dat internering geen straf is.

Volgens de parlementaire voorbereiding van de wet van 1 juli 1964 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen en de gewoontemisdadigers stuitte dit op vele bezwaren :

« Wanneer [de terugbetaling van de onderhoudskosten] ten laste [valt] van de geïnterneerde [kunnen] zij hem beroven van de middelen waarover hij nuttig zou beschikt hebben om zijn reclassering te bewerken. Indien voorts de terugbetaling ten laste komt van de personen die levensonderhoud verschuldigd zijn, kan dit tot gevolg hebben dat het gezinsverband verbroken wordt en de toekomstige kans om opnieuw in de maatschappij te worden opgenomen, in gevaar wordt gebracht. Men heeft overigens bevonden dat de terugbetaling minder dan 2 % bedroeg van al de gemaakte kosten.

In het belang van de maatschappij wordt de principiële terugbetaling [...] beperkt tot de geïnterneerde en veroordeelde personen, die in een door de regering erkende psychiatrische inrichting zijn geplaatst. Het zou immers aanstoot geven dat personen die over de nodige middelen beschikken, niet zouden bijdragen in de kosten ingevolge hun plaatsing in een private inrichting. Deze bepaling verhindert de plaatsing niet van andere zieken die in een minder gunstige vermogenstoestand mochten verkeren. De kosten worden door de Staat gedragen naarmate zij niet konden terugbetaald worden » (*Parl. St.*, Senaat, 1959-1960, nr. 514, pp. 12-13).

B.62.1. Artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014 behoudt de mogelijkheid dat de Koning de voorwaarden bepaalt volgens welke de onderhoudskosten van de geïnterneerden die krachtens een beslissing van de kamer voor de bescherming van de maatschappij verblijven in een door de bevoegde overheid erkende inrichting die is georganiseerd door een privé-instelling, door een gemeenschap of een gewest of door een lokale overheid, ten laste komen van de geïnterneerde persoon zelf of van de personen die hun levensonderhoud verschuldigd zijn. De omstandigheid dat aan de Koning de bevoegdheid wordt opgedragen om het principe van de onderhoudsplicht nader uit te werken, binnen de door de wetgever vastgestelde grenzen, betekent niet dat de verzoekende partijen niet rechtstreeks zouden kunnen worden geraakt door de bestreden bepaling, wanneer die benadeling haar oorzaak in de wet zelf zou vinden.

B.62.2. Aangezien de onderhoudskosten, ter uitvoering van artikel 84, § 2, van de Interneringswet 2014, enkel kunnen worden opgelegd aan geïnterneerden, of aan hen die in

hun levensonderhoud dienen te voorzien, die worden opgenomen in de door de bevoegde overheid erkende inrichtingen die zijn georganiseerd door een privé-instelling, door een gemeenschap of een gewest of door een lokale overheid, die in staat zijn aan die geïnterneerde personen de gepaste zorg te verstrekken en die een samenwerkingsovereenkomst hebben afgesloten inzake de toepassing van de Interneringswet 2014, vindt de benadeling haar oorzaak in de wet zelf.

B.63.1. In tegenstelling tot hetgeen de verzoekende partijen in de zaak nr. 6136 beweren, kan de tenlastelegging van de onderhoudskosten van de geïnterneerde niet als een straf worden gekwalificeerd. Het betreft te dezen een vergoeding van de kosten in het kader van een aangepaste behandeling, die tot doel heeft de gepaste verzorging te verlenen aan de geïnterneerde met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij.

B.63.2. Wat de vergelijking betreft met de personen die bedoeld zijn in de wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, dient te worden opgemerkt dat, anders dan de verzoekende partijen beweren, die wet wel in kostenverhaal voorziet, nu artikel 34, tweede lid, van die wet bepaalt dat de kosten van vervoer, opneming, verblijf en behandeling in een psychiatrische dienst, of in een gezin, en van eventuele overbrenging naar een andere dienst of een ander gezin, ten laste komen van de zieke of, indien het een minderjarige betreft, van zijn wettelijke vertegenwoordigers.

B.63.3. Het dertiende middel in de zaak nr. 6136 is niet gegrond.

B.64.1. Wat het derde middel in de zaak nr. 6138 betreft, dient allereerst te worden vastgesteld dat tussen de daarin vermelde categorieën van personen objectieve verschillen bestaan : een gedetineerde is veroordeeld tot een straf na het plegen van een misdrijf, terwijl een geïnterneerde wordt geïnterneerd op basis van een rechterlijke beslissing die steunt op de omstandigheid dat hij een als misdrijf of wanbedrijf omschreven feit heeft gepleegd, dat hij lijdt aan een welbepaalde geestesstoornis, en dat hij wegens die geestesstoornis een gevaar vormt voor de maatschappij (artikel 9 van de Interneringswet 2014).

Bovendien worden beide categorieën van personen opgenomen in wezenlijk verschillende instellingen, die op erg verschillende wijze worden gefinancierd. De hechtenis gebeurt in een strafinrichting van de federale overheid, terwijl de in artikel 84, § 2, van de

Interneringswet 2014 bedoelde internering gebeurt in een niet door de federale Staat georganiseerde gespecialiseerde inrichting voor geestelijke gezondheidszorg. In het eerste geval zijn de medische kosten niet het voorwerp van de gewone tegemoetkomingen door de ziektekostenverzekering, maar zijn zij zoals de verblijfskosten ten laste van de Staat, die dienaangaande luidens artikel 56, § 3bis, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen een forfaitaire tegemoetkoming ontvangt van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering. In het tweede geval zijn de kosten voor opname en behandeling, op grond van het bijzondere statuut van de geïnterneerde persoon, ofwel het voorwerp van een forfaitaire tegemoetkoming voor de inrichtingen, die is geregeld bij artikel 56, § 3, van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, ofwel zijn zij het voorwerp van de gewone tegemoetkomingen door de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen.

B.64.2. De omstandigheid dat een internering in een in de in het geding zijnde bepaling bedoelde inrichting een veiligheidsmaatregel is, waarbij aan de geïnterneerde een aangepaste behandeling wordt gegeven, samen met het feit dat het kostenverhaal enkel betrekking kan hebben op de niet door de ziektekostenverzekering gedragen onderhoudskosten en met de omstandigheid dat het aan de Koning staat de nadere voorwaarden van de tenlastelegging te bepalen, leidt ertoe dat het bestreden verschil in behandeling geen onevenredige gevolgen heeft ten aanzien van de in de in het geding zijnde bepaling bedoelde personen.

B.64.3. Het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de omstandigheid dat ten aanzien van de onvermogenen de Koning de kosten bepaalt die ten laste vallen van de federale Staat, terwijl voor solvabele personen de Koning de voorwaarden bepaalt waaronder de kosten ten laste zijn van de geïnterneerde persoon zelf of van de personen die hun levensonderhoud verschuldigd zijn, is niet zonder redelijke verantwoording. De wetgever kan op grond van overwegingen van sociaal beleid van oordeel zijn dat hij een bijzondere financiële inspanning moet leveren ten aanzien van de personen die niet in staat blijken te zijn de bedoelde kosten te dragen, terwijl budgettaire overwegingen verantwoorden dat die kosten wel ten laste worden gelegd van personen die wel in staat blijken te zijn die te dragen en die daarvoor overigens veelal een tegemoetkoming genieten van de ziektekostenverzekering.

B.64.4. Het derde middel in de zaak nr. 6138 is niet gegrond.

2.8. *De interneringsmogelijkheid in de gevangenis*

B.65.1. Als eerste onderdeel van het eerste middel voeren de verzoekende partijen in de zaak nr. 6138 een schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 3 en 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de artikelen 7, 9 en 10 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, door de artikelen 3, 4°, a), 6, § 1, tweede lid, en § 2, en 11 van de Interneringswet 2014, in zoverre zij de internering van de in die wet bedoelde personen in de psychiatrische afdelingen van de gevangenissen mogelijk maken. De psychiatrische afdelingen van strafinrichtingen zouden evenwel geen geschikte plaats zijn voor de internering van iemand die aan een geestesstoornis lijdt, aangezien het plaatsen van opsluiting en niet van verzorging zijn.

B.65.2. Als tweede onderdeel van het eerste middel in de zaak nr. 6138 voeren de verzoekende partijen aan dat de bestreden artikelen artikel 23 van de Grondwet schenden, in samenhang gelezen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en met artikel 25 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, omdat daardoor het in artikel 23 van de Grondwet vastgelegde recht op de bescherming van de gezondheid van geïnterneerden zou worden geschonden.

B.66.1. Artikel 3, 4°, a), van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :

[...]

4° de inrichting :

a) de psychiatrische afdeling van een gevangenis; ».

B.66.2. Artikel 6 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« § 1. Wanneer er redenen bestaan om aan te nemen dat een persoon die overeenkomstig de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis is opgesloten, zich bevindt in een in artikel 9 bedoelde toestand, kunnen de onderzoeksrechter en de onderzoeks- of vonnisgerechten bevelen dat hij wordt onderworpen aan een forensisch psychiatrisch onderzoek met opneming ter observatie.

In dat geval wijzen ze de psychiatrische afdeling van de gevangenis of het door de Koning opgericht beveiligd klinisch observatiecentrum aan, waarnaar de verdachte ter observatie moet worden overgebracht.

§ 2. Tijdens de inobservatiestelling in een psychiatrische afdeling van een gevangenis of het door de Koning opgericht beveiligd klinisch observatiecentrum, die twee maanden niet te boven mag gaan, blijven de bepalingen van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis van toepassing op de verdachte.

§ 3. Na afloop van de observatieperiode, namelijk hetzij ten laatste na het verstrijken van de in § 2 bedoelde termijn, hetzij wanneer de periode ten einde loopt krachtens een beslissing van de rechterlijke overheid die de opneming ter observatie heeft bevolen, wordt de verdachte opnieuw geplaatst in een gevangenis en blijft hij in hechtenis op grond van het bevel tot aanhouding, tenzij de internering met onmiddellijke opsluiting wordt bevolen overeenkomstig artikel 10.

De inobservatiestelling wordt beëindigd in geval van opheffing van het bevel tot aanhouding ».

Als gevolg van artikel 6 wordt het residentieel psychiatrisch deskundigenonderzoek, inzonderheid de inobservatiestelling, mogelijk gemaakt. De inobservatiestelling is slechts mogelijk indien de verdachte in voorlopige hechtenis is geplaatst onder de voorwaarden bepaald in de wet. Artikel 6 bepaalt derhalve de regels inzake het psychiatrisch deskundigenonderzoek met opneming ter observatie.

B.66.3. Artikel 11 van de Interneringswet 2014 bepaalt :

« Indien de beklaagde of de beschuldigde op het ogenblik dat de internering bevolen wordt, aangehouden is of ingeval de rechter de internering met onmiddellijke opsluiting van een verdachte of beschuldigde beveelt, vindt de internering voorlopig plaats in de psychiatrische afdeling van een gevangenis ».

Voormeld artikel 11 bepaalt dat de internering in voorkomend geval voorlopig zal plaatshebben in de psychiatrische afdeling van een gevangenis.

B.67.1. Zolang over een internering niet definitief is beslist, kan de procedure tot aanwijzing van een aangepaste psychiatrische instelling niet worden aangevat. Zodra de internering definitief is, zijn de artikelen 29 en volgende van de Interneringswet 2014 van toepassing. Die artikelen voorzien in uitdrukkelijke termijnen waarbinnen de kamer voor de bescherming van de maatschappij een beslissing moet nemen over de plaatsing of de toekenning van andere uitvoeringsmodaliteiten.

Die beslissing tot plaatsing of andere uitvoeringsmodaliteiten moet uiterlijk binnen een termijn van vijf maanden en vijftien dagen worden genomen, nadat de internering definitief is geworden (artikelen 32 en 33 van de Interneringswet 2014).

B.67.2. Artikel 6 van de Interneringswet 2014 heeft geen betrekking op geïnterneerden, maar op in voorlopige hechtenis genomen personen ten aanzien van wie er redenen bestaan om aan te nemen dat zij aan een geestesstoornis zouden lijden. De bestreden bepaling voorziet in een door de onderzoeksrechter of door de onderzoeks- of vonnisgerechten bevolen maatregel die bestaat in een opneming ter observatie in een psychiatrische afdeling van een gevangenis of een door de Koning opgericht beveiligd klinisch observatiecentrum van ten hoogste twee maanden die moet toelaten zekerheid te hebben over het feit of de persoon al dan niet aan een geestesstoornis lijdt. De resultaten van die opneming ter observatie zijn essentieel bij het onderzoek van een verzoek tot internering van de beklaagde of de verdachte. Nu de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis en de waarborgen waarin zij voorziet op het vlak van de preventieve en curatieve rechtsbescherming, onverkort van toepassing zijn, tot de inobservatiestelling enkel kan besloten worden door een rechter, die beslissing enkel kan genomen worden wanneer er redenen bestaan om aan te nemen dat de betrokkene zich bevindt in een in artikel 9 van de Interneringswet 2014 bedoelde toestand en de inobservatiestelling ten hoogste twee maanden kan duren, is de bestreden bepaling bestaanbaar met artikel 5.1, c) en e), van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (vergelijk met : EHRM, 6 november 2008, *Gouloub Atanassov* t. Bulgarije, §§ 71 en 74; 18 juni 2015, *Yaikov* t. Rusland, §§ 55-56, 59-62). Het staat aan de uitvoerende macht de nodige voorzieningen te treffen opdat de door de wet voorgeschreven opdrachten naar behoren vervuld kunnen worden in een in de bestreden bepaling bedoelde psychiatrische afdeling van een gevangenis of een door de Koning opgericht beveiligd klinisch observatiecentrum.

B.67.3. Vervolgens is het opnieuw noodzakelijk erop te wijzen dat een internering van een persoon enkel mogelijk is wanneer aan strikte voorwaarden is voldaan en nadat een strikte procedure werd nageleefd.

B.68.1. Overeenkomstig de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, mag door de geïnterneerde niet worden verwacht dat hij vanaf de eerste dag van zijn internering in een gespecialiseerde inrichting zou moeten worden opgenomen (EHRM, 12 februari 2008, *Pankiewicz* t. Polen, §§ 44-45; 11 mei 2004, *Morsink* t. Nederland, §§ 67-69; 11 mei 2004, *Brand* t. Nederland, §§ 64-66).

B.68.2. De opname in een psychiatrische afdeling van een gevangenis is derhalve, overeenkomstig de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, toegelaten op voorwaarde dat die opname een redelijke termijn niet overschrijdt.

Het bestreden artikel 11 maakt het mogelijk dat, met naleving van specifieke voorwaarden, de internering, voor een beperkte periode, plaatsvindt in een psychiatrische afdeling van een gevangenis tijdens het zoeken naar een plaats in een aangepaste inrichting.

Het in de tijd beperkte karakter van die opname is bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 3 en 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.68.3. De verzoekende partijen laten bovendien na aan te tonen waarom een tijdelijke opname in de psychiatrische afdeling van een gevangenis in strijd zou zijn met het in artikel 23 van de Grondwet vermelde recht op bescherming van de gezondheid.

In de psychiatrische afdelingen van gevangenissen zijn ook zorgteams aanwezig die de eerste behoeften van personen met een geestesstoornis kunnen vervullen.

B.69. Het eerste middel in de zaak nr. 6138 is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt artikel 79, § 1, eerste lid, van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering van personen;
- verwerpt de beroepen voor het overige.

Aldus gewezen in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 18 februari 2016.

De griffier,

De wnd. voorzitter,

F. Meersschant

A. Alen